

10

מדינת ישראל

משרד ראש הממשלה

[ארביב]

מחלקת הקא"מ

מפקד הכוחות

כא"מ

שם תיק: לשכת ראש הממשלה מנחם בגין - התישבות חקלאית

גל-12860/7

מזהה פוזי

מזהה פריט: R0002v91

תאריך הדפסה: 06/02/2022

כתובת: 2-106-8-7-7

תיק מס'

360-0

21.6.77

אגודת החקלאים
פתח- תקוה
רח' נורדאו 7

12.6.83

לכבוד
ראש הממשלה מר מנחם בגין
ירושלים

א. נ.

בשערו פנינו אליך בענין המסבר בענף הפרדסנות.
בעקבות הפניחך, קבל שר החקלאות משלחה שלנו והבטיח את
עדודה המלא של הממשלה לפרדסנים ולפרדסנות.
אנו מקווים שהענף יתאושש בעזרת הממשלה, ויביא
ברכה לעם ולארץ ויפסק גל העקירות.

כ ב ר כ ה

אגודת החקלאים פ"ח

יו"ר י. כהן:

לכבוד
ראש הממשלה מר מנחם בגין
י ר ו ש ל י ם
משרד ראש הממשלה

אגודת החקלאים פ"ח
רח' נורדאו 7

360-0

83 MAR -3 17 57

תאריך 254 4008349
תלמידי דרך הטלפון 48 3/3 1715

175

משרד ראש הממשלה
הקריה ירושלים

כבוד ראש הממשלה מנחם בגין .
מכובדי דורשי התערבותך אצל שר האוצר למנוע שואה בחקלאות כספיים
שהובטחו לתלשום בשנה שעברה
עדיין לא שולמו לפרדסנים בכל העולם תומכים ביצוא של ההדרים
בצורה נדיבה בארץ התמיכה לא מספיקה לקיום הפרדס
אנא התערבותך

הסתדרות החקלאים רחובות
יו"ר יצחק פינשטיין

4 50 50

us

10/21/21

John Doe

ירושלים, כ"א באייר התש"ם
7 במאי 1980

360-0

לכבוד
מר א. איזקסון,
בשיא התאחדות האכרים בישראל,
ת.ד. 209,
תל-אביב

מר איזקסון היקר,

הריני מודה לך על מכתבך מיום י"א באייר
הת"ס ועל שהואלת לשלוח אלינו עותק מההוצאה
המיוחדת של בטאונצ'ס "אכרי ישראל". אטסח כמובן
למסור אותו לראש הממשלה.

בכבוד רב
ובנדיבה באטמה,

י. קדישאי
מנהל לשכת ראש הממשלה

ירושלים, כ"א באייר התש"ם
7 במאי 1980

לכבוד
מר א. איזקסון,
בשיא התאחדות האכרים בישראל,
ת.ד. 209,
תל-אביב

מר איזקסון היקר,

הריני מודה לך על סכתבך מיום י"א באייר
הת"ס ועל שהואלת לשלוח אליבו עותק מההוצאה
המיוחדת של בטאונזכס "אכרי ישראל". אטמה כמובן
למסור אותו לראש הממשלה.

בכבוד רב
ובברכה באמתה,

י. קדישאי
מנהל לשכת ראש הממשלה

אם חקלאות כאן
מולדת כאן
מ. סטיינשטיין

התאחדות
האכרים
בישראל

לכבוד
ראש הממשלה
מר מנחם בגין
י.ר. ו.ש.ל.י.מ.

מר בגין היקר,

לכבוד הוא לי לשלוח לך הזאת מיוחדת של בטחוננו
"אכרי ישראל", אשר יצא במהדורה מיוחדת לכבוד 100 שנות
המדיסנות בישראל.

אני מקווה שתהנה מטובנו.

ב.ר.ה.
א. איזקסון
נשיא

אגף חקלאות כאן
מוקדת כאן
פ. סמיונסקי

לכבוד

ראש הממשלה

מר מנחם בגין

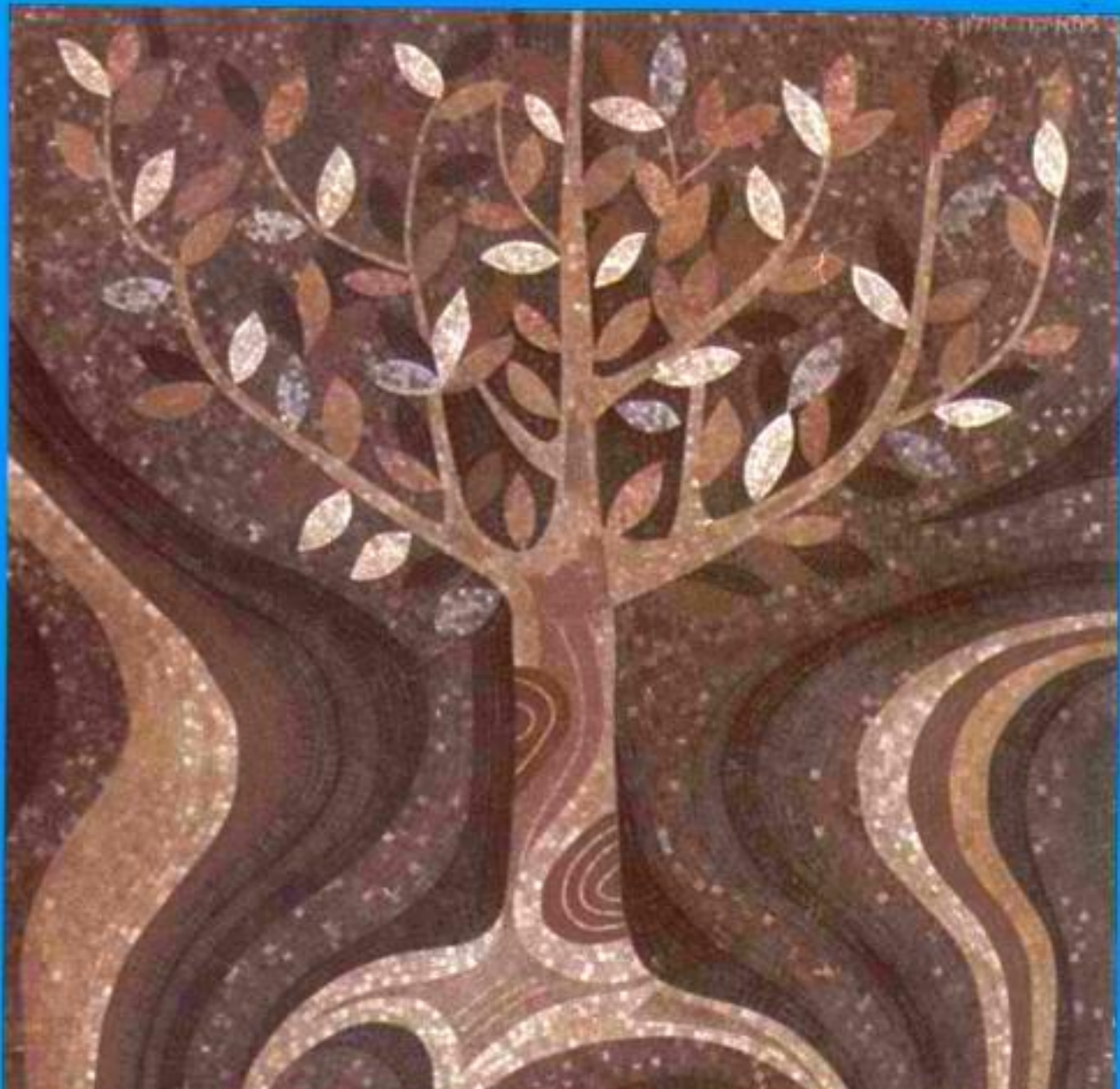
ירושלים

התאחדות האכרים בישראל

רח' קטלן 8 בית האכרים תל-אביב 61000 • ת.ד. 209 • טל. 09-8-252227

אברי ישראל

100 שנות הדר – כה לחי!

אם חקלאות בא
מדלדלת בא

מ/שה סמילסקי

תמיד

בכל מקום

בכל זמן

בכל מצב

בשירות הפרדסן

המועצה לשיווק פרי הדר
לישראל

פרדס סינדיקט של מגדלי הדר בישראל

אגודה שתופית בע"מ

מברכת את ציבור הפרדסנים

במלאת 100 שנה

לפרדסנות העברית בארץ-ישראל

על תרומתם החשובה והמתמשכת

לכלכלת המדינה

לעובדי האדמה ולכל בית ישראל

איחולים

ליום העצמאות ה-32

הסמל ההיסטורי

„אור ליום ג' חנוכה תרס"א נתאספנו אנחנו, בעלי פרדסים מגדלי תפוחי-זהב בפתח-תקוה, להתייעץ כדת מה לעשות להטבת מצבנו ולהרמת קרן עסקנו אשר הוא ענף גדול ומכובד, ומביני מדע יתזו לו עתידות גדולות ונצורות — והחלטנו בדעה אחת לייסד אגודה, כי הנסיון הורה גם אותנו לדעת שטובים הרבים מן היחידים...”

הודעתם הראשונה של אבות הקואופרציה הפרדסנית עם היווסד אגודת „פרדס" בשנת תר"ס, 1900.

כאז, גם היום שוקדת האגודה להעניק לפרדסניה (חברים ולא חברים כאחת) את מיטב השרותים באריות הפרי, במלחמה להדברת מזיקים, בניהול חשבונות אמין ועוד, כשטובתו ורווחתו של הפרדסן, הם נר לרגליה.

„פרדס", אגודה קואופרטיבית של פרדסנים, חלוצת הקואופרציה החקלאית בישראל

„פרדס" מוצרי הדר בע"מ — יבנה

המפעל המתקדם למוצרי הדר

ראשונים וממשיכים שולחים ברכת הצלחה
לצבור הפרדסנים במלאות 100 שנה
לפרדסנות העברית בארץ,
לעובדי האדמה ולכל בית ישראל,
איחולים
ליום העצמאות ה-32

חדרה
רח' הלל יפה 1
ת.ד. 36
טל. 2-31391-063

החקלאי חדרה

אגודה שיתופית חקלאית בע"מ מס. 25

לשרות החקלאי

במלאות 100 שנה

לפרדסנות העברית בארץ

אנו מברכים את כל העוסקים בענף, חקלאים, משווקים, מעבדים ואגודותיהם בהמשך פיתוח קידום ושינוג הענף על בסיס עבר מפואר שכזה.

בחקלאי חדרה ניתן לקבל:

1. **זבלים** — בשקים ובתפוזות
— דשנים נוזליים במיכליות ובחביונות
— תחנה לחלוקת דשנים במקום
 2. **חומרי הדברה** — במחירים ובהנחות כמקובל בחברות סיטונאיות גדולות.
 3. **ציוד השקיה** — כל סוגי ציוד השקיה (אביזרים ממטירים וכ"י)
— סוכן נטפים באזור חדרה והשומרון למערכות טפטוף
והשקיה כולל יעוץ — תכנון והרכבה.
— הספקת מערכות צינון, דישון ובקרה לשטחים פתוחים ולחממות.
 4. **ציוד עזר לפרדס, לכרם ולשדה** — סולמות, תרמילים, ארגזי קטיף ובציר
מקטפות, מרססים וכל ציוד עזר אחר.
 5. **ציוד לחממות ומשתלות** — מגשי הנבטה, כבול ורמוקוליט, יריעות
פוליטייליין, זרעי פרחים וירקות, רשתות
צל, רשתות נגד ברד וציפורים, רשתות
הדליה, מרססי חממות.
 6. **ציוד גינון** — מכסחות דשא, מזמרות, מרססים, משורים ממונעים, עציצים
ואדניות, קומפוסט, דשן נוזלי מיוחד.
— שרות החזקה ותיקונים למרססים ומכסחות.
 7. **מכוני מיון לתפוחי אדמה**
ואגוזי אדמה (בוטנים) — הספקת זרעים, ביצוע עיבודים כגון: חריש,
זריעה, הוצאה וכ"י. מיון ואריזה, כולל
שיווק, התקשרות חוזית וקבלת אשראי
למגדלים.
- ★ אפשרות לקבלת אשראי נוח
★ קניה באמצעות אירגוני קניות ומוסדות
★ קבלת הזמנות והובלה עד הבית באמצעות אנשי שדה
★ קבלת הזמנות באמצעות הטלפון 24 ש' ביממה
בשעות העבודה מ-07.00 — 18.00 בטלפון 2-31391-063
בערב באמצעות המזכירה האלקטרונית בטלפון 063-31392

המחסן פתוח: בימים א-ה משעה 07.00 — 18.00

ביום ו' ובערבי חג 07.00 — 13.00

אנחנו לא מוכרים טפטפות

אנחנו מוכרים מערכות-טיפטוף!

- השקייה במבנה טרופוגרפי קשה.
- פרישה וגלילה גם בשעות החמות.
- פרישה וגלילה ממוכנת.
- מיוחד למטעים — שלוחות טיפטוף בעלת ספיקה משתנה במקביל להתפתחות העץ, ללא הוספת טפטפות ובניסוי שדה.

נען
אחריות
ושרות-שדה מעולה,
מאושר על-ידי
מי"מ.

**בנען-טיפ אין יחידות נפרדות.
לכן, כל תכונה יוצרת שרשרת של
יתרונות ישירים על המערכת
כולה.**

- הטפטפות והצינור בנויים יחדיו (ללא חיבורים) ומתפקדים כיחידה יצוקה אחת.
- אפשרות השקייה בלחץ מים של 2½ אטמוספירות.
- שלוחות ארוכות יותר.
- מעברי מים גדולים.
- זרימה מהירה המונעת סתימות.

עמירון השקיה בע"מ
תכנון, שיווק והרכבה

תל-אביב, רח' מטלון 66, טל. 821377/8-03
03-829358, טלפון בערב 33703-051

מפעלי מתכת נען
קבוץ נען

דאר 73263, טל. 56476-054
ת.א. יפלי, דרך מ"ת 28, טל. 332572-054

מבנק לאומי ראש"צ, הגיע
ב-6.00 בבוקר לסניף. הוא סיים את עניין
ההלוואה שתוקפה עמד לפוג באותו יום.
כך יכולתי לרכוש טרקטור לפני הגשמים."

מזכרי לקוח*

* מטעמי סודיות אין שם של הלקוח מוזכר.

זני דהרו סקיד במחלקת הלוואות, סניף ראש"צ.

בנק לאומי הבנק שלי.

בנק לאומי

לקראת

מאה שנות פרדסנות

לפרדסני ישראל,

למוסדות ולמפעלי הפרדסנות,

למשרד החקלאות

ולכל העובדים והעוסקים

בענף הפרדסנות

ברכת

פיתוח שיגשוג ורווחה

א. פ. א. י.

אגודה שתופית לפירות א"י בע"מ

חברה • ת.ד. 2 • טלסון 063-79045

בית האריזה לזנים קליפים

„השגחה" בע"מ - חברה לעיבוד הדרים

חדש, סדרת ה-40 של ג'ון דיר!

אלופי הביצוע

גומרים מהר - יותר עבודה!

טרקטור ג'ון דיר חדש דגם 3040

97 כ"ס S.A.E.

במחיר סביר.

מימין צורה

לפני שאתה עולה על 97 כ"ס בוא להתייעץ איתנו. ה-3040 החדש הוא טרקטור בעל הספק גדול ומנוע רב עצמה. הוא מצויד בתכונות חדשות מלהיבות כגון ממסרות המאפשרות החלפת הילוכים תוך כדי נסיעה, הנעה קידמית מיכנית חדשה משתלבת תוך נסיעה בנגיעת כפתור. כוח היראולי גדול אשר יאפשר לך לסחוט מהטרקטור את מירב התפוקה.

תנאי תשלום נוחים, הספקה מיידית!

שאל אותנו:

המשביר המרכזי האגף הטכני. המחלקה למכונות

ח' ג'ובורי ישראל 76, טל. 339955

חיפה, שער פלמר 2, טל. 662161

במלאות מאה שנה פרדסנות עברית

מ ב ר כ ת

פרדס סינדיקט (עבוד פרדסים) בע"מ

תל-אביב, רח' קפלן 8 ת.ד. 1290

את לקוחותיה ואת כלל הפרדסנים

בארץ ומוסדותיהם,

להמשיך ולהוות אבן היסוד בכלכלתנו הלאומית,

ובחיזוקה נתחזק

„פרייתז“

אגודה שיתופית
לשווק פרי הדר בע"מ

המשרד — תחנת הרכבת רחובות

טל. 054-70142

בית אריזה טל. 054-70141

מאה שנים חלפו

עוד כהנה וכהנה

תחזורנה שנים כאלו

גם לעתיד

מ א ה

ש נ י מ

ל ה ד ר

ה י ש ר א ל י

יצרות הפוחי הוזהב היו מסתור ושמשו מנו יחיד מן האש של האיוב, רשע כוזבנו רופא צבאי אשר נלווה לנמוליון בונסארתה במסעי הצבאי באביב 1799. שמונה מאות שנה לפניו הוליד לכאן את צבא העלבים ריצ'ארד לביהארד, אשר לבו בטסע של תאנים, ענבים, רימונים וציטרונים. במחצית המאה הקודמת כתב קצין ים הולנדי מבטורו בארץ: "הייתי מספר על הפוחי הוזהב של יפו, אילולא היו כוסימים כבר על שולחן מלכי אירופה המערבית". יפו הייתה מוקפת הגורה של פרדסים. מן השמשים בפרדס איוב ליד יפו יצא ה' יס א' י דרך המלך.

מתוך שתי שעות הליכה טיפו עבר לידים יהודיות הפרדס הראשון, הוא פרדס מונטיס יורי, אשר משתי ריבש אותו במחצית המאה הריט למטרות פילנתרופיות, כמטור פרנסה ליוסף יהודי העיר, דרכו יפו מלאים חולות, עצי תאנה, רימונים ותפוחי זהב יפים מאוד אשר כמותם לא ראינו עוד, רשם הוא בוכורותיו כבר בבקורו הראשון בארץ בשנת 1827. הפרדס אשר רכש אחרי 27 שנים היה ערובייה של עצי הדר, נחרב באין השגחה ארוייה, וסופו היה שנתגלגל ליהפך לשכונה מדולדלת.

הפרדס הראשון שנושע על ידי יהודים היה גן של 1700 עצי לימון במקוההישראל, מאה שנים לנטיעתו מציינ שלם ההדרים הישראלי, פרדס זה ניטע בידי מוסר, ואילו עולה שנספר מחבריו, מקימי יסודי המעלה, בינו 1830 ניטע בידיו פרדס יהודי ראשון, והרמות הסמנויות ביותר בפרדסנות הנה, ללא ספק, אלמנתי שרה איתה פלטו — הסנוניות הראשונות, פרא לה בהדרת כבוד אבות הפרדסנות (רי, גבול האלמנתי).

גליון זה של "אכרי ישראל" מוקדש בשלימותו למאה שנות הדר בארץ ישראל, הענף עשיר דמויות ומשע, בהרנו להביג את חלוצי ואישי ההדר, כולם, בדמות מ קו ב צ ת של מנהיג מ י ש ש ת ה א ד מ ת משה סמילנסקי (דף אחרון), ואת העשירה בסידרת ספרות ו"נייטות", ודם:

✧ אלודו איזקסון, דור שלישי לפרדסנים — סבו, ד"ר אהרון מו"א, כיהן כיו"ר ראשון של "פרדס" — שולח סבט עמוק אחרוני, וארוך קדומה, בת המאה לא נכנעת לגילוי, (עמוד 12)

✧ מנרם ופם מסנם המשים שנתו בענף, ומצביע בין השאר גם על סכנה שלא רבים מתייחסים אליה, והיא התגברות מליחות המים, ומהוך כר אפטרות, הגבלות מוגזמות בהקצבת מים להדרים, הצעתו: הקצבת מים לפי תרומתו של כל ענף למשק המדינה, (עמוד 20)

✧ צפי איזקסון סיכם מיסים עסקיים מספרי לבטי הענף במלחמות, והמספרים היבשים מגלים מאמץ אנושי עצום שהושקע בהדרים, (עמוד 22)

✧ יצחק רוקה ידע להדגיש בספרו, פרדסים מספרים כי עוד חלוצי הפרדסנות העברית השתדלו לגוון את זני הציטרונים ודך היפוש אחרי סקרימים ואפולים, הוא מציייר המונה עשרת צבעים של ימים ראשונים, (עמוד 25)

✧ יהודה חרין האחד מארבעת חברי המ ש ל ת ה שוכה להגיע למאה שנות הדר, מספר על מספיה לטווקים, ועל הקמת הארגון הימיטיכוני ונסיון הדיברות עם אפריקה הדרומית, (עמוד 28)

✧ צפי לינו קובע: אנו מתקדמים בקצב מנוח את הדעת במיגוון הזנים, יש לזרז שנויים טכניים באריות, ומשל לכל — כוחו וחולשתו של הענף במדינה ארנוני מסירת, (עמוד 31)

✧ דוד קינן רואה לנגד עיניו את פרדס העתיד, שהוא מהפכה בענף, הדרר אליו מוליכה בשני שלבים מפתיעים: מספרם של עצי גנם אל פרדסיגן, מסאתים עצים אל אלה יהודים לדוגם, (עמוד 36)

✧ סיוף פנחס שפיגל קורא לחשבון נפש על הנהגת מחקר להשבת הדרים בזנים ובכנות, ויפוצ, כי, השמטי אינו הטוב בשלם, ובכל זאת אחר משלשת הטובים, (עמוד 38)

✧ עמי צור, אשר עשה שנים בלונדון, סרכו העצבים של שוק ההדרים שלנו באריות, מספר על מהפכת ה מ ת ש ב, אילו שיפטי מצייג את הפרוייקט, (עמוד 42)

✧ חיים לויבי, היועץ הכלכלי לטוענת ההדרים, מעלה הצעה לחישוב הדולר, הוך שילוב שער חליפין והצמדה לאינדקס, בכל שהוצאן יעיל יותר, והעיר המוסף שלו גבוה יותר, חרדתו גדולה יותר, מתאר הוא את המצב השורר כיום, (עמוד 43)

✧ אמרי פהנוב מעבור את הקורא אל תופה נשכחת כאשר 4000 בייקות היו פוזרות על שני 200,000 דונם פרדסים — מאו ואל המיוכן המודרני, (עמוד 45)

✧ ד"ר מאיר חייט מדגיש לפי היסובים כלכליים כי ענף ההדרים הנו בר תחרות ומסוגל להעליה בתנאי משק שונים לכל ענף אור מן המיעופים על סניו בחלליות, הידוש פני הפרדס משיכה לאומית היא, אך משל יבולתו של הפרדסן, (עמוד 49)

✧ אייווק סדוטי מראיין את ראשי הפרדסנות במושב ובקבוץ, אמר דוד פדובסקי: "ב מ ו ש ב י מ", מי שהשקיע יצא נישכר, מי שהזנית המסיד, המטרה היא להעלות הכנסה מיחידת קרקע ומימי, אמר יצחק פרייס: "ב ק ב ו צ י מ אין משמעות רבה להכנסות מהדרים, השטח אינו גדל ואינו מוחת, מתחלפים זנים, הדרר השני אינו משיניו בענף", (עמוד 50)

✧ דוית המנביל שלמה רייזמן, כמו גם המודר, בעיני קרוב ורחוקי ניתנו הפנס בסופו של גליון ההדרים, לפני ה, דף האחרון, (עמודים 57-58)

✧ ה, דף האחרון, מוקדש למשפחת הארמה — עמוד 59.

בשביל להכיר היטב את עצי הפוחי הוזהב צריך לראותם בארץ ישראל, כתב אמר העט הצרפתי אלסונג דודה, איש ההדרים הישראלי מכירים כטוב וברע, ועל סף המאה השנייה נאמן להם, מאמין בהם, נאבק על שמרם, כמו תמיד ו על אף ה כ ל.

„עשיתי לי גנות ופרדסים, עשיתי לי בריכות מים“

קהלת

מלחמת החוריים, לפי חוקרים, היווה הזדמנות של סוחר האתרוג הקדים כל פרי הדר מטעמי מטרחה, על מני סוחר אל איכות היום התיכוני. יש המסתייגים כי במרים נתלוה למטע הדרה השם פ ר ד ס, ובמסמכות לכר גנור השם פ א ר א ד י י ס לנדרסון. יומיו של בן הדרים נושא בשיר קור מיסים קרמנים: „שלחתי פודס רימונים עם פרי מגדים, התפעם משמרה שיר השייכים.

שיירות שהתנהלו מרחבי המסחר מן הטורה הרומים לעבר אירופה ובמאות המימינים אשר הדרר במזון הסוחר הן אשר הריצו את הדרר על מני אסיה וארצות הים התיכוני. האתרוג נזכר כבר במכתבים מצריים קתיים, בימי 1500 שנה לפני הספירה הנוצרית, ובארמט טאית שנה לפני הספירה הביא אלסנדרר מוקרון ליוון את האתרוג, ונקרא שמו פ א ר א ד י י ס, ומכאן הסינו הטילל צ י ס ר ו ס למשפחת הדררים.

לימונים ואתרוגים מיזמיים ממחממי נוצרים בארץ ישראל במאה הריי. במאה השני הסיק תמיה הוחב בטרפו אירופה, ומפני נדירותו עדיין קרשט רק שילוח מלחים. איתו זמן סופר גם על מוצר יחיד במינו „ס י ת פ ו ז י“ ועל בשמים עשויים ממרוי הדרים.

ואספה דהיאנאטה הווייה מטעמי הנדול למורה הדרוק את המנה הוחב לארצו; מרשומאל — ומכאן שמו שהסתבט בארץ, פ ר מ ו נ א נ. קילוסבוס השטיך והקטיר את הדררים לדרים אמריקה, ואמנם שנים טקמות לאחר נילוי אמריקה זרעו הפרי הצמחי בארץ הארצי מרדסים ראשית המאה הששית עשרה נרשם: „הקצים הובאו מספרה, תפוזי והם, ליטמות ואתרוגים, על שום צמנם הוחיב הדרר דבם מתחיים ששם א ו ר נ ג י מצר השם צ י ס ר ו נ.

היום הישום משנת 1963 המספר על „מטלותים גדולים של תפוזי והב הישאים מיסו לנטלים שונים באסיה ואירופה — תפארתה של יפו על גניה היפים של תפוזי והב, תחילה נרשמו בארץ הפאליי (המקומי) והפראנסארי (שמוצאו מצרפת), אך למפוח כמט את הפרדסים השאמטי. השטופי נתגלה ית במספרה בארץ מפרסו יפו, הוא פריים איום שגורע גם בשל כר שמו נתגורו הפילויים. שמו ניתן על ידי הפרסים, על מי רמזו שה מורה להם את סמית המאור המגללה, היא ה ש א ס ו ס י.

בת מאה

אליהו איזקסון

גדולים וחשובים הקדימו והמטיבו במפעל, כך השיר משה מונטיפיורי (ברכישת) וכך הברון רוטשילד (בנטופה), אולם נקודת הכובד עברה לפתחיתקה, גם כאשר ברחובות, ראשון לציון ובסביבותיה בדרום ובחזרה בצפון נטעו שטחים נרחבים של פרדסים בידו אכרית.

נקודת מיפנה בעלת משמעות היסטורית הגיעה בשנת 1900 עם יסוד אגודת „פרדסי“. זוהי האגודה הקראופרטיבית הראשונה בארץ ישראל. מטרתה היתה שחרור הפרדסים היהודים מן המסחר הערבי אשר שלט בשיווק הפרי. מונח מייסדיה היתה ריכוז כל הבעיות המסחריות, החל מקניית המרו הארזיה וכלה במכירת הפרי בחוץ לארץ, בידי הפרדסנים עצמם. האגודה הניחה יסוד למנגנון מסור ונאמן, וכך זכתה, עוד לפני מלחמת העולם הראשונה, למוניטין של מישוקת הפרי היודעה ביותר בארץ ישראל. מבין מייסדי „פרדסי“ ראוי לציון את ד"ר א. ג. מוזיא, יוזם האגודה במשך 30 שנותיה הראשונות, את שמעון רוקח המנהל הכללי הראשון והרוח החיה בתבורה, ואת יהושע שטימפר אישיות מפלאת מאבות פתחיתקה.

*

מאז נוסדה אגודת פרדסי התפתח ההיבט המסחרי (המשך עמקוד המא)

סיפור הפרדסנות העברית אינו זה של ענף כלכלי רגיל. זהו סיפור הצלחה של מפעל יהודי וציוני שאין לו אח ורע. מימדיה, קשריה הבינלאומיים והישיגיה האגרוטכניים הביאו את הפרדסנות למעמד של הענף הכלכלי היציג ביותר של ישראל בעשרות מארצות תבל.

המענף ביותר הוא שמלכתחילה, מאז צעדיה הראשונים, היה לה מעמד מיוחד. שילוב יחיד במינו של חיבה וכבוד כלפי הפרדסן מזה ושל איתנות ואף אפליה כלפיו מאידך, היתה מנת חלקו של האדם בענף החדשים — וכך במשך עשרות שנים, האמנם קנאה? קנאה בהצלחה? בכשרון? בהתמדה? אולי באף-על-פיי-כניויות של צבור אשר זה דור שלישי ואף רביעי נושא על כתפיו מערכת כלכלית אשר הוחב היחיד שבה הוא זה שבצבע הפירות, — מערכת אשר מבחינת כדאיותו הכלכלית היה תמיד מי שזרז יותר.

התחלת הנטיעות בנמקה ישראל ב' 1872 ע"י קרל נטר, ולאחר עשר שנים נטיעת הפרדס ע"י הלוצי החלוצים דוד ושרה איטה פלמן בסומל, כיום אזור מגורים צפוף בתל-אביב. שני אלה הם נקודת המוצא לפרדסנות העברית.

של הפרדסנות העברית לכל הכוונים. נמצא פתרון לכל מיכשול שהעמידו המתחרים הערבים.

אחד החישובים שבהם היה נושא הספנות. הענף המבוסס על יצוא, העמד בפני הבעיה שסוכנויות האניות היו בידי מתחרים זרים, אשר רצו בהערכת בעיות על מנת לגרום נזקים ליהודים עליידי כך שפירות יגיעו לאחר דחיות ובמצב לא טוב. כאן התבלט כשרוני הארגוני של שמשון רוקח. הוא היה זה אשר הטיג סוכנויות של חברות אניות, מתחרות באלו שפעלו בקו הזה קודם לכן. לאגודת „פרדס“ היתה גם סוכנות האניות היהודית הראשונה בארץ כבר בשנת 1905.

סיום מלחמת העולם הראשונה היתה תקופת המיטב הראשונה לפרדסנות הן בגלל הניתוק משוקי אירופה המערבית, והן בגלל הארבה אשר טרסם בנטיעות.

הפרדסנות העברית היתה עדיין במיעוט בהשוואה לערבים. עמד לה ארטונה הטוב. עוד יותר פעל לטובתה כשרון הקלאית. הללו היו פתוחים ליהודים אגרוטכונים חשובים, וכך התאוששו פרדסנינו. מעל ומעבר לערבים, ואף הרחיבו טעיהם בתחילת שנות העשרים.

✱

שנות העשרים היו שנות רווחה כלכלית מבחינת ההכנסה מהפרדסים. זו היתה גם תקופת העלייה הגדולה מפולין. העולים ביקשו אחיזה כלכלית, רבים מהם פנו למוטבות, אל ענף ההדרים.

כמה מאלה שהשתקפו בערים, ובמיוחד בתל-אביב, גם הם נטעו פרדסים כמקור לפרנסה ולא דוקא כחלק מהתישבותם על הקרקע. השם פרדס, כענף פרנסה, נישא בפי כל השנים שלאחר מלחמת העולם הראשונה ראו שינויים מרחיקי לכת במיבנה הארגוני של הפרדסנות. באגודת „פרדס“ התחלפו דורות, והאישיות תבולטת ביותר היתה זו של יצחק רוקח אשר ירש את תפקידו של אביו כמנהל הכללי של פרדס. נחטא להיסטוריה אם לא נזכיר כאן את ד"ר ישראל וינברג, מנהלי אגודת „פרדס“, אשר למרות גילו הצעיר והתקופה הקצרה בה פעל באגודה, הכניס בה שיטות עבודה אירופיות ואף טייע הרבה בידי יצחק רוקח הצעיר עד שהתבסס בתפקידו. באותה התקופה החל גם המסחר הפרטי היהודי בהדרים, והציעו לראשונה סוחרי הפרי אשר קנו אותו ב„דמאן“ או שלוחו בקומיסיון, כאשר המולטים ביניהם היו זלמן יעקובסון ואברהם פולני ובמקביל התארגנו גם אגודות שתופיות של פרדסנים יהודים, „הקלא“ ו„בוסתן“ בפתח-תקופה. נד מכנס היה המולט בין מיסדי „בוסתן“, ואף היה בין היוזמים והממריצים בהקמת „מחזורין“ בשנות החמישים.

✱

אנחנו עוסקים כיום הרבה בחיפוש אחרי מינוון חדש של פרי הדר, אך כל נשכח כי עוד בשנות העשרים חלה ההתפתחות החשובה ביותר בקשר להחדרת זן חדש, הלוא היא האשכולית, אשר הפרדסנות היהודית בישראל כיום הנה היצואן הגדול ביותר שלה בעולם.

כאן צריך להזכיר את הלפי החשוב של האגרונום אברהם בריל אשר הביא את הווגמאות הראשונות מארצות הברית, ואחרי היסוסים של התחלה, הצליח לשכנע כי זן זה ראוי שירכיבוהו בפרדסנינו.

העשור השלישי למאה היה אחד הדומטיים ביותר בתולדותיו. תחילתו במיטב הכלכלי באירופה ובארצות אחרות שכמותו לא נודע משך דורות, וסופו על סף מלחמת העולם השנית, הגדולה במלחמות תבל עד היום. ובין אירועים אלה הלכה והתפתחה הפרדסנות העברית בכל הכוונים.

מלחמת העולם הראשונה

מלחמת העולם הראשונה
הייתה תקופה חשובה מאוד
בחינת הפרדסנות
היהודית בארץ
בשנות העשרים
היו שנות רווחה כלכלית
מבחינת ההכנסה
מהפרדסים. זו היתה גם
תקופת העלייה הגדולה
מפולין. העולים ביקשו
אחיזה כלכלית, רבים מהם
פנו למוטבות, אל ענף
ההדרים.

בפתח-תקופה, קיימת הקואופרציה והקלאית, היו נמנים רק 300 דונם פרדס, כאשר קבוצה של מניון פרדסנים, בראשותו של שמשון רוקח, החליטה להקים אגודה. יחידא טיבל מינס, מאבות החישובים, שיישם לראשונים בנטיעות נחו לה שמה „פרדס“ וכתב תקנונה. במרוסומו אספת הייסוד נאמר: „כחיים הוה, אור ליום נ' הניכס תרשיא, נתאססנו להתייעק בית מה לעשות להשבת מעבנו ולהרמת קרן עסקינו, אשר הוא ענף גדול ונכבד מאוד בהרמת הייסוב. מביני מייע יהו לו עמידות גדולות ונצורות“. בתמונה: הרף הראשון של קטנו „פרדס“, בצורתו עם קולטו.

עד שנות השלושים לא התייחסה ההתישבות הקיבוצית-מושבתית ברכינות לענף הזה. הם לא ראו בו, משום-מה, הגשמה ציונית מלאה.

אמנם, בקיבוצים מסוימים — וקיבוץ גן שמואל הוא דוגמא בולטת לכך, — נטעו פרדסים מצליחים ובעלי משמעות כלכלית. המיפנה החל בשנות השלושים והביא להמרצת הנטיעות בהתיישבות באדמת הלאום, כפי שהוגדרה או לציון השוני שבאופייה, הביא להקמת ארגוני שווק בסיקטור השני. הם התפתחו והפכו להיות, אף הם, לגורמים מוכרים וחשובים בשיוקים. „תנובה-אקספורט“ וגם „יכין“ ולפעמים אף בתיאום ביניהן, החלו לשווק פרי הדר בגושפנקאות שלהם. כאן ראוי לציון את המנהל הראשון של „תנובה-אקספורט“ ב. טרויים ואת מנהלה הראשון של „יכין“ ומי שעמד היה להיות חבר מיסד של המועצה לשווק פרי הדר יהודה חורין.

היחסים בין המשלחים הוותיקים מהסיקטור הפרטי לבין החדשים מהסיקטור ההסתדרותי עברו תקופות אחרות. אופיים השתנה בהתאם למסיבות, אבל החיוב עלה על השלילה. רגש האחריות המשותפת נתן ביטוי בהקמתה ובהצלחתה של המועצה לפיקוח, ולאחר מכן של המועצה לשווק פרי הדר בשנת 1940.

✱

בשנת 1934 קרה הפילוג ההיסטורי באגודת „פרדס“, כאשר המנכ"ל, יצחק רוקח, אחד האישים (היטד בקטנו המא)

הדומיננטיים בענף החדרים במשך תקופה של כ־45 שנה, עזב את „פרדס“.

יהו עם תורת יידיים הוא הקים שתי אגודות חדשות, את אפ"י, אגודת פירות ארצישראלית בחדרה, אשר בראשו עמד מאיר הלפר, צבי כוטובסקי וד"ר זאב ברין, ו„אדיר“ בתל־אביב, אשר בראשה עמד משה נרידינגר ושפסל גריבלט. שתי האגודות הרכיבו את הסינדיקט לתפוז יפ, אשר התחרה קשות באגודת „פרדס“.

הרקע לפילוג זה, — כך נראה, — התנגשות ראשונה בין פרדסנים ותיקים וחדשים וגם בין פרדסנים זקנים וצעירים. ואולי אף יותר מזה, בין שתי שיטות עבודה. יצחק רוקח גרס ביותר מרכיביות של הארגון המשוייך ואף איווה מרוכזות, ואילו „פרדס“ פעלה באותה התקופה בארגון הפרדסנים אשר שטחם היה פחות מברוני ונתנה טיפוחיה לכל פרדסן יהודי שרצה בכך, אף כי בין חבריה היו גם מהגדולים בארץ.

השמרנות של „פרדס“ היתה למעשה, יותר בצורה מאשר במעשה, אך רבו הנופים הגדולים, „פרדס“ ו„הסינדיקט“ חתרו כל אחד לפי דרכו לקדם את ענין חבריו. יש להדגיש שארגונים אלה שרתו את החבר לאורך כל הדרך, כלומר עד שהפרי הגיע ליבואן או אפילו לסיטונאי במזרח, עוד לפני שנוסדה המועצה לטווח פרי הדר.

בשנות ה־30 היה פירוד נוסף כאשר פרדסנים מנסיציונה הקימו קואופרטיב מקומי משלהם בשם „פריחת“, ובראש המועצה הוו עמדו ירמיהו בוקסר וסלובס. בראש סניף „פרדס“ נסיציונה נשאר הותיק מאיר קומרוב, מאבות התאחדות האכרים.

אם שנות השלושים ראו את הפירוד הגדול, הן ראו גם את האיחוד, כאשר, נוכח המשבר שפקד את הענף, ולא מעט גם בלחץ הבנקאים הנושאים, נוסדה פרדס־סינדיקט.

הרעיון היה לארגן את כל הפרדסנות היהודית תחת גג אחד על־מנת להתגבר על ההתחרות הנוראה, ה־בין־יהודית, אבל עוד יותר מכך בין היהודים והערבים.

קשה לתאר בימינו את הפער באיכות העבודה והפרי מפרדסי היהודים והערבים. פער זה גרם בעיות לכל הפרי הארצישראלי, רבים מתקונים פתרו לנגוע בו.

איכות האניות אמנם השתפרה בהרבה בשנות השלושים, ועבודתם החלוצית, גם של אגודת „פרדס“ וגם של „הסינדיקט“ לתפוז, ראויה לציון מודגש לטובה, אבל המשלוחים הערבים המשיכו להשתמש בחלקם הגדול באניות איטיות ללא אוורור, וכתוצאה מכך, כמו גם מכיוון לא מספיק בבחי האריזה, הגיע הפרי לטווחים במצב גרוע. גם אנויותינו לא כולן היו טובות, למרות כל המאמצים.

משבר האמון בפרי הארצישראלי היה גם הוא דהף רציני לכך שבסוף שנות השלושים היו צריכים להגיע למאמץ משותף עצום בכדי לשפר מוניטין בשווקים. בסופו של דבר קם בשנת 1938 פרדס סינדיקט של מגדולי הדר בישראל, שהווה איחוד חלקי של הפרדסנות העברית בארץ ישראל.

את שנות מלחמת העולם השנייה ציינה עקשנותם ונאמנותם של הפרדסנים לפרדסיהם, לא תמיד אכלו לשובע, הורידו רמת חייהם. הכל על מנת לשמור על פרדסיהם, לפחות באמצעות מים להשקאה. זוהי זכותם ההיסטורית.

דוקא בתקופה הזו, ללא משלוחים לחוץ לארץ, ובעת משבר ללא תקדים לענף, פרט לתקופת מלחמת העולם הראשונה,

הוקמה ע"י ממשלת המנדט המועצה לפקוח על פרי הדר, וזמן קצר לאחר מכן המועצה לטווח. כך הוקם, בתוקף החוק, האיחוד המיוחד של כל הפרדסנות הארצישראלית.

האישים הדומיננטיים במועצה מתדד היהודי היו (לפי א"ב) צבי איזקסון, טרדכי גלר, מנהלה המסור והמוכשר של תנועת אקספורט, יהודה חורין ויצחק רוקח. בהנהלתה המקצועית של ההנהלה היה הנציג היהודי הבכיר שמואל טולקובסקי.

המועצה הילקה הלוואות מכספי ממשלת המנדט, מן הכספים אשר נועדו לחחוקת הפרדסים. נזכיר שהסכום של ההלוואה הראשונה היה שלוש ל"י מגדטריות לדונם. השמחה היתה גדולה גם לכך.

לאחר מאמצים לטווח פרי בארצות השכנות ולצבא הבריטי, ארגנה המועצה, בכסיון ובתמורה, את מערכת הטווח לפרי הדר הנחשבת עד היום לטובה ולמטיבוללת ביותר בעולם החדרים.

אין זאת אימרת שאין חסרונות במערכת הזו, והיו חסרונות רציניים ככל שהם, אבל שקול כנגדם בטול ההתחרות הפנימית הנוראה שהביאה את הפרדסנות בשנות השלושים עד עבריי פי פחה, אל סכנת אבדן. התחרות התרסנית חוסלה, והטווח נעשה במשותף, עובדא זו היא העונה לכל טענה שיכולה להיות לטייטו כלפי דרכי פעולתה שאינן תמיד מעוררות הסכמה כללית מצד המועצה.

המועצה לטווח פרי הדר נהלה במשך שנות קיומה על ידי נציגי הפרדסנים במשותף עם מנהל כללי. מנהלה הראשון במדינת ישראל היה ד"ר א. ארנון. יהודי העמידו את המועצה על דרגת שרבים בחוץ לארץ מתקנאים בה, יהודי פעלו חוץ ממורת של הודעות מלאה עם האינטרסים של הפרדסנים.

מבחינה פנימית יש להדגיש את שלוש המפעלים: הצטרפותם של סוחריו הפרי — אחוד המשלחים — למסגרת פרדס סינדיקט בהתחלת שנות החמישים תוך שמירה על חופש פעולה בגזרות רבות; הקמת „מהדרין“ ורשת בתי־אריזה מרכזיים.

האיחוד פרעל בתאום ובטייוב מלא עם המסגרת הקואופרי טיבת שלנו, היה זה א. פולני ו"ל אשר יום, כאחד הסוחרים החשובים, את הקמת איחוד משלוויו פרי הדר כאגף פרטיבי עם פרדס־סינדיקט. הקטר עלה יפה לטובה כל המעונינים, שני מפעלים האחרים קמו בשנים שלאחר המלחמה במס־סרתנו:

הראשון „מהדרין“, פרי זמנה בעלת מעוף של קביצת ותיקים ביניהם צבי איזקסון, יצחק רוקח, גד מכנס ויוסף יעקובזון יחד עם אישיות אשר היא שילוב של אידאלים וחוש מעשי מבוסס על ידיעה אקדמית בגידולם של הדרים, הרי הוא מנדס זקס, אשר יחד הקימו את העתודה הצעירה של הפרדסנות האורחית בישראל, „מהדרין“ — זהו סיפור הצלחה לא רגיל אשר הביא רק כבוד לפרדסנות הישראלית. בידיה, לאחר שסזגה בתוכה גם את פרי־אור, גזרה השוכה מאד הפרדסנות הישראלית, אותה התקופה ראתה גם את הקמת בתי האייחה המיופיים, והוציאה מן הבייקות. לצעד זה היו הרבה השלכות כלכליות וטכניות, אבל בעיקר איפשר הוא פיקוח יעיל על טיב ומיכון תהליך הכנת הפרי למשלוחים.

תהליך ההתחדשות האנושית הביא גם לשינויים מרחיקי לכת בצמרת המובילה, כאשר הפרדסנות מוכיחה במשך כל התקופה, כי גילה אינו משפיע על חיוניותה.

במקום המנהל הותיק דוד ליפשיץ בא ל„פרדס“ יגאל דרור אשר החליף אחרי כמה שנים את צבי קינן

בפרדס סינדיקט אשר בידי הוּסְפֵד אַרְגוֹן־הַגַּג לֹאֲדֵר יִצְחָק רֹקֵה, לְגִינֹהֶל „פֶּרְדֵּס” נִכְנֵס חֵבֶר צִעִיר מִרְחֻבֹת, גִּדְעוֹן מִקֹּב. בְּצִמְרֵת הַנִּבְחָרֵת שֶׁל פֶּרְדֵּס־סִינְדִיקָט אַרְיֵה טִילֵר וְאַהֲרֹן בֶּן־עֶזֶר תּוֹפְסִים אֶת הַתַּפְקִידִים הַעִיקְרִיִּים בְּמוֹסְדוֹת. בְּמִקּוֹם מֵאִיר הַלְמֵר בֶּא אַפֶּאֱיִי טֶרְדֵכִי לִירֵאִי, וּבִאִיחֻד הַמְשֻׁלְחִים הַחֲלוּפֵי אֶת אֲבֵרֵהֶם פּוֹלְנֵי יַעֲקֹב בֶּן־עֶזֶר וְשִׁמְחָה זֶלִינְגֵר, בְּמִקּוֹם מִנְדֵס זֶקֶס בֶּא יוֹרֵם וַיִּנְבֵּרֵג וַיּוֹסֵף וַיִּנְבֵּרֵג, גַּם בְּתַנּוּכָה וּבִיכִין מִתְחַלֵּף הַנֶּחֱף הָאֲנֹשִׁי יוֹסֵף וַיִּגֵר, סַנְדוֹ דוֹד, בְּנִימִין קַפְלֵן וּמִיכָאֵל פֶּאֶסוּוִיג נְטֵלוֹ סְקוּמֹת קַדְמִיּוֹת בְּמוֹסְדוֹתֵיהֶם וּבְמִטְעָה, הֵם, וְרַבִּים אַחֵרִים, עוֹבְדִים וּמִשְׁתַּדְּלִים בְּכָל כּוּחַם לְהַרְיץ אֶת הַפֶּרְדֵּסְנוֹת לְמִטְרָה — קִידוּם הָעֲנָף בְּכָל הַיְבִטִּי.

הַמְרִץ וְהַמְסִירוֹת שֶׁל הַפֶּרְדֵּסְנִים לַעֲנָף וּלְמוֹסְדוֹתָיו הֵם כְּמַעַט לֹא אֵת זֶרַע, הַשְּׁלִיחוֹת הַצְּבוּרִית מְצַיֶּינֶת בּוֹדִילוֹפִי רֵעוֹת עֲרִים וְנוֹמְכִים, בְּחִירוֹת לְמוֹסְדוֹת, הַמִּתְחַדְּשִׁים כָּל שָׁנָה, שׁוֹמְרִים עַל רוּחַ הַדִּימוֹקְרַטִיָּה כִּפִּי שֶׁהַנְּדוּגוֹת מִיֶּסֶדִי „פֶּרְדֵּס”, הָאֲגוּדָה הַחֲקֵלָאִית הָרֵאשִׁינָה, לִפְנֵי 80 שָׁנָה.

רֵגֶשׁ הַכְּבוֹד — לְהִשְׁתַּיֵּד עַל אֶחָד מִן הַיּוֹפִים, וּבּוֹדֵאֵי הַיּוֹצֵב שֶׁבְּעֲנָפֵי הַחֲקֵלָאוֹת, זֶהוּ שְׂמִינֵעַ אֶת נְצִיגוֹ בְּנִישְׁתָּם לְעִנְיָהֶם, עֲכָשִׁיו כְּמוֹ בַּעֲבֵר, הַמְבַט הוּא קְדִימָה, דִּינָו לְשִׁקֹּל בְּמִאֹן הַעֲשִׂיָּה אֶת מַפְעַל הַעֲשִׂיָּת הַלּוֹחֵץ שֶׁל „פֶּרְדֵּס” (אֲשֶׁר מְלַכְתְּחִילָה נִסְדַּ בְּשִׁיתוֹף עִם אַפֶּאֱיִי) לְנִיצוֹל הַבְּרִיָּה, כִּד לְרֹאוֹת דּוֹגְמָא לְרִיץ הַיִּסוּדִית וְהָאֲחֵרָאִית בְּהַ מְנַסֵּה הַפֶּרְדֵּסְנוֹת לְפַתֵּר בְּעִמְיָתָה.

✱

הַפֶּרְדֵּסֵן חוֹגֵג עֲכָשִׁיו אֶת 100 שָׁנוֹת הָעֲנָף הַמְפּוֹאֵר עָלָיו הוּא יוֹשֵׁב, בְּמִשְׁךְ כָּל שָׁנוֹת הַמְנַדֵּט וּמְמִשְׁלוֹת יִשְׂרָאֵל — וְגַם כִּיּוֹם — סְבֵלָה וְסוֹבֵלֶת הַפֶּרְדֵּסְנוֹת מְאֻפְלִיָּה בְּהַשׁוּוּאָה לְעֲנָפִים אַחֵרִים, בְּתַמִּיכָה מְמִשְׁלֵתִית, הַסִּיבָה שֶׁנִּיטְנָה לְעֵתִים קְרוֹבוֹת הִיתָה, כִּי מִפְּנֵי גוֹדְלָה אִין אִפְשָׁרוֹת לְהוֹצִיא מִהַתְקַצֵּב הַמְמִשְׁלֵתִי סְכוּמִים כָּל־כַּךְ גְּדוֹלִים בְּכִד לְסַפֵּק חֲלָקָה שֶׁל הַפֶּרְדֵּסְנוֹת.

הַכָּל מְדַבְּרִים עַל פֶּרְדֵּסְנוֹת, — וְזוֹ טְעוּת, נוֹשֵׂא הָעֲנָף הוּא הַפֶּרְדֵּסֵן, הַמוֹשָׁךְ בְּעוֹל, הַמְבַקֵּשׁ לְהַבְטִיָּה רֵמֵת הַחַיִּים בְּבִית וְהוֹכִיחַ אֶת עֲצָמוֹ בְּזֹאת בְּהִיוֹתוֹ שׁוֹמֵר עַל הַפֶּרְדֵּס בְּעֵת מְצוּקָה, הַמְחַפֵּשׁ חִידוּשִׁים וְשׁוֹמֵר עַל עֲקֻרוֹנוֹת שֶׁל קוֹאופְרַצִּיָּה וּמְסַחֵר הוֹנְגִים. הַפֶּרְדֵּסֵן אֲשֶׁר מְסוֹרֵת הָעֲנָף יוֹדַעַת לְסַפֵּר כִּי גַם אִם כָּל הַנוֹעֵעִים בְּהַדְרִים נִהְיִים, וְרַק הוּא, הַפֶּרְדֵּסֵן מְפִסִּיד, „אֵךְ אִין חֲדָר רַע כִּל־כִּד”, יֵשׁ לְהַמְשִׁיךְ וּלְהִיאַבֵּק לְמַעַן יִמִּים טוֹבִים יוֹתֵר.

עַם כָּל הַכָּאֵב שְׁבִאֵי־הַצַּדֵּק זֶהָ, נִגְדוֹ תְּמִיד הַתְּקִיר מִמֶּנּוּ, סֶרְבֵנוֹ בַּעֲבֵר וְאֵנוּ מְסֻרְכִים הַיּוֹם לְהוֹפִיעַ כְּעֲנָף מְסֻכָּךְ.

הַפֶּרְדֵּסְנוֹת הַתְּפִתְחָה בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹתָה בְּסִיס אִיתֵן וְכֻרְטִיס בִּיקוֹר לְכָל הַיּוֹצֵא הַיְהוּדִי, זֶהוּא תְּשִׂאֵר כְּזוֹ גַם אִם קִיִּימִים אִו יִקוּמוּ עָלֶיהָ הַרוֹצִים לְחַצֵּר צַעֲדִיָּה.

הָעַם בְּמִדְיַת יִשְׂרָאֵל יִכּוֹל לְהִיוֹת נָאֵה עַל כֶּךְ שֶׁהַמֶּאֱפִיין אֶת הַמַּפְעַל הַצִּיּוּנִי יוֹתֵר מְכָל הַיִּשָּׁג אַחֵר הוּא הַחֲקֵלָאוֹת, הַתְּפּוֹז וְהָעֲנָב, וְהַשְּׂקָד, וְהָעֲנַבְנִיָּה וְהַפְּרָח וּבְעַל־הַחֵי, וְלֹא מְכֻרוֹת זָהָב וְכֶסֶף וּמְכֻנוֹת מְלָאוֹת פִּיחַ הֵם נְשִׁמְתָה שֶׁל הַחֲגֻשְׁמָה הַצִּיּוּנִית וְהַתְּחִיָּה הַלְּאוּמִיָּת.

וּבְלֵב לְבָח שֶׁל הַחֲקֵלָאוֹת, עַל כָּל הַסִּיקְטוֹרִים שֶׁלָּה וְעַנְפוֹה, פּוֹעֵם הַלֵּב הַבְּלָתִי נִלְאָה שֶׁל הַגְּבֵרֵת הַמְסֻרֵבֵת לְהִיוֹת זְקֵנָה עַל אֶף 100 שָׁנוֹתֶיהָ, הַפֶּרְדֵּסְנוֹת.

הגפן בריאה הודות לדיאזינון מקורי של CIBA-GEIGY

להדברת חרקים מזיקים בגפן
השתמש באבקות:

בַּזוֹדִין 4

החכשיר היחיד המכיל דיאזינון
מקורי של "סיבה-גייגי" להדברת
עש-האשכול, כנימה קמחית
חבוב התסיסה.

דיזיגן

להדברה משולבת בגפן
של מחלת הקמחן, ושל חרקים
מזיקים על-ידי איבוק.

הדרכה והפצה בלעדית:

במג
CIS

כצט כימיקלים וזיכור נוכח בע"מ

משרד ראשי:

פ"ח, קרית-אריה, דרך ז'בוטינסקי 100,

טל 024416, 024416

מען למכתבים: ת.ד. 10, ת"א.

גבול האלמנה

קשה לדעת מדוע פנה דוד דוב פלמן לפרדס, כמו אגודות רבות ברוסיה של שנות 1882/83 שלחה גם אגודת מז'ריץ' בפולין שליח לחפש אדמות בארץ הקודש. דוד דוב פלמן הצטרף אליו על השבוע.

השליח לייב רובין שוטט הרבה וי היסס הרבה. אנשי מזריץ' דחו הצעה להצטרף אל הרוזנים בראשי-פונה, הם רצו "טם לעצמם", ואילו חברו של רובין בין חסר סבלנות.

כאשר לבסוף ברכשו למען המזריץ' ציט אדמות יסודי-המעלה בגליל, פלמן כבר ישב במיטתו בסוסל, מודד בכפר ערכי מרחק שעתים הליכה מיפו — הוא, אשתו שרה איטה, שבעת ילדיהם ומלמד, שתביא עימו לילדיה.

אנשי פתח-תקווה המתחדשת לאחר עזיבה, וכמותם גם אנשי ראשון-לציון, חזו מתורים אחריו, בעל בעטיו שהי ביא עימו עשרת אלפים רובל להאחז וזו בארץ. אבל הוא נעצר ביפו. ודאי קסמו לו הבאירות, מטעי הפרדסים הי צפופים, למעלה ממאתיים עצי (1) לדונם, שהקיפו את העיר בתגורת ירק נצהר. אולי עמד לנגד עיניו פרדס מונטיפיורי, שנקנה עוד ב־1855, ובו 1,417 עצים, נטועים בעירבוביה, כבכל ה"באירות", והוא מרוחק עד כדי כך מיפו, שמונטיפיורי סיורי נדרש להשיכון בו ספרי-תורה כדי להגן על סוגליו היהודים מרוחות רעים. ואולי התלהב למראה מטע הלימונים במקוה-ישראל, 1,770 עצים, אשר קרל נטר נטעם, ושנת נטיעתם, 1880, סקרי בלת כשנת ראשיתו של ענף התדרים בישוב היהודי.

*

לימים, כבדידות של שבת-קודש ל" לאי-מניין, ינסה דוד דוב למדוד מרחק של תחום-שבת כסול, שטא ניתן להי גיע ליפו על סמך "עירוב תחומין".

הוא ייעצר במדידה בנוה-שלום של ימינו, היגהו הגבול. עד כאן, ולא הלי אה, כך המשיך ביהירות ב, גינת דוד, כפי שקרא לאחוזה בת 40 הדונמים. סופו ציפה לו מעבר לגדר, בעודו עוזר בפרדס, נפגע במכת-ימישה. הרזי פא היחיד ביפו, מומר, ד"ר אוכלר, טעה באבחנתו, משום-מה הלעיט אותו היי (המשיך כקטור הבא)

להכיר את התפוז...

בשביל להכיר היטב את עצי תפוז הזהב צריך לראותם בארץ ישראל, בתוך אוויר של תכלת מעורבת בזהב, באקלים חרף של חוף ים התיכון.

אני נזכר בחורשה קטנה של תפוחי זהב ביפו, אכן שם ייפו הפירות האלה. בתוך ירק העלים האפולולי והנוצץ נראו הפירות כעשויים מזכוכית צבעונין, ולתוך האוויר שפע מעליהם זוהר של זהב, וקרוב מאוד אל הגן השתרע ים תכלת בלי מצרים.

שעות חמודות עברו עלי בגן תפוחי הזהב. מעל לראשי הקטירו העצים ניחוחם, ומעל לחרכי העצים נשקפו מרחבים, והיה דומה כאילו המון שברי זכוכית מחבובים באד הממלא את האוויר, ולחש קצוב היה כמו מנענע אותך בסירה נעלמה. — — — והשרבו וריח התפוזים!

אלמונים דודה

אות „ספיץ גנים“, פרי עטו של הבן, אהרן ליב פעלמאן, לפי הכתיב דאו. כותבו מציג את ספרו ואת עצמו: „הלכות נטיעות גנים ופרדסים בארץ הקודש, הלכה למעשה, מאת שיבד בגי' דול גן ופרדס זה תשע שנה בסביבות יפן“, נדפס בירושלים בדפוס ראיס לוי נץ, חרנ"א.

יצחק זיזאב

אומים ישנה איך

כך עד שנות וקנה, הפרדסנית הראי' שונה, אחותנו שרה, שכנתם של בני סומל, הסנונית הראשונה של הפרי דסנות, קראו לה ביראת כבוד אבות ענף ההדרים.

זכר ימיה החלוציים של הפרדסנות היהודית בסומל טמון ללא הד מתחת לביטון העירוני של תל-אביב. דבר לא נותר, רק פה ושם, אבוד בארכיון גש"כ, אולי מצוי עדיין הספר יקר המצי'

נין מפני קדחת. בתמו תרמי"ד הלך דוד דוב לעולמו מבלי להוציא שנתו הראי' שונה בארץ, עתה נוצר בסומל גבול אל מנה, אם צעירה ושבעת ילדיה.

*

יהודים טובים, גם ר' שמואל מהי ליבר הציוני וגם הגאון מברסק ר' י. לייב דיסקין, ראש קנאי ירושלים, השי' פיעו עליה לצאת את הארץ. הלאו של שרה איטה היה תקיף והדימטמעי. מסורת המטפחה אומרת, כי השיבה ת' שובה הדימטמטית: את נפשי אתן ל' ארטה הזאת שהקריב עצמו עליה.

לא עברו שבועות מעטים, והאלמנה איברה גם בת, התאמרה לעצמה. לא נשברה, המשיכה לטפח את גינת דוד, הפרדס, הרפת, העשופת ולה ציודי קבע אחד ויחיד — תרושפות נגד קדחת ונגד קלקולי קיבה.

באו שנים של עמל מסרף, שהתאון יפה רק ביהסי שכנים עם בני סומל. יום אחד היה דומה למוטנהו. לילות יתר' שים רדפו זה את זה, אבל האלמנה ידעה ליצור יחסי אחבה אשר עמדו לה, ב' בדידותה המוחלטת, עשרות שנים.

עמידתה עוררה כבוד בלב השכנים, נגנב מה מן המשיק, היה זה שיית' סומל שלמד את הגנבים, החויד הכל למקומו. פרצו בדווים לביתה, היו אלה בני סומל שגרשום. יום אחד נמצא ילד ערבי ט' בוע בבדיכות המים בפרדס, אספסוף עי' רבי הוסט נגד מטפחתה, היתה זו אימו השכולה של הטבוע שהתייצבה מול ה' אספסוף, פרצה מתוך שורת הוספות וזעקה: „בני היה יקר לה כמו לי... זו אחותנו שרה...“

במלאות 100 שנה
לפרדסנות העברית בארצנו,

נזכור בחיבה, חלוצים
ראשוניים בענף ונברך
את הממשיכים במלאכה

יכין חקל בע"מ

ראשון להדרים - האתרוג

רבנים ביקשו במאה הקודמת
לסלק מן השוק היהודי את אתרוגי קורפו
על־ידי נטיעה נרחבת בארץ הקודש, ולא עלה הדבר בידם —
האתרוגים תבעו גם קרב־נפש של נוטע מאוכזב

ראשון להדרים היה האתרוג, — ואם היו
מטע על מטענות שמטען החשמונאי — וכי
ישנו גם מטע קורפו נוטע שהתאכזב, מני
מין סיון, מאבות ראשון־לציון. מספר משה
סטילנסקי: האיש הזה פתח לבו רעיון
משוש לבארות: „מילוני פראנקים אשר
יהודים טופרים לורים עבור אתרוגים, לו
יבנסו לירי יהודים כמרטכות ארץ ישראל
כהן יהודים עומדים בויקת אספי, בניטון
מיון נטע פירם אתרוגים, ואם המתיר מסתי
מיו כמותרת:

אחד האכרים הראשונים
ובעל גני אתרוגים ראשון
בארץ ישראל, ראשון־לציון.

את נידולו השנה במים שחבא בחבית
מנולתו, את השתילים הרבים מטעם הרי
כב אשר מצא במרדכי יפו — ואתרוגו עלו
צחוכים, נאים וגם פסמים להם מרחיבי קין
— את רונ ע בריו — אך מינתים
שקט בוזב, ולמרה הצרה הרבנים מופדים
את אתרוגו כי מרובים הם, ואתרוגו קורי
סו כשרים מהם, — מספר משה סטילנסקי.
מרוכ צני ואכזבה שם בניטון מיו קין לי
היו בין האתרוגים אשר אהב.

גן אתרוגים
כהתחלה ישובית

איתי רעיון, אלא שהטעם למנו מצוא
מינפה „לאחיו הפועלים שכירו יום אשר
בארץ הקודש, דהף את חובבי ציון לנטוע
גן אתרוגים לכבוד מנחיים הרב שמואל
מרחליבר במלאת לו שפטים ב־1891. איש
הדורה יקב הינדון תרם מאדמתו למטרה
זו, „נתתי המשים דונם כנפש הפעה, אמר
הא המטע לא עלה יפה, אך שיטש במים
ראשון לקבין נוישמואל.

„ביארות קטנות“
בסמוך לקבר יתרו

על „ביארות קטנות של יהודים כמסך
למבריה, גני אתרוגים, מספר החומר א. מ.
לונק, טראשני חוקרי הארץ מוטנו.
הרב היים אלעזר וואקס כי
(המטע כמטע המא)

גלויית מתקופת חובבי ציון

**משלחת רבנים
לארץ הקודש**

ר' יהושעילא חלק עליהם בתוקף רב:
הטענה שעשוים ארצו המתיישבים בי
ארץ ישראל היא מעשה קדוש; לא רק שי
אין בו משום דחיית הקץ, אדרבא — יש
בו משום קידוש הנאולה השלי-
טה כמחיר בימינו..."

וכך מסופר בספרות התוספת:

כדי להסמך טענה למהפכה עם ר' יהו-
שעילא, עם חתנו ר' חיים אלקנה חקם, רבה
של קאליש, ויצא ב-1888 לדרך ארובה בי
סניח לארץ ישראל, כשהם מצוידים מבי-
סנים שאספו ממין קהל הספרדים שלהם —
למען מורה נשגבה: „למקט הרבה אתרו-
נים, כדי שיהודים לא יודקו לנפיקות נדי-
כיום באר חינוכי קורמרי..."

מאותו זמן רשם הרב ר' חא. חקם:
„רבותי על מדרות המטה או ששהישיבה
שקטה, הפקודת השם תקנתי מן הרבה, כי
היה חסר לקצים מים — עד אשר נשתנו
האתרוגים לזכות בהרבה..."

„ולקחתם לכם
משלכם..."

מספר חסידים, שלה ר' יהושעילא, טול
קורא לכל רבני פולין „להקיר ולקורר שי
אתרוג ארץ הקודש לא רק שאינם אפורים,
אלא שיהיו מצוידים גידולה לקיים מה
שנאמר ולקחתם לכם — משלכם...
משפט — משל ישראל ולא של גויים..."

מספר הרב באגרתו:

„יש השיבות מרובה, שמעטת קיום חי-
מנוה הקדושה של אתרוג נאה כזה חסיד-
נות — יוכיחו בכל אתר ואתר גם את
ארץ ישראל חסרת קדשנו, כדוכתב: „זכרו
מרוק את חי — יודושים תקלה על לבבי
מ..."

„שבו תחתכם,
זכותו של הישוב תעמוד לכם..."

ברצו חזרה מספר חסידים ליפו התקבצו
ר' יהושעילא בשבת חזון תרס"ה בפתח
הקנה. הוא מצא „מתיישבים ארצו ראנה,
נאפקים בקשיו מודה ובסחלת הכרחה בי
ביצות הירקון, ונאנקים חלת הפרקת הי-
שנים הקרביים, בחרטה נרגשת שנטא
כפניהם במית הכנסת לפני תפילת מוסף היו
זק את חזם להיאבק ולקטוף כספיו, „כי
סוף הברכה למוציא! הישנו חוססנה כמה
קטנים עליוהי הסמללים: „עד מתי, עד
אנה ז', והוא קרא: „חשוב על כל הימים
החדש בארץ הקודש ושבו תחתכם, ויבנתו
של הישוב תקמו לבי..."

נברו של ר' יהושעילא, ר' יצחק יודת
טרונק, כקנסרם, תולדותיהם של גדיקים
נטאר כפרוטרם את מסעו, והוא מוסר:
„יצאו רוח אחיה חיתה קטנה, ומרסת צדיק
קטנה להם, כי מאז שילה השם כרבה מסעו,
שה יודושי..."

מכרוננו את המינו של מתיישבי, הוכר
כנאון רבני פולין ר' יהושעילא קוטנא,
מראשוני הירושליתיון המוכתרים בימי ברא-
שית הרב..."

לפני השנים וחמש שנה נקלע ר' יהו-
שעילא מקוטנא (זה ה' כ' י' ג' י' שנוהע בו:
שם משפחתו היה ש' ר' ג' כ') ליפוה בי
עד בקולם הרבני דאו: האם מותר או אי-
סוד להשתמש בסוכות פאתרוגים מן הגי-
טיעות הראשונות בארץ ישראל?

השוללים טענו פקרונית נגד יישוב ארץ-
ישראל ונגד נתיבות בארסה הקדושה וגי-
מוקם אתם: „כל עוד לא הרעו משיח גרמני
— אפור לדרוק את הקץ כמעשי יישוב חי-
ארץ: קל כן גם אתרוגי ארץ ישראל לא-
יבוא בקדושי..."

פ' אליש, כמבשרי ציון הנלהבים, אה
הוא ידע לספר כי עוד בשנת 1874 קנה
ישלש גנות בכפר האסיר, ושם נטעו כפר
יתרו (גבר שדוקים, המקורש לדרוים) ר' הרב
מקאליש נטע שש מאות עצי אתרוגים, וי-
רשם: „רשמה הואת אקוה לנטוע כמה
אלפי אתרוגים אצל ים החיילה (החולה)..."

**דחיית הקץ
או קירוב גאולה?**

כותב „אשרי ישראל יעקב גרר"
מ' ס' ט' ט' ט' ט' ט' ט' ט' ט' ט' ט' ט'
ציון מאה שנה לראשית נתיבת הדרום
כדור יהודים בארץ — מיוני השנה — הקמה

הועד החקלאי	הועדה החקלאית
ראשון לציון	ליד עירית ראשון לציון
מברכים	
את התאחדות האכרים ומוסדותיה	
את ציבור החקלאים וכל נאמני	
הפרדסנות במלאות 100 שנים לקיומה	
תוך ביצורה ושגשונה והעלתה מחדש	
למקום הראוי לה במסגרת	
כלכלת המדינה	

לחברי אגודתנו ובני ביתם
וליוכל המאה לפרדסנות

ברכות

אגודת בארות אשקלון בע"מ

ת.ד. 985, ת"א

לכסוף הנענו לפרדס אציל נטוע הדרים
כתב מרק טווין בסיועו בארץ עוד ב' 1867

תפרסם בארץ עתיק ימים הוא,
אף קידומו בא מידו היהודים

כוחנו מבוסס על תנאים טבעיים המאפשרים לנו יבולים גבוהים

עד כה הצלחנו לעמוד באתגרים,
תקלות תהיינה גם בעתיד, אך ענף ההדרים
יהיה גם במאה השנים הבאות אחד היציבים והבטוחים

מאת מנרס זקס

נות והיתה להם הספקה בלתי מוגבלת
של מים באיכות גבוהה, ובל אורגני
וול ומאגר בלתי גדלה של סה אדם יעיל
שאיפשר לטפל באופן אינדיבידואלי ב'
כל עץ ועץ במטע.

*

אמת, היתה התפתחות מפליאה בענף
פיה רבים בשדה החקלאות בעולם ה'
מודרני אבל דבר זה עדיין אינו נכון
לגבי ענף ההדרים, ובטוח מדינה. ולכן:

הבעיה שעמדנו בפניה לא
היתה, בעצם, כיצד להתק'
דם אלא כיצד להתאים את
עצמנו לתנאים המישתנים.

בעיקר אמורים הדברים לגבי כה ה'
אדם וגם איך להתגבר על המיכשולים
בסוויקים, שלשתים נדמה היה שזו משי'
מה בלתי אפשרית, על מנת לשמור על
מקומנו. הבעיה החרושה לאור העובדה
שמתחרינו הצליחו לשפר את שיטות
החובלה והשיחוק שלהם.

זאת לדעת:

כוחנו מבוסס על תנאים טבעיים, ה'
מאפשרים לנו להפיק יבולים גבוהים
וטובים יותר מאשר בארצות אחרות,
מה שמקוץ את העוצאות הגדולות שלנו
ומאפשר לנו לייצא עם ערך מוסף גבוה
מבלי להזדקק לתמיכה הממשלתית ע'
ליה מבוססת רווחתם של ענפים רבים
בחקלאות.

המועצה לשווק פרי הדר המטפלת ב'
מכלול פעולות השיווק שלנו הוקמה
אמנם ביוזמת וגבוי ממשלת המנדט ה'
בריטית אבל גם היא היתה התפתחות
של האגודות השיתופיות היהודיות ל'
הדרים, ואלמלא המאמצים הנמרצים ו'
המתמידים של ראשי הסיקטור היהודי
בענף אי אפשר היה להפעילה.

*

כמי שהיה מעורה באופן פעיל כיוכל
שנים בכל היריבושים של ענף ההדרים
בארץ (ולפני זה בקליפורניה) אני ס'
בור:

טעות מקובלת היא ההני'
חה כי כיום אנו מייצרים ב'
יעילות רבה יותר מאשר ע'
שו המנדלים היהודים בש'
לושים השנים הראשונות
של המאה.

גם יכולנו כיום אינם גדולים ואינם
טובים יותר. וזהו זה מסוכן לבנות על
ההנחה כי בעתיד הנראה לעין יהיה
יכול ההדרים הממוצע גדול יותר מא'
שר באותם זמנים.

למיטב ידיעתי, לא היה מקום בעולם
בו הגיעו לתוצאות טובות יותר או א'
פילו לממוצע דומה לזה שהגיעו אליו
באותם ימים בפרדסי היהודים שהיו נ'
טועים ברובם על אדמות קלות מצויי'

אנו מצויינים מאה שנים
לנטיעת הפרדס היהודי ה'
ראשון, אולם חשוב לדעת
כי ענף ההדרים הינו עתיק
ימים יותר גם בארץ.

כבר בשנת 1867 כתב מרק טווין ב'
ספרו „תמימים בהוף לארץ“: „לכסוף
הנענו לפרדס אציל נטוע עצי הדרים,
במקום בו קבורה העיר המזרחית יפו“.
אין ספק שהתוחסותו היא לשמונה,
זן שנוצר בארץ כתוצאה ממוטציה מק'
רית בתאריך מוקדם הרבה יותר.
מלבד המנדרינה, שהיתה מקובלת
באזור ים התיכון והיתה ידועה בארץ
וכמצרים בשם יוסף אפנדי (זן
שכמעט ואינו ידוע כיום) נטעו כל ה'
זנים המשווקים האחרים על ידי יהודים.
אכן, כל השינויים בשיטות
באו מידו היהודים.

כך הם נטיעה במירווחים גדולים, על
מנת לאפשר שמיים בצמוד מיכני במי'
קום צבדות כפיים, שימוש בדישנים, מי'
לחפה במויקים, גיוזם מכני ושינויים
קיצוניים בשיטות השקיה נעשו כולם
בידי יהודים. דבר זה נכון גם לגבי
התגת מיכל הקטיף, בנית בחי אריזה
מרכוים מיכניים, החטוי הפרי לפני שר'
ווקו והשימוש במיכלי הברוס והקרטון.
שנויים אלה רובם ככולם מבוססים
על הנסיון האמריקני.

אני מאמין שעד כה הצליח חנו במידה לא מבוטלת לעימוד באתגרים, אבל עתיד הענף תלוי ביכולתנו להמשיך לעשות זאת.

תנאי האקלים שלנו, למרות הנזקים החמורים מברד ורוחות היורדים עלינו מפעם לפעם, נוחים יותר מאשר אצל יצרניות ההדרים בארצות אחרות. גם הסיכון להפגע מקרה קטן אצלנו יותר. רבים מהפרדסים שניטעו על אדמה בלתי מתאימה להדרים נעקרו או עימדיים להיעקר;

מפני שבזו המים צומצמו במידה מרובה;

מבחינה מסחרית, השתלטנו פחות או יותר על בעית הפרי הרקוב;

אולם יש צורך בפיקה מתמיד וכן דרושה עבודת מחקר ונסיונות בחומרי ריס חדשים בבתי האריות למלחמה בנזקים מחלות שמפתחים כח עמידה ב"פני החומרים הנמצאים בשימוש.

לרוע המזל, מה שפעם היה אחד הייתרונות הגדולים שלנו, — האיון היבולוגי הטבעי של חרקים מזיקים, — נעלם למעשה. כתוצאה מהשימוש ללא הבחנה בחומרי הדברה רעילים ביותר בחקלאות בישראל בכלל, ובפרדסים ב"פרט, הופר האיון (אם כי קיימים עדיין איוורים בהם אפשר להיווכח כי ניתן להתחיר את המצב לקדמותו).

מה שמטריד במיוחד היא העובדה שבארצות רבות אחרות הנטייה היא בכיוון הפוך.

★

אחת הסכנות החמורות ביותר לענף שאני צופה היא שכתוצאה משיאבת יותר של המים בישראל יטילו הגבלות מצומצמות על קצוות המים להשקיה היפרדסים. אין ספק שהגבלות אלה יטולות להגדיל את התגובה בייחוס למטר מטרקבי מים. אולם, מאידך, כפי ש"אני משוכנע, הגבלות אלה עלולות לייקטין את התגובה לדונם פרדס ועל ידי כך להעלות את תשומות היצור טונה פרי עד לכדי חוסר כושר התחרות בשווקים, מה שיגרום נזקים כבדים ליעשית ההדרים.

הפתרון היחיד הנראה לי (ביחוד לאור התגברות המיירות ליחות של המים) הוא הקצבת מים לכל גידול חקלאי בהתאם לתרומתו למשק הימדינה.

בתקביל, על בסיס זה, יש לחלק מחדש את השטח המוקצב לכל גידול, דבר זה עלול להקטין באוורים מסויימים גם

את שטח ההדרים, אולם, לדעתי, מוטב כד מאשר הגדלת הוצאות הייצור של יעשית ההדרים בכללותה.

★

חולשתו של הענף נובעת בעיקר מ"מחסור בעובדי כפים מיומנים ויעילים. דבר זה נכון במידה מסויימת לגבי הימדינה בכללותה, אלא שענף ההדרים תלוי כיום בעצם קיומו במידה מרובה בעובדי כפיים הבאים מהשטחים המותרים. הללו אינם מיומנים. אין גם לסייך עליהם.

מיכון העבודות, ככל שרק ניתן, לא תרם באופן משמעותי לפתרון הבעיה, ענף ההדרים ימשיך להיות צרכן מוביל חק של עובדי כפיים (דבר שאינו בהכרח מניק מבחינה לאומית).

במאמץ למצוא תחליף לעובדי כפיים לביצוע הפעולות השונות מחוץ לעבודות קטף (בשטח זה אין מה לעשות) נעשות השקעות גדולות, שספק אם ייפטר להצדיקן מבחינה כלכלית, אלא אם כן יקבל הפרדסן סיוע ממשלתי ב"צורת מענקים או הלוואות בתנאים מוד"חים. אלה הועמדו לרשות החקלאות בארץ בעבר, אולם לא נראה לי שיינתנו בעתיד.

★

רשת השיווק שלנו היא ללא ספק מ"הטובות בעולם. אכן, לאורך השנים לא פעלנו במהירות המתבקשת למען להתגבר על המגרעת האובייקטיבית שלנו, והוא — ריחוקנו מן השווקים העיקריים שלנו באירופה.

מכלול בעיות החובלה ש"לנו מבית הארזיה ועד לשוק והשפעתם על הפרי, מראהו ומצבו עם הגיעו לתעודתו מחייב עדיפות נבונה.

הכל מסכימים כי טקומנו בשווקים והמחירים שאנו מקבלים בעד הפרי ת"לויים ביכולתנו להציג ללקוח פרי יציב וטרי למראה. ואכן במשך 35 השנים שחלפו הגענו להישגים עצומים בשטח זה, אבל אנחנו עדיין רחוקים מלהרשות לעצמנו לגוה על ורי הדפנה, ביחוד במה שנוגע לאיכותן של כמה מהאגיות הימשרות אותנו, וכן מהירות בה הציחנו לעבור לשיטת המטען האחיד.

★

לבסוף, אין להתעלם מן הסכנה הימדינה לפרי שלנו עם קבלתה תחלית ועומדת של ספרד, המתחרה העיקרית שלנו, לשוק האירופי המשותף.

ובכל זאת, למרות הקשיים ש"

רק במחצית המאה הי"ט

הפך הדר פרי עממי

התפוז והאתרוג סקורים כלי סמל מסוים, הליטו הוא סימן או הורו, ואילו הליטוטה, הפוסילו והאשכולית מוצגות כנראה כאלוהות.

במאות השנים הראשונות לאחרי התאקלמות ההדרים באירופה היירימית עם מימוש אפיה השקטית מדי אלפנדר מוסיוו הגדול, היו מירות הדר משמשים כנראה כפולוהו וכריפואה בלבד.

מימי הביניים החשיבו אותם כ"אוד כתבולו לפרו ולדגים, אולם מסיוו שהיו נדירים ויקרים, היו כ"לים על שילתנותיהם של נסיכים ועשירים בלבד.

רק במחצית השנייה של המאה הקודמת הפכו להיות ברישע יד של המוני חכם, שטימיוו החכמות ואנויות היקטור את משר החובלה, אפשר היה להביא את המירות כ"אזווי גידולם כפי המיווד העממי במשע טוב ובמחיר נמוך לכל הימרכיים החשובים של האימולוסיה ב"אירופה וארצות המרות של אמריקה.

מנגמבאז דרר לאחסנה מרה כ"החבורה ימית נכנס הצי החובמי של מור הארץ לשדה השקט מ"רות הדר.

שמאל מולקובסקי

„פרי עז הדר“

שצינתי אני סמוך ובטוח כי אם וכאשר בעיותיה של ישראל, הפרי לטייות והכלכליות, יגיעו ליציבות מספקת אשר תאפשר פתרון ל"מצוקת עובדי הכפיים ואם נקבל תמורה ראלית למטבע הזר שאנו מביאים למדינה, נוכל להתגבר על כל יתר הבעיות.

אנו נמשיך להתאים את עצמנו ככל הנדרש לפי תנאים המשתנים בכל הקשור לדגים, לשיטות עייבוד, אמצעי חובלה ושיטות שרייק.

ואם גם תקלות יהיו, ללא ספק, מפעם לפעם, בעתיד, ענף ההדרים הישראלי ישאר אחת מתעשיות הייצוא היציבות והבטוחות ביותר של מדינתנו.

במאה השנים הבאות כפי שהייתה במאה השנים שחלפו.

ההדרים בין שלוש מלחמות

35,000 דונמים, 1,285,000 תיבות יצוא בפרוץ מלחמת העולם הראשונה
299,500 דונמים, 15,310,000 תיבות יצוא בפרוץ השנייה
96,543 דונם עם קום מדינת היהודים במלחמת השחרור

צבי איזקסון מספר על המאבק האנושי אשר החזיר את ההדרים
לתחייה וקידמם מורבן במלחמות

על 300 אלף דונם מחדש, ומקסימליים
טיב אשר קבעו גבול של חצי מיליון
דונמים.

חורבן ותקומה

ראוי להזכיר במיספרים
כלליים את התפתחותו מאז
התחיל ענף ההדרים להוות
גורם חשוב במשק הכלכלי
של הארץ.

בשנת 1913/14, השנה לפני פרוץ המי
לחמה העולמית הראי

שונה היו בארץ כ-35 אלף דונמים מי
טעים, מהם 23,000 דונמים היו בבעלות
ערבים ונרמנים, ו-12,000 דונמים כי
בעלות יהודים. באותה השנה נשלח ל-
הצ"ל 1,285,000 תיבות פרי.

במלחמת 1914—1918 סבלו הפרדסים
והפרדסנים מי

הפסקת הקשר לשווקי חוץ לארץ, וכן
מחוסר פחמים ודלק, מעקירת עצים לי
הסקה, מתפרצת מנועי משאבות וצנור
רות ציי הצבא הטורקי, ועל כל זה מי
התקפה הרסנית של ארבה. במצב של
דלדול וחצי מורבן יצאו הפרדסנים והי
פרדסנים ממלחמה זאת נשארו בארץ
בסיה כ-30,000 דונמים מדולדלים שי
הגיבו מעט מאד פרי, כמות שלא הי
פיקה אפילו לטוב המקומי.

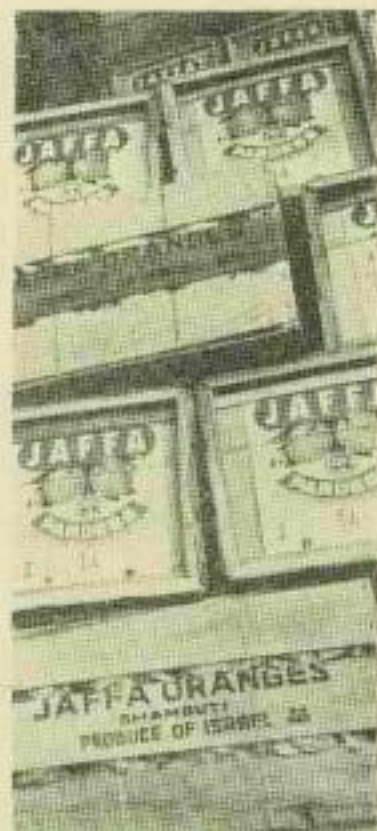
רק בשנת 1920/21 חזרו רוב הפרדי
טיב לאיתנם. יבוי

לם אפשר ייצוא לשווקי חוץ לארץ כי
כמות של 930,000 תיבות פרי.

שנים ארוכות הייתי משתתף במשל-
חת מרעצת ההדרים לשווקי אירופה, ל-
אחר שיצאה לראשונה לשווקים ב-1946,
שלוש שנים לפני קום המדינה. בצאי
תנו לראשונה מצאנו כי הננו מוכרים
מעט מאד. לעיתים היינו פוגשים בדר-
כנו אנשים שלא ידעו מאומה על טיב
הארץ, על אוכלוסיתה, על בעיותיה הי
מדיניות. נזכרתי בתקופה זו היו כו-
תבים אלינו מסתבים לפי כחובת
Jerusalem SYRIA, נזכרתי באנשים שי
ההו היכן בין עיראק לפריס נמצאת מדי-
נת ישראל החדשה?

פיתוח השווקים לפרווחינו בכל אר-
צות אירופה גם הוא העמיד את ישראל
על המפה, ובצורה ברורה ובלוטת, ומי
כובדת. מערכת היחסים שהתפתחה בין
הממשלות מזו, ובינינו לבין היבראנים,
הסוחרים, הסיטונאים, הקמעונאים והי
צרכנים מזו, פעלה את שלה. הי סו-
אי JAFFA הביא את תודעת הארץ
לרובבות כתיים. לא אחת הייתי שומע אי
נשים מדברים: "מדינת ישראל זו הי
ארץ שבה גדל היפואי".

עץ ההדרים בארצנו עתיק וימין הוא
אכל תפתחותו ורחבת התחולה אחרי
המלחמה העולמית הראשונה, ובשנת
1939, בפרוץ השנייה, היו בארץ כ-300
אלף דונם עצי הדר, והייצוא הסתכם כי
15 מיליון תיבות. שתי המלחמות השוי
למיות ומלחמת השחרור פגעו קשה בעי
נף, ונדרש מאמץ עצום לבנותו מחדש.
שני כיוונים נתבלטו בהנהגת הענף,
מינמלטיים שאמרו יש לפתח את הענף

ברכת כה לחי

לפרדסני ישראל

**"ספנות"
ת.י. V.I.C.
יצואנים
יבואנים**

זים בלעדיים המבטיחים
יפול במכולותיך ובהשטתן
זווי תבל.
"קונטרס" - מסוף מכולות
מחשני ערובה אשדוד.
"א.ש.ת." - אריזה, שינוע,
תובלה כולל יעוץ ותכנון.
+ פיקוח צמוד על כל
תהליכי הפריקה והטעינה
של מטענך.
ובלה ימית חובקת עולם.
3 קווי תובלה ימית

ספנות בע"מ
י.ב. רח' קפלן 8.
03-259296

ולמועצה לשיווק

פרי הדר

ליובל ה-100

200 זני הדר

בתצוגה חקלאית במקוה ישראל

יצחק רוקח מספר על ימים ראשונים בפרדס ובנמל

האיש ש„נולד בתיבת תפוזים”

עליו אמרו כי „נולד בתיבת תפוזי
חי זהב”...

אמנם בתיבת תפוזים לא נולד,
אך היה בין אלה שחולדו את ימי
גוא תיבות הדרים, מן המקטים
אשר הבינו כי הלירה הבאה אלינו
מן החוץ קרובה, איש מקשה ועסי'
קים מבא רגלו ועד קיטורו הוא יצי'
הק רוקח, נטע פרדסים, טיפל כי
גידול יער הדרה, הגדיל והרחיב
את היצירה המפוארת של אביו,
„פרדסי”, יציר והקים את פרדסי'
פיניקס, וכן את שירות המפנות
המניסיות במסלה של חיפה. הוא
היה אחד המקטים אשר יזמו והי'
קיימו את מועצת הדרים.

האיש שקע כל ימיו במעשים,
יבולם פוריים, היוניים וקיימים.

משה סמילנסקי

פרדסים מספרים”

„מכוערים” (אשר נראו בעיני יוסים) —
מכרו בארץ.

עלילת דם בקורפו, חכם שנשכח מהו

המתחרים הגדולים של פרדסנו מני'
דלי האתרוגים, היו, פרדסני האי היווני
קורפו. רבנים בחייל מצאו כי אתרוגי
קורפו יפים מאלה של ארץ־הקודש וי'
כן האמינו שעץ האתרוג בקורפו אינו
מורכב, בעוד שעצי האתרוג בארצנו

אכילה של פרי זה בביוק סוכר דק,
השם העברי „אשכולית” ניתן לפרי הי'
חדש עיי' ד"ר ישראל ויינברג,
חברי להנהלת אגודה „פרדסי” אשכנז'
לית על שום מה? כי הפירות צומחים
קבוצות־קבוצות, דוגמת אשכולות הי'
גפן.

אתרוג מתוק,

ליצוא בחביות

אתרוגים נטעו אך מעטים, בין יהוד'
דיים ובין ערבים. במספר פרדסים גיר'
דלו אתרוגים לתוצרת ריבה, והיו אלה
אתרוגים גדולים ולעמים גדולים מאד.
הערבים נהגו למלא בחביות אתרוגים
שלימים או חמוכים, ולשפוך עליהם מי'
ים או מים מלוחים. סחורה זו ייצאו
לארצות שונות באירופה לתעשיית ריי'
בות.

סוג או זן אחר של אתרוגים שימש
לנטילת לולב בעג הסוכות. סוחריו הי'
אתרוגים לצרכי הדת, רובם תושבי
ירושלים, היו באים למשך השנה ליפו
וקנו את האתרוגים מאת המנדלים הי'
יהודים או הערבים ב„דמאן”. הסוחר'
רים השגיחו שהעצים יקבלו טיפול טוב
בהשקיה, בויבול ובגזוזם — והגזוזם
היה בחוקת מונטפולין של מוסחים, רו'
בם יהודים ספרדים — כך היה מקובל
ואינו יודע את הטעם לדבר. לעבודת
הגזוזם קראו „קטברה”.

הסוחרים היו יוצאים לטוקי חוץ ל־
שניים או לשלושה חדשים, מטוטטים
ברחבי תבל ומכרים את האתרוגים
ישירות ל„רחישי”, היינו: רבנים, חז'
גים, טוחטים או שמשים. בשנה כתי'
קנה היה ייצוא האתרוגים מגיע כדי
150 אלף תיבות ומעטק זה התפרנסו
משפחות רבות. אתרוגי „ברדה”, חסי'
די פיסם, גדולים או קטנים מדי, או

חלוצי הפרדסנות העברית הש'
תולו מתחילה לגוון את זני הצטי'
רוסים וחיששו בעיקר אחר זנים
מקדימים להבשיל או אפילים, כי
די להאריך את עונת החרים ככל
האפשר. בתערוכות פרי הדר בימיו
שלטון המנדט הבריטי, הציג
בית־הספר החקלאי מקוה־הישר'
האל בהנהלתו של א. קראוזה,
למעלה ממאתיים זנים של צטי'
רוסים, החל מקומקוואט פעות ב'
משקל גרמים אחדים וגומר באת'
רוג מזן „חאנקין” (נקרא כך על
שום שצמח בפרדס האחים חאני'
קין במושבה חדרה) במשקל עד
2 קילוגרמים (מתקבל על הדעת
כי אתרוגים אלה שימשו לתעשיית
ריבה בלבד).

בשנת 1900 לערך נמצאו כבר מה'
ושם, בפרדס וייס—קרמנצקי בפתח'
תקוה, ולאחר מכן בתחנת־הנסיונות
בעתלית, בהנהלתו של האגרונום אהרן
אהרונסון, מספר עצי אשכולית. אף א'
הר לא שם לב אליהם ולא טעם את
פריים, כי מר הוא.

טועמים אשכוליות,

„מר כלענה...”

בשנת 1913 נשלח האגרונום אברהם
בריל עיי' הבארון אדמונד דה־רוטשילד
לקאלפורניה, להתחקות על שיטות הי'
עבודה בצייטרוסים. בשובו ארצה הי'
ביא עמו בריל המלצה חמה לנטוע ב'
ארץ עצי אשכוליות מן הזן מאריס חסרי'
הנרענים, ותוך היצאתו על קאלפור'
ניה חילק בין הטועמים כתרסר אשר'
כוליות. הפרדסים שטעמו את הפרי'
על טעמו „המר כלענה” קראו בבהלה:
הלמרעילנו אתה אומר, מר בריל זי'
בריל הרגינים והראה להם את דרך הי'

גמל ים — הסירות מוליכות תיבות הדרים אל האניות

עלי חמים, עלי שולי ועלי קטה

אסורות ומסוחר, משיחתם המלים מן ה"אניות. על כן הופכו מסוחר עמדות לילה, בלא שמיכשו תוספת שבר. כאשר היו נתן סמים, היו מסוחרים בלא אומר את המהות הה לפעולה, ומודים כי היתה זו, משיחת מסוחר, ושני הצדדים היו מסבלים את חי סיכרה בלי סינה, במידה, ורק לעתים רחוקות היה ענין הנגיפה מניע למשטרה, ואז היה המוד נמצא שם מן השורה שיקבל על עצמו את הדין ובלעד שלא יבדוק לאחר מן העלויים.

כך היה לפני ימי לחות הים היו עבודה מסוימת אשר דרשה אישן לב וכוח להתמדידות עם אינני הים. ימים על ימים היו משימים את פרחותיהם השונות — חסא לוקה היא הסירה הקטנה, הנראים לי ממשקנים, המסוחר הנדולה והמרה — כן בעל המסוחרים, עמבורים היו שמים תמיד מצוואת שירו ים המסוחרים ומסוחרים שים מסוחר חור, חלה, חלה, חליפה, ולי אורך החוף היו מחדדות קראותיהם הש"אלות מאיסקלית, "מיינה, מיינה" לזווית לזווית, "מיינה, מיינה" לחקלות, לחקלות!

גמל ים מוסל עתה חוסם ששמונו, אך ימי הונדה שלו מסוחרים המיון, ומתוסם דלה יצחק רוקה (מפרטים מסוחרים) שי לש רמיות אשר שלמו בו, מנהיגי המפינים.

ספנות היתה מקצועם של בני ים הקריים, והמקצוע עמם מיושנה מאד לפני דורות. היתה זו סת סגורה וחוקה מאד. היתה קיימת חלוקה ברורה ביניהם — הלי ים ספני סירות הנוסעים והללו ספני משינו, ומסוחר מסוחר חור, ואין אלו לפני שים לתוסם של אלו. וזו הם יפה תואר, אמריים, נאים באינטנטם.

שנים רבות קטרו כראשם שלשה שנקי רא ע"ל, וכולם יחידים, עם המי הרוס שוחרים, חזו את ההנהלה שנקראה בלי שונים לונגה, ולהחלטותיה חוקה של חיק מדינה מסוי.

עלי חמים, ראש ספני סירות הנוסעים, הצטיין בחירות שלים יחידים בלתי-לינאי ליים בתקופת הערבים. עלי שולי ועלי קטה, המסוחרים על ספני החור והמשינוינים, הצטיינו, לטיסתם, ב"חורות" סחורות

רובם הורכבו על כנת לימון. פרדסיו הצליחו להשיג על כמה מרבני ירו שלים להתיר את השימוש באתרוגים מעצים מורכבים, כי ההרכבה היא, מין מסוי, היינו אתרוג על כנת לימון, ושניהם בני משפחה, אך חלק מרבני הארץ ורוב רבני הוויילארץ לא הסכימו לדעה זו.

ב"1891 העלילו יוונים באי קורפו על היהודים תושבי המקום כי רצחו ילד נוצרי לצורך השימוש בדמו לאפיית מצות. פרץ סוגרום. רבני ארץ-ישראל ורבנים שונים בזו"ל הטילו הרם על השימוש באתרוגי קורפו, אך כעבור שתיים או שלוש שנים גבר טוב יצר הרוע, ההרם נשתכה והיהודים חזרו לקנות את אתרוגי קורפו ולברך עליהם כעל אתרוגים כשרים.

כאשר קמה מדינת ישראל פנתה ה"ממשלה אל המועצה לשיוק פרי הדר המצעה, שזו תקבל תחת חסותה את שיוק האתרוגים, כשם שהוא עושה בכל סירות התור. לאחר דיון ממצה במועצה החלט לדחות את הצעה ה"ממשלה, לא משום הצד המסחרי שבי דבר, אלא מפאת הציון הדתי המת"לוה לעסק זה.

פרדסן מיוון היצואן הראשון של שמוטי

הזנים המסחריים של הדרי הארץ קנו להם שם טוב במסחר הפירות, וה"שמוטי עלה על כולם. בתחילה נשלחו תפוחי-זהב לאנגליה בלבד, או ביתר חוק לגמל ליברפול, והערבים קראו לי גמל זה, "בורכול", בלי שידעו לרוב ה"כן מקומם.

השמועה שהיתה רווחת בין הפרדסיים הערביים, בדבר תולדות משלות תפוחי-זהב לאנגליה, אמרה: בין א"לפי הצליינים הנוצרים שבאו לארץ במחצית הראשונה של המאה התשע"ע עשרה, היה יווני מנואידס, פרדסן ב"סקצועו מהאי קוס. כעברו בגמל ים, בדרכו לעיר-הקודש ירושלים, התפעל למראהו וטעמו של תפוחי-זהב הש"מוטי, ועל סמך נסיונו במסחר הפירות היה בטוח כי פרי זה יצליח מאוד בא"לגיה.

נשע והביא עמו חמרי איזה י"אוריים אחרים מקוס, קנה ב"ר"אני" (על הע"ה) את כל פרי ה"שמיני שנמצא בים, קנה וארן לפי שיטת קוס ושלח את הפרי לי"מקום, אלטוני, למען לא יודיע לאיש דבר הטיסקה. הפרי נשלח מיפו לאימפרי ומשם לליברפול, כי אניות שהובילו שם כותנה, תאינים מובשלות וכיו"ב. תפוחי-זהב נתקבלו בליברפול בתלהבות רבה ורבו התוספים עליהם. משלות מצי

לח זה — סיפור הקריבים — גרם להחבת הפרדסים בים.

היצואנים שלא ידעו סימן אלף-בית...

לאחר תקופת מנואידס הלוטה בער"ל, נתבלטו בין סוחריו ומשלחי הפרי

היפואי כמה דמויות חשובות מן ה"מוסלמים — חגי עלי הייכל ושייך אב"ר רבאח, וכן סוחר מבולת מיטונאי אלי עובני.

ייצוא הפירות היה מצומצם מאוד, אך לאחר שהתרבו המטעים והפרדסים הניעו לפירויות, גדל הייצוא ואזו מס" (המשך בעמוד הבא)

נרף עונת התפוזים

לקום לפני האור
ולנקול מפני פלמטיק שואררים,
להשתחל למקיל האקני הקרוע
ולצאת אל החורח.

להיפנם בין העצים הרמובים
ולראות את האפילה,
לבוסם מארמח הלחה
ולחיות על הרמבוסות.

להרית את ניהוח העלים
ולנקת מהם,
למשש את היפנים המיוזים
ולקפוח מן הענה.

למלא את המיכל
ולמחור מניבו פרי גדול ומשק,
לקלה את החצוקות המתובות
ולתחם את המוחן,
לכצנע את הפלחים.

ולחיה השפתיים על הקרירות,
לנקיח את השיניים בפשר
ולנמס את החפויים-מחיים.

לחיות את עונת התפוזים.
„יח ד", בטאון הקבוצים

משלחי הפרי האחרונים דאגו כי פרי
שלהם לא ישתחה זמן רב במחסני ה"
גמל, שהיו צרים מאוד וללא אווירור
והיו רחוסים מפה לפה. כתוצאה מכך
היה פרי טרי נסען באניה, בטרם הוצא
מן המחסן הפרי הישן, והאחרון נדחה
לאניה שניה או אפילו שלישית, כי אי"
אפשר היה להגיע אליו לאחר שנכנס
ראשונה למחסן ונמצא מאחורי הפרי
הטרי.

העיבר היום לארבו של הציפה
בגמל ימי, ממנו היו מסקינים את
הפרי לפירות, לא יוכל להאי לי
עצמו את העצם פריצה (שחורחם
מאו פיישליחה בתקופת המניאם).
החבילה היחה ללאינטוא. מאת
גפלים, עשרות רבות של עגלות,
מאת סבלים וספנים ומהם עיכב
יום ושנים מילוא את השטה הצד
של הציפה ואת המספנים לידו. הי
פבלים שהציאו את הפרי מן הי
מחסנים, הפנים אשר הורידו את
אלפי התיבות לפירות, המוחיים לי
מיניהם וכל הקשורים בעסקי מעי
לוח הפרי — כל אלה עשו מלאך
בתם פוחח, בעקקה והטילה רבה
— מעד הזמן הקצר של שפוסית
מספיים, ולקמים קרובות — אי כי
נשם שופח ובפרי.

גמל לת מביאה הדדים למחסני גמל ימי

דרך מזרחה, ובעיני אנשים שלא הכי"
רוהו נראה כמתענת וצוחק להם. כאשר
נתקבל מברק רע עם ידיעה על מחורים
לא טובים, היה בולוס פורץ בבכי כי
בית-הקפה או במחסני הפרי ומסוח
ראשו בכוחל עד כדי פציעה. גם לו לא
היו ספרי-חשבונות ומשרד והכל התנהל
ברוחב, בבית-הקפה או במחסני הפרי
לפי הזכרון. משהתרחבו עסקיו קיבל
אחד מקרוביו כמנהל חשבונות, ורק אז
— כך טען —, רבו הטענות מכל הצ"
דדים על אידיוק בחשבונות..."

„מרקאות" ככל הבא אל היד

לכל משלח-יצואן היה סימן מסחרי
משלו, „מרקא" בלשון הימים ההם, ולי
פעמים היה למשלח אחד מספר „מרי"
קאות". הסוחרים ההגונים דקדקו אי"
פוא כטיב הפרי הארוז ב„מרקאות" שי"
להם והיו מעונינים כי „מרקא" זו או
אחרת יצאו לה מוגיטון ותתקבל כמרי"
מז-היכר לפרי המשובח. משום כך ארי"
זו את הפרי המשובח במיוחד ב„מרקא"
מיוחדת ופרי מאיכות טובה פחות בי"
„מרקא" אחרת אשר קראו לה „תאני"
— שניה בלשון ערב. לפעמים השתמי"
שו גם במרקא לפרי „תאלתה", מאיכות
גחותה.

ואילו הסוחרים שהגינותם היחה מ"
פיקפקת לא דאגו ככל להוציא מוני"
טין ל„מרקא" שלהם. אם הפרי מ„מרי"
קא" מסוימת הגיע לשוק במצב רע וי"
הקינה תבע פיצויים, הפסיקו הסוחרים
האלה לארוז באותה „מרקא", החליפו
באחרת וארוזו את פירותיהם במיטמן מסי"
חרי הדש, עד אשר קרה לזה מה שקרה
לקורטו וחזור הלילה.

פר היצואנים, רובם ערבים נוצרים אף
כי בעלי הפרדסים היו ברובם מוסלמים.
הסוחרים-היצואנים היו לרוב גם הם
בעלי פרדסים, אלא הנהג היה שאין
סוחר מישוק את פרי פרדסו הוא, אלא
מוכר את יבול פרדסו לסוחר אחר וקרי"
נה פרי מבעלי פרדסים אחרים. ליצני
הדור היו אומרים כי הסוחר רוצה להורי"
נות פעמיים: פעם כאשר הוא מוכר את
יבול פרדסו להברו ופעם שניה כאשר
הוא קונה את היבול מפרדס או מפרי"
דסים של אחרים...

בראשית עבודתי במשרד „פרדס" בי"
יפו היו שני הסוחרים-היצואנים הגי"
דולים ביותר, בולוס חביב וג'ורגי ערא"
מאן, שניהם ערבים נוצרים, שניהם בע"
לי מוג נוח ושניהם לא ידעו קרוא וי"
כתוב. עם זה עראמאן נהג לחתום את
שמו בקלות רבה ובכתב נאה ואילו בי"
לוח חתם בעמל רב ובכסולולים הרבה,
מאד המצייר המינה. השניים התחרו
ביניהם בקניות פרי ובהיותם גם אורי"
זים מקצועיים, ידעו יפה את הצד הי"
טכני של העסק לפי המקובל בימים הי"
ללו, אך לא הבינו בין ימינם לשמאלם
בעניני מטבע-חוד, משלוח וסיווק.

עראמאן היה קצר-קומה ודל-בשר,
שקט ואינו מתרגש אם המחרים בלי"
ברפול עלו או ירדו. הוא השתק במרי"
עט, אכל בצנעה ארוחותיו שכללו הר"
בה עראק, הרבה גמינה, סלטים עם פלי"
פלים חריפים, אך מעט בשר. משרד לא
היה לו ואת עסקיו ניהל בבית-הקפה
של סוחרו הפרי. כל הפעולות הכספיות
ניהל מזכרון.

לא כן בולוס חביב, שהיה גברתן וי"
שמן, עיוור בעינו האחת ועצבני ומתוך
עצבנות היה מענעב ומציא לישונו כי

כמו בדרך מקרה על פי צו הירוס, קמה תוך מלחמת העולם ב-1940, המועצה להדרים, לאחר מכן, ב-1942 קמה מועצת השיווק, וב-1946 יצאה למסעותיה המסלחת, אשר ברבות הימים הפכה למושג בפני עצמו. שנים ארוכות יצאו יחדיו בשליחות זו צבי איזקסון ויצחק רוקח מזה, ויהודה חורין ומרדכי גלר מזה. מכין הארבעה רק יהודה חורין מנחל יכין בשעתו זכה להגיע לשנת המאה של ההדרים. לציון שנת המאה מתחלק יהודה חורין בזכרונותיו עם קוראי „אכרי ישראל“

מסעי המשלחת

שאת יהודה חורין, רחובות

באותו, כמובן במהיר סביר וקבוע מראש, אז, לסיים העיסקה, יצאה מש" לחת אל מעבר לים.

זו היתה ההתחלה, יש לציון טעל אף העוינות של הערבים הקיצוניים כבר ב-1947 נקבע האיתור ונקבעו תנאים ביוחורים למשלחת המשותפת ללונדון, והם: נסיעה נפרדת של שתי הקבוצות, בחי טלון נפרדים, אסילו קבלות פנים נפרדות.

אכן, משותף היה הדיון במיניסטריון התוונה על תנאי מכירה של היבול כדי לו, קביעת המחיר האחיד והסדר המיי שלוחים. נחלוה גם צד מקומי לאותה הסוואה של שיתוף-הור-אי-שיתוף, א" בל כל זה שייך לעבר כל כך רחוק, כל כך טרום-היסטורי עד כי אין עוד מקום להעלותה.

ב-1948, לפני עזיבת הבריטים את הארץ, בא שליה המזכיר הכללי דאן ומר לט, לנציגי היהודים, יצחק רוקח,

מזכיר הראשי והממונה על המספר והי תעשייה).

בתקופת המלחמה, כשעיקר הראגה התרכז בעצם קיום הענף, נעזרה הפרי דסנות עיי מלווה של ממשלת המנדט — בסך 3 ל"י לדונם לשנה — כדי להמשיך בעיבוד מינימאלי של הפרדי סים. פעולות השוק כוונו לנסיון מכיי רת פרי למצרים, לסוריה וכעיקר לצבא הבריטי שהיה חונה שם, וכן למפעלי תעשייה הבודדים לריבות שימורים וי כדי ניתן עיווד גם להפסת שמן אתרי מן הקליטות — כל זה כדי לאפשר לפרדסנים לקיים ולשמור את העצים בחיים תוך תקווה לימים טובים יותר.

*

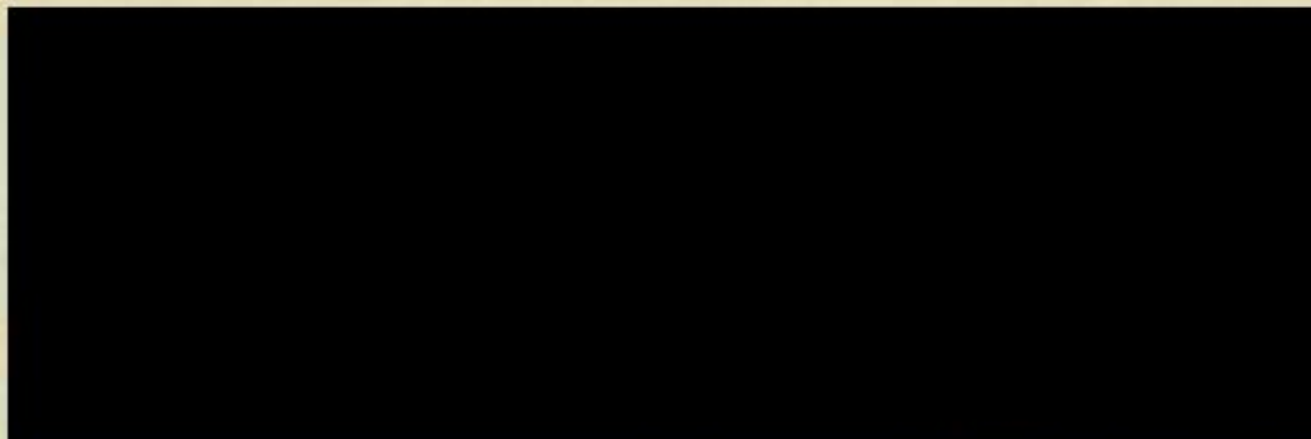
שינוי רדיקלי בא ב-1946 עם סי יום המלחמה. לארץ הגיע שליח מיניסטריון התוונה הבריטי כדי למשר על נכונות לקנות כל יבול העונה השוטפת ויבולי השנים הי

בימים הקודרים של שנת 1940 — בתקופת מלחמת העולם השני ניה, כאשר כל הקשרים עם ארץ צות חוץ ניתקו ונפסקו משלוחי פרי חדר — נוסדה כמו בדרך מי קרה המועצה להדרים.

קשה למצוא הסבר לכך שדווקא ב- שנה שאפסה כל תקווה לאפשרות של חידוש המשלוחים מצא השלטון הכי ריטי לנסון לייסד, עפ"י צו לשעת חי רום, מועצה להדרים — משותפת ל- יהודים וערבים ובשותף פעיל של פקיי דים בריטיים בכירים.

יתכן שפעלו כאן גורמים פוליטיים או כלכליים, אך עובדה היא שהמועצה הופעלה.

יתר על כן, ב-1942, הוכנס שינוי נוסף. נתמנה גוף יותר מצומצם — מועצת שיוק פרי חדר — בהרכב של שניים-שניים, נציגי הפרדסנות היהודי דית, הערבית והשלטון המנדטורי (הי

הפרי מועצת ההדרים המשותפת (מיטמאל לימין): צבי איזקסון, חילמו חנו, סעיר ביראם, יצחק רוקח, זכי ברקט, אמיל רוטר, יהודה חורין

שמואל טולקובסקי ולי, את ה"מפתח" למשרדי המועצה בבית רוטנו בדרך יפו בתל-אביב, וכן את כל החומר והנכסים שהיו ברישות המועצה, ואף קבל מדינו קבלה על כך.

עם קום המדינה המשיכו לפעול כי מקודם המועצה לפיקוח המורחבת ור מועצת השיווק המצומצמת. מתוך מרי עזת השווק נבחרה ועדה מרכזת מצד מצטת עוד יותר. בת ארבעה חברים, והיא היא שהיוותה גם את התרכב של המשלחת השנתית. השתייכתי אליה שלשים שנה.

*
המשלחת היא פרק בפני עצמו בהיסטוריה המאלפת ורבת התה-פוכות של מאה שנה לפרדיסנות ה-עברית בארצנו.

המושג „משלחת" זהה מבחינה אי-שית לועדה המרכזת, לומר לגוף אכסני קוטבני של המועצה לשווק. תפקידו הי משלחת היו רבים ומגוונים, ובעצם כי ללו וביטאו את כל החיוני בשנים הי טובות ובזמנים הקשים. עיקר התפקיד כמוכן, בעזרת המנגנון בחו"ל ובארץ — היה הטמירה, ההפצה במדינות שר-נות ותכנון משלוחי כל עונה לפי גידול היבול ולפי המצב בשווקים.

שליחה אפיקים שמיני למטמרה:

- * מטמרות בקיטות של כמות מוסי-כמת לכל משך השונה;
- * מטמרה טמנית תוך קביעת מחיר-רים לכל אגרה, לפי מצב השוק ור-גובה הביקוש;
- * קנייטמניציה חופשית כשהתנאים נר-כעו מרועצו וביקוש תוך תהליך המטמרה לאורך הזמן של העונה כולה. דיתה זו מלאכת מהשבת לתמרון בין-שלושת האפיקים על מנת להשיג מירב ההצלחה, הן בכמות והן במחיר, תוך התחרות כפרי שוספק ממדינות אחי-רות ובעיקר מאזור ים התיכון.
- התפקיד השני של המשלחת היה קי-ניית חומרי אריזה, תיבות עץ, נייר עץ-טיפה וכו'.
- תפקידה השלישי — מוסי עם גורר-מי הספנות על מנת להבטיח נפח אר-ניות מתאימות לכל תקופת משלוחי ה-עונה וקביעת גובה סביר של דמי הרי-בלה.

היה על המשלחת לערוך הסכמים מיוחדים לכל מדינה ומדינה גם על תר-כניות שרסומות וקביעת תקציבים לכך, ובאחרונה — קשר ופיקוח על המנגי-נון.

*
במסעותינו במדינות השונות נת-

קלנו לא פעם, בתופעות יוצאות דופן, לעתים מפתיעות, לעתים קי-שות ולפעמים משעשעות. על כמה מהן ראוי לספר, כי היתה להן משמעות מבחינות שונות:

אבל ברנדוט, אך „עסקים כרויל"

זוכרנו ימים מעיקים — אולי המעיר-קים ביותר במסעותינו בשוודיה בשנת 1949. באנו ליטם עוד לפני ששוודיה הכי-

רה בישראל. תוך כדי מוסי עם הסור-חיים הקונים והברר לנו כי הקנייה של פרי תלויה בהסכמת המחלקה הכלכלית של משרד האוצר, ועלינו לבוא להסכם עקרוני עם האוצר לפני שנוכל לבצע הסכם מסחרי כלשהו.

הכינו ימים מספר עד שנתקבלנו על ידי מנהל המחלקה. הוסבר לנו כי, אכן, נוכל לקבל רישיון מכירה, אבל בתנאי שהתשלום בעד הפרי יהיה במטבע שווי-די שיטולם בחשבון סגור בבנק שוודי ע"ח המועצה, ובתמורה נוכל לקנות

מיטת סדום, ודין מות וגם — ויטמינים של כרוב

על המשלחת השוודית, יהודית וערבית מטעם מועצת החירים, ללונדון, לאחר מלחמת העולם, מספר יצחק זקק בספרו „מדידים מספרים":

— וזכור זאת תפרו חליפות

הוער העליון הקרבו אפי על הערבים להשתתף במשלחת עם יהודים. למטמרה הסלא, כאשר נכנסתי לחימו חליפה לנפיקה לחנותי של ברוספרה, מה-לי כי כל חברי המשלחת הערבית הקרימוני, חומינו חליפות מאותו פר-איתה גיורה — שניים נוצרים ושניים מוסלמים.

החברים הערבים שהיו ידועינו, ואחרים מהם חברים לספסל הליטורים, התנעלו על הראות הוער הקרבי (לנסיע לרוי ולהתאכסנו בניפרד), פאיה האומר „החברה לא יונת".

„הצעתך, היו"ר, דומה למנהיגי סדום"...

הקנייה באנגליה היתה בידי המיניסטריון לתמינה בלדה. התנהל מיטת לשה: התמנה נמיטה היתה לנו (מספר יצחק זקק), אשר התגרב לתרגם טמפרית וטריפית לאנגלית והורה), כאשר נציה מיניסטריון המועצות מועצת הקניות ק י ט, מן אחיו של קולונל מיט, ראש המחלקה המיטיות מסוכנות, שנפל בחיות צפון אמריקה, בא לקוראני ממלים אלו, כפנייתו אף הוייא התמנה:

„הצעתך דומה למנה אגניו מוסי שהשמינו אחרתים במיטתם, אדם קנה מלחמה, אחר קיצוזהו. אתה קופע כי מוסי הליכרה לתפוזים מינוה צריך להיות שסעה פנס, ומכאן אתה מתחיל להרכיב את המוסי. הייתי מציע לך שתבחר תחילה מה קולה לפירוק יציבאח של תיבת הפרי, תוסיח הוצאת המשלוח ורווח לסגור, וכן תכבל את המוסי לתמיכה. המיטל על מיטת סדום קשה את שלו.

„אם יסעו עם היהודים — דין מות ו"

מינסטר המושבות אפי לקרר מיטת למשלחת. הקרבים הפנימו מתנאי שדבר המסיבה וישמר כפרי. לפסוק לא באו. כמבור כמה ימים סיפר ליצחק זקק וזירו מוסי מן המשלחת הערבית:

„שעה לפני התקרה הגיעה לפית המלון אהרה מטעם הוער הערבי הקליוני בידי שליחיים מיוחדים. חברי המשלחת הקרבים דותרו כי אם יחיו להשתתף כמקורה עם חיוחויים חיים ויחיל למות".

כמטיבה עם החיוחויים, שהתנהלה לפי כל כללי השקם לא הוזכר אף מרבו הקרבים של הקרבים, אף מקרה נפרדה נקרה גם להם.

„הכרוב יקיים את האנגלי מאה שנה"

שכננו מאורחה חיבה רור סוסיסקול, תתישר המונת. „דברתי דברי שבה וחלל על קייבם התאונתי של התפוזים, על חיוחויים (נובר יצחק זקק), והיא: לא מצאת את התפוזת הנכונה... אפי, מרומאה, כמפיהה לך כי כמות חברים שאנו מספקים לתושבי ארצנו עשויה לקייבם בחיים עד מאה שנה... חיוחויים של תפוזי חוחם קוליים לנו כי כמת יותר... אני מיטעצ לך להתפטר כמיו"ר..."

לא היתה ברויה. התמשר על מצצית החפוש.

סחורה משוודיה לפי רשימת הסחורות שתימסר לרשותנו. תובטח לתת לנו אי-שור לכך בצירוף רשימה מפורטת של הסחורות תוך ימים מספר — בסך כולל של שני מיליון דולר. עד כאן הכל התינהל למישרין.

אולם למחרת היום נודע לנו, לתרי המתנו, כי בארץ נרצח הנסיד ברנדוט, אשר שימש שליח אוי"ם ומתווך מטעמינו. אבל כבר ירד על שטוקהולם, כל החנויות נסגרו. תמונות האיש, עטופת שיצורים, ניבטו בנו מכל חלון ראווה. חשבנו כי טוב נעשה אם נעזוב את הארץ האבלה, ונחזור לשוודיה רק ל-אחר שירגעו הרוחות. אולם, להפתעי תנו הרבה, ירידים וסוחרים מגיעו זאת מאתנו, בטענה ש, זה לא נוגע לכם, ואומנם ביום שנקבע התייצבנו במשרד הנידון.

הבענו צערנו, והבעת הצער היתה הדדית, ולאחר מכן נמסר לידינו האי-שור המכוער. חסיום היה כפי שתוכנן מראש, עסקים כרגיל... היחס היה חם כלפינו.

אנגליה משתייכת על המדינות ה- מקבלות תמיד פרי בקונסינגציה, סוחר ריחם אינם נוטים לספיקולציות על ידי קניות מראש במחיר קבוע.

הסוחרים האנגלים הבינו ללב הפרוסן

באחת העוגות הקשות במיוחד לי שמוטי, כאשר מהיריו ירודים, והדבר מתמשך כל זמן אספקתו, יצאנו בי מיוחד ללונדון באמצע השנה, ערב ה- תחלת המשלוחים של אפילים. הישטנו מוצא. ביקשנו פגישה עם שניים מגי דולי הסוחרים הקטורים בנו מזה שי-נים, סיפרנו להם על מצב הרוח הקשה בין הפרוסנים בארץ, ובאנו אליהם בי בקשה לעשות מעשה יצא דופן והפעם לקנות במחיר קבוע את כל כמות ה- אפילים המיועדת לאנגליה.

ידענו שקניית זו תשפיע גם על ה- קונים במדינות אחרות. רב מואת, ביקשנו מחיר די גבוה בהשוואה למצב.

השניים ביקשו ארכה למתן תשובה. לא עברו יומיים, והם חזרו אלינו ובי-פיהם תשובה חיובית בשם כל הסוחרים, הן ביחס לכמות והן ביחס למחיר.

מתוקה

היא הנקמה...

מקרה מיעטע אירע לנו באחת מי-מדינות מערב אירופה. ניהלנו מו"מ

עם אחד מגדולי הסוחרים והויכוח בינינו נה התנהל על גובה הקומיסיון. זה דרש 5%, ואנו עמדנו על 4% בלבד. כך נמשך יום אחד בלבד. למחרתו, כאשר חזרנו להמשיך המו"מ על הכמות ועל הקומיסיון, הופתענו לשמוע שהסוחר חזר בו, ועתה הוא תובע לא יותר מי-2% שניים, ואף פרוטה יותר. המתעד היה מדהים, אבל בירי הסוחר היה גם הסבר. הוא החליט להתגמם באוצר...

מסתבר כי ביחס התחלת המו"מ ה- סוחר הלך אל נציבות מס ההכנסה, וי-שם הציגו בסניף דרישות כה מוגזמות עד שהחליט לעשות עסקים בתנאים נמוכים, כך שלא ישארו רווחים ה- מוחיבים לתשלום כל מס הכנסה. מתוקה היא הנקמה...

„הגוי העיקש“ מציכוסלובקיה

תקצר היריעה מלספר אשר נקרה בדרכנו במזרח אירופה, נסתפק בשניים בלבד, ושניהם נוגעים לפראג בירת צ'כוסלובקיה.

האחד אירע בתקופת האביב ביחסים (המשרד במשרד האב)

קרן ביטוח ופנסיה

לפועלים חקלאים ובלתי מקצועיים בע"מ

שולחת

ברכותיה הנאמנות

לפרדסנות העברית

בהגיעה לגיל המאה

עוד הרבה

שנות יבולים טובים

לפרדסנות

העברית

המועצה לייצור ולשיווק

של דבש

בין צ'כוסלובקיה וישראל. שגריר ישראלי דאן אהוד אבריאלי עזר לנו מאוד בקשירות קטרים ובקידום מ"מ למכירת פרי תמורת עצי אריות, אולם נתן קלנו בכירוקרטיה. איש לא נסון היה להחליט. העבירו נושאים מיד ליד. הע"כירו גם אותנו מיד ליד, לבסוף נאמר לנו, כי עלינו לפנות למטונה על יבוא במשרד החקלאות, פ.

בפגישה עם הממונה המוסמך מצאנו מעבר השני צ"כ עיקש במדי"מ, התמ"קחנו הריפות. עד שניתן לגמור אתו העסק, אמרנו, "איזה גוי..."

עבר זמן, חזרתי מטשעוטינו ארצה והייתי צריך להתראות עם אפטר ז"ל, מנהל, המשביר. עוד אני עולה למטי"רדו בא ברכי אדם — וזי אם לא אותו, גוי". מילה כאן, מילה שם, ואני מגלה כי בינתיים הצליח לעזוב את צ"כיה ועלה לארץ, יהודי בין יהודים, כיום הוא בעל עסקים בארץ.

ב־1956 יצאנו במשלחת של שלושה, אברהם פולני, י. הפט מדגניה ואני לי' מוסקבה דרך פראג.

„מעצר בית“ בדרך למוסקבה

היה עלינו לעבור לאירון רוסי. הי' מקומות היו מוזנזים מראש, אבל הת"כרר כי לרשותנו רק שני מקומות פ"נויים. הוצע לאחר מאיתנו להשאר לי' לילת לילה בפראג עד לטיסה הקרובה. למחרת היום החלטנו לוותר ולחכות שלוששתנו לטיסה הבאה.

פנינו לאחת הפקידות בשדה התע"כפה, שאלנו למלון, והוספנו בקשה לה"מליץ על קולנוע שנוכל לבלות בו ב"ערב. הסתכלה בנו בתמהון. ביקשה לי'

חכות, „יבואו לקחת אותכם“, אמרה. חכינו, ואומנם הגיעה מכונית ובה שני אנשים. הוסינו אותנו באדיבות להלי' וות אליהם והביאונו לאכסניה קטנה, אבל נקייה.

מבלו להסביר דבר השאירו אותנו שם. היט מהר התברר לנו, שאנו, בע"צם, נחונים במעצר בית, יהודים באכ"סניה. המארח הגיש לנו אוכל, אבל טרח להדגיש כי לא נוכל לצאת העירה עד למחרת הבוקר, עד אשר יבואו לאסוף אותנו לטרה התעושה. בקושי שיכנענו את המארח לטלפן לפחות לשגרירות שלנו על נוכחותנו. עברו שעות עד ש"הגיע נציג השגרירות. הוא התנצל על כך שלא עלה בידו לקבל לנו היתר לצאת החוצה, הותר לו לראותנו בלבד, ואף זאת לחצי שעה ולא יותר.

רווח לנו כאשר למחרת בבוקר הי' זרו שני המלווים להסיענו לטרה הת"עשה והעלו אותנו לאירון, למוסקבה, למי"מ שעיקרו היה מכירת פרי כנגד נפט רוסי.

*

כאן אנו מגיעים לבעיות החסי"כמים, לרקע המדיני, לתחרות ר"הידברות בין ארצות ההדרים. ש"נות 70—50 היו מלאי הפתעות, פעולות ואירועים מעניינים.

לולא המסגרת הצרה של עתון ראוי היה להרחיב עליהם את הדיבור. כמה מהם שנשארו אקטואליים, ושיש ללמוד מהם גם להבא.

הארגון היס"תיכוני

ב־1954 נודמנו לרומא כאשר נחתם

שם ההסכם על הקמת השוק המשותף, כבר אז היה ברור שאנו עומדים לפני בעיה שתגרום לנו במשך הזמן הרבה דאגה וטירדה. מספיק היה לעיין בפרק הנוגע לתכנון החקלאות במסגרת הי'שוק, כדי לחוש את הטינויים שיהולו ואת המיכשולים שיוקמו בפני הפרדס"נות, דיונים אין ספור התנהלו מאז, והי'טינויים שהתרחשו הם לרעתנו.

אבל אז, ב־1954, כל איזור הי' תיכון הרגיש עצמו נפגע מן הצפוי ב"שוק, ובעקבות זאת נוצר ארגון של יצ"רני פרי הדר שבאיזור ים התיכון (CLAM בלע"ז). השתתפו בו רוב הי' מדינות של האיזור. הרגישות שיתוף הי' אינטרסים באיזור הגיעה מבחינתנו לי' הדגשה מיוחדת בשנת 1956, כאשר התקיים הקונגרס של מגדלי ההדרים ברוב עם והדר בישראל, ונציג ישראל צבי איזקסון נבחר פה אחד לנשיא הארגון. כיום קשה לגבא מה יהיה סו"מ של אותו ארגון, כשיושלים צירוף ל"שוק של מדינות מייצרות נוספות.

הידברות עם דרום אפריקה

נסיון שני של הידברות נעשה עם המגדלים בדרום אפריקה. ארץ זו משוי"קת את פרייה בחודשי הקיץ, והחשוב היה להגיע לידי הסכם עם המוצעה ש"לה (בה קיים אירגון זהה עם שלנו, ובעצם לקחנו מהם דוגמת התקנות). ההסכם נגע למועד תחילת המשלוחים שלהם לאירופה ומיומם בסוף הקיץ. הכוונה הייתה למועד התחרות קשה בי' חודשי הכפילות שבהם עלולים אנו להתקל זה בזה בהתחרות בלתי רצויה. היו חלופי משלחות, חברי המוצעה מדרום אפריקה הגיעו לארץ, סיררו בי' מטעים ולמדו מה שניתן ללמוד, — ו"משלחת מכאן ביקרה, לפי הזמנה, בי' מטעיהם. הישראלים מצאו אותם בי' שיא התקרמותם — במחקרים מעמ"קים, בשיפורים טכניים, בתובלת קי"רוד בפנים הארץ ובאזניות קירור לי' ח"ל. רושם עמוק השאיר מראה והלי"כי עבודה כפרדס הגדול ביותר בשטח, כעשרים אלף דונם. עבודה חלוצית נע"שתה בחיפוש המים באזור צחיח. נת"גלה נסיון מתמיד לייצר כל שלב ו"שלב בייצור הפרי, איחסונו ושיווק.

*

רבים ומגוונים היו הפעולות של המוצעה, ובראשה המ"שלת, במשך עשרות שנים. פנינו — אז, והיום — להבטיח קיומו, יציבותו ופיתוחו של ענף חיוני על מנת שימשיך לשמש מי' קור הכנסה למגדלים הנושאים על שכמם את העול הכבד הקשור בעשייה.

ברכתנו

לפרדסנות העברית

ליובל המאה

חברה ישראלית

לקירור והספקה בע"מ

כאשר תכננו את מלגזות Caterpillar חשבו על חסכון

חסכון כתוצאה ממבנה חזק
שילדה המרוכבת בריחוף רציף ליוזרה אחת מלוחות פלדה בעובי 13 מ"מ, תורן המורכב ישירות על השילדה, אלה ועוד מקנים למלגזה מבנה חזק במיוחד וחוסכים בזמן בטלה מיותר.

חסכון כתוצאה מנוחיות ההפעלה
רמת רעש נמוכה, גישה קלה לתא המפעיל, נוחות מירכית למפעיל, מערכות פיקוד המאפשרות הפעלה ממושכת ללא התעופות המפעיל.

כל אלה ועוד חוסכים בהוצאות התפעול.

המלגזות החדשות
V30C-V40C-V50C

צו השעה חסכון — זהו חקו שהנחה את מהנדסי קטרפילר בעת תכנון מלגזות האיכות והחרישות מסדרת V30C — V40C — V50C

חסכון בהוצאות דלק

מנוע דיזל — פרקינס, דגם 4.2032 — החריש בעל 4 בוכנות מהווה שיפור חשוב מבחינת תכנון וביצועים. מערכת בעירה משוכללת המאחרת את האיתרונות של חסכון בדלק, התנעה קלה, הקטנת פליטת רעילות, רמת רעש נמוכה. אלה ועוד חוסכים בהוצאות הדלק.

חסכון באחזקה

גישה נוחה וקלה למכללים, דרישות מינימליות לשרות תקופתי, חסירת הידרוסטטית והיגוי הידרוסטטי. אלה ועוד חוסכים בהוצאות האחזקה.

Caterpillar, Cat and are Trademarks of Caterpillar Tractor Co.

YOUR
CATERPILLAR
LIFT TRUCK DEALER

מופיצי מלגזות קטרפילר בישראל:

אליעזר סקר בע"מ

ח'פס'ה ר'דך העצמאות 33, ת.ר. 33091, טל. 04-641704

1980 ש"י

„אנו מתקדמים בקצב מניח את הדעת במיגון הזנים,
יש לזרז שנויים טכניים באריזה,
כוחו וחולשתו של הענף במיבנה ארגוני ומסורתי“

על סף המאה השנייה -

על אף הכל

יצאנו אל דרך המלך

צבי קינן על התחדשות הענף, על „סל ההדרים“

על חוסר מודעות לסכנות ב„שוק“, זכות הפרדסן על פריג,

וסיכומו: „על אף תהפוכות הזמן הוכיחה הפרדסנות יציבותה“

האריזה יש מקום לוירון התהליך ויי-
תכן כי דרושה כבר היום יצירת דגם
של בית-האריזה לעתיד, דבר שטרם
נעשה.

הסיקטורים

הקריטי העיקרי טמון בשינויים האירי-
גוניים. כאן גם כוחו של הענף וגם חול-
שתו. מעשיו והישגיו קשורים במיבנה
האירגוני המסורתי, המהווה היום חוט
השידרה של הפרדסנות בישראל. בשטח
זה היו השינויים עד כה מעטים, וקשה
להניח כי נוכח לצפות לשינויים ממר-
שיים, תוך זמן קצר. הנהיגות בשינויים
במערכת הסטרוקטורלית לא חדרה עי-
דיין במידה מספקת לתודעה, וממילא
אין לצפות לשינויים גדולים בעתיד. הרי
נראה לעין.

„א כ ר י י ש ר א ל“ : אירגון הפרדס
נים בארץ הינו מניח סקטוריאלי מן הדי-
מטר ועד השפחת טוטלית-ההדרים. התדי-
מדרות הסיקטוריאלי נחלשה בתקופה די-
אחרונה. מבטב לאחור, מה היטה ומה פני-
מה הסיקטוריאליות בקורסו של הענף כד-
אין ופחות? מה המיבנה הרצוי ביותר
במצבנו כיום?

צבי קינן: כאמור בתשובתי לי-
שאלה הקודמת זהו הכוח שלנו וזו גם
החולשה. החלשת היריבות הסיקטוריי-
אלית עשויה בתהליך אבולוציוני לגרום
לבוזנה משותפת של המסגרות, במג-
מה להגיע לאחידות יתר, לביטול מחי-

„תאמר לפרדס: בוקר טוב!“

התחושה הטובה של הפרדסנים
הקיימת כשיצא הפרדס והתמסר
רוח לו מייננים וגם משתלמים, הני-
בירה את רגש האחריות והמסירות
והביאה לידי הישגים מרשימים.
זכורה האיסורה המפורסמת של די-
פרדסן ששגור מסתחיתקות, שנתג
לומר: „אם תבוא לפרדס כל יום
ותאמר לו בוקר טוב, הפרדס
יקנה לך בשנה טובה“.

ועד אימרה, הפסק של הפרדסן
הותיק הנקטן מחזרה, בעליו של
אחד הפרדסים המשפחתיים במקום.
יום אחד בא אליי פרדסן, הרשי
והתלונן על גניבת פרי מפרדסו.
שאל הנקטן: „מנין אתה יודע
זאת?“ הצעיר קנה לו כי פנינו
רואה את הפרי הולך ומתקטט כל
יום על העצים. השיב לו הנקטן:
„אם אתה יכול להבחין מנין כל
בוקר, סימן הוא שאף לך יכול די-
אוי לשמו...“

יתודה חורין

בראשית היתה המושבה, בספר
על, הקלאות שירת במושבה“

את הדעת בנושא מיגון הזנים, ובזנים
מסויימים כמו פוסילו או „טופז“, אולי
אף רצים מדר מדי.
באשר לשינויים הטכנולוגיים בבתי-

לקראת ארועי שנת המאה לפר-
דסנות היהודית שוחח סופר „א“
כרי ישראל“ עם צבי קינן, מנכ”ל
מועצת ההדרים. השיחה התנהלה
באווירה של התאוששות הענף מ-
תחושת נחיתות, שפרדסנים נדי-
חפו לתוכה עם הצגת ההדרים כי
„יורד“ כלכלי לעומת ענפים רווי-
חיים ומפתים. „הענף איננו עוד
הפיל הלבן של המשק החקלאי“,
הדגיש צבי קינן.
השיחה נסובה על הבעיות המי-
רכיות, הקיומיות.

התחדשות

„א כ ר י י ש ר א ל“ : התכונה הכללית
כיום כי הענף כשל להתחדשות במיבנה די-
אירגוני, במיגון מיציה, בטכנולוגיה לכל
אורה הורה של הפרי לשוקים וברכני די-
שיווק. כטרם ניבנס לפרטים, האם תוכל
לחשב מה מידת החשיבות של השינויים די-
נדרשים, באיזו מידה אחיותנו כמיום האיר-
טיות השינויים משפחת מקטנינו מיצוא?

צבי קינן: השינויים הנדרשים
והמתבצעים כבר בחלקם משמעותם
אינה רק לגבי מעמדנו בשווקים, הם
מטוונים גם לתקנת הוצאות הייצור,
לייעול המערכת ובנוסף גם לצימצום
התלות במח”אדם בלתי מיומן ומודע,
כערביי השטחים.

התהליך כולו אבולוציוני והוא חייב
להתבצע על פני מישורים רבים.
להערכת, אנו מתקדמים בקצב מניח

צות, ואף לפטט החליטים שבין הפרדסן לבין המועצה.

„סל ההדרים“

„א כ ר י י ש ר א ל“ : מסביריון השי נתו של התאחדות האכרים שלה פרדסני מני הם שפוגל, מנהל המלחה להשפעת מני עים במינהל המחקר החקלאי, אצבע מאי שיטה כלפי הפרדסנות על שהזיחה עשרות שנים מחקר ושיטות מינון זני הדרים, מול התחזיות לטעור הקרוב ולאחריו, מה המי מדנו, מה נשמט מידתו ובאיזה כיוון ומתי הות עלינו להגיע ל„סל הדרים“ התואם את טעמי המשתנה של הצרכן בשווקים? כן, להעתיק סל האופטימלי, מה הרעבו ובאיזה אחרים, לטעור?

צ ב י ק י נ : אם נרצה להצביע על ליקוי בתהליך פיתוח של זנים חדשים, הויטבני שהוא טמון בפער שבין המי הקר והנסיגנות הנעשים במסגרים עיי החוקרים, לבין היישום בשטח ושילוב הפרדסנים במידע מעודכן על טוב הדי מימצאים, דבר זה עשוי היה לזרז את היישום של היטבי המדע והמחקר ולי קצר את תהליך הכנסת הזנים והחטת זמינותם לייצור.

נראה לי כי זו אשמתה של המועצה ולא של המדענים, שהדבר לא נעשה, אכתי המדע והמחקר פשוט אינם מי עוררם דיים בנעשה בענף, כדי לדעת מה הם תנאי השוק המשתנים ומה הן דרישות הקונים, מה הם הזנים העשירים להיקלט יפה בשווקים ומה הן הקטיוקי סורות אותן אפשר לנצל באמצעותם לרווחת הפרדסנים.

להבא עלינו ליסתף יותר את החוקי רים בנסיון המצטבר בשווקים ובדרישות הקונים.

המשולש: פרדסן, ארגון, מועצה

„א כ ר י י ש ר א ל“ : מאחר מרווחך בבית האכרים כמעט לאחרינה, ופסקנות, כי „בית האריות של המידה הקרוב יהיה שונה על לבלי המי מסבילונגית שלו מכל המצוי בייס, האם מיוזם ושיצולם של מתיראחיות לפי אגרות ומהרים משיע כי ירינו לקרוב הטכנולוגי הצפוי? האם גם לואת התכונות כאשר הוחתת אותנו, צויר דית, כי, קנאת מפרים תרבה הסבה וקנאת פרדסנים לאו דווקא,

סכנות ב„שוק“

צ ב י ק י נ : אם אני זוכר נכונה באיזה הקטר השתמטתי באימרה זו, היא לא היתה מכוונת לטכנולוגיה אלא למערכת היחסים במשולש שבין הפרדי

„ — — מנקודת הראות של הפרדסן הארצי-ישראלי“

מחקרו של אהרון אהרונסון „מיני הציטרוסים בעולם“

קשה הוא המשבר הניכחו לכל החקלאים, וקשה מכלולם הוא לפרדסנים, איתם האנשים שרגילים אכריו לנאם בהם — — רואים הם יובל מכה חולה ומפסיד על עמיהם, ונראה להם כמקט ודאי כי אי אפשר יהיה למכור אפילו חלק קטן מן היובל — — התענה הכי הייתה, ואשר עליה מומנים, לכאורה, הוב המצפים לתשועה על פי נב, הלווא היא התענה לשלח את המי לארצות הברית של אמריקה הצפונית, מסיימטים אלה מותחת הברית נריתה של החרים, מרי עמו של אהרונסון אהרון אהרונסון, האיש האגרי, מנהיגה של גילוי, מופיע מאן נמות שהוא, איש מדע ומנהל תחנת הנסיונות החקלאיים בעלת.

תמוזים „לפועלים במחצבי הפחם“

החברת בת 25 המטרים יצאה לאור בחינוך תרעיה, כפרון מלהמת העולם הראשונה : „החברת, — ביתם אהרון אהרונסון, — נבמרה לפני הברית המהמטה, ומפון כאלוי (מחור) היא את הקורא) שחבריו על רבר אנגליה מפור שוב לתיא אכרו את קרסבי. על כן החלטת מתחת הנסיונות לספק לפרדסנים אינפורמציה על יובל החרים בעולם, כי על כן, במיספר הוואנים מיספר הרעקות והתכנות המוכרות שצוטתות בכל יובי, שמה של החברת : יובל מיני הציטרוסים בתבל

לולא המלחמה כי אז היו פרדסני ארץ ישראל, רואים מכה כלשהי בעמולם, הסיבה : התפוחים שיניול להם המון עקם באנגליה לא באו אל השוק כמלואם מפני היום כנגרה וחופר אנית המיספר בארצות הברית, ותפוחי החם, שהמיסולים במחצבי הפחם ומתקטית צמריהנפן זקיקים להם, קרוב לזרזי שהם ימלאו את החסרי.

באמצע המאה הייט 100.000 טון

את היובל העולמי מפרד אהרון אהרונסון עד טאה מליון תפוחיםיו (פירג כלגי תמימה), ומה ארזים ואספספיה (היא ספרה) — 20% כל אחת, איטליה — 20%, יפאן, ארץ ישראל — 5% כיא, יותר הארצות גם הן 5%, קשה (מציון הוא) להקדיד את היובל לפני שאין שיטה מסיימת להקטרה, יש ארצות המודרות יבולים לפי מיספל, ויש שקובעות יבולות לפי מיספר פירות. השים האנגלו — הוא ה ש ו ק ל פירות, ושני שלישי מספפו של האנגלו לפירות מיצא לתפוחים, מנות ותיונים, ולפי, ראופי החמוני של השוק האנגלו אין תפוחי החם מרי לוקמים באנגליה.

השנה, באמרי, היתה תרעיה — 1915.

השמיני של שמיאל מולקוטסקי (מפיוס מפרי, מרי עד הדר) לגבי יובל החרים כפרון מלהמת העולם שונה מו של אהרונסון. לפיו היובל היה שטונה מליון טון. באמצע המאה היים היובל המספרי היה טאה אלה מין כלבר.

העליתי במועצה היתה ועדיין היא כי תוקפה, כי ראיות הטיפול בנושא לא הגיעה לדרגים הבכירים בממשלת, עד כה עסקו בתיקון אפלייות שמהן נפגענו בהסכמים פורמליים, תוך התד עלמות או הכרה בלתי מספקת של ה סציאות החדשה הנרקמת באירופה עם כניסתן הצפויה של זון, פורטוגל רי ספיר לקהיליה והשילכותיה על כלל ה יצוא החקלאי מישראל.

יש חוסר תיאום בין ראיות טובת החקלאות מול התעשייה והעדר מודי עות ואפילו ידיעה בסיסית בנושא לאי שררו עיי הדרגים הבכירים בממשלת, לקראת מגעיהם עם קברניטי המדינות באירופה.

המועצה פיתחה מערכת קשרים עם (המספר כמסור המא)

גנים למוסדותיהם ואירגונותם לבין אלה למועצה.

על הפרדסן להסתכל פנימה כדי לי כחון מהן נקודות התורפה בפרדסו או בארמונו, שבהם יבולה להיות לו השי שעה ישירה על הרברים, במקום לחפש את הסיבות אצל הוולת ובמקום שאין לו השפעה ישירה והוא מיוצג עיי אחר רים שבהם נתן את אמונו.

„א כ ר י י ש ר א ל“ : מה זמן הנר חוזר בכל חופעה מיטמית ותופע היסרפית לקראת התפנית לרעה בקהיליה האירופית, היא השיקיהמטותה. האם מצאת אוזן קי שפול מה הצעדים המעשיים בהם נקטה ה פרדסנות, על אירגוניה ועל מפרדיהנג שי לה המיעצה בהנהגתה, כמיוון זה?

צ ב י ק י נ : הטענה העיקרית שי

המשל של לוי אשכול

כאשר לוי אשכול, שר האוצר בי
אחרי ימים, קבע שער דולר נמוך
לדברים, הוא תרץ את מעשהו כך:
"משל ליהודי שהיו לו חמשה
ילדים, כולם חלשים וזקוקים לי
שמן דגים, אולם כסף היה לו רק
לשתי בנות, ואילו חלק את שתי
הבנות בין כל הילדים, כי אז לא
יהיה השמן מספיק לאף אחד מהם.
מה עשה? נתן את השמנים לשני
ילדיו החלשים ביותר."
ופים לוי אשכול את דבריו לי
נציגינו:

"כאשר תחזי בין החלשים יותר,
אזן חכם יותר..."
פרדסים מספרים

תופי-פעולה מרבי של כלל הפרדסנים
שיהיו מעורבים יותר בנעשה. ככל ש'
יהיו מעורבים יותר ביקורתם תהיה חזיה
בית יותר.

"א פ ר י י ש ר א ל": ולמפת סוה הי
מסר שלר לפני הפרים לתידי טעניה, כי
מה המאה השניה של הענף?

סך-הכל

צ ב י ק י נ נ: חלוצי ההתיישבות ו'
הפרדסנות יצרו בענף זה נכס כלכלי-
חברתי ראשון במעלה למדינה ולעם.
על אף התפוכות הזמן וזכייתה הפרדס'
נות את יציבותה, את חיוניותה ואת מו'
ירה להתגלגל למצבים חדשים, לגונ'
את המטע ולתפרר באופן מתמיד את
דרכי הקטיף, האריות, התובלה והשיווק.
על אף התקופות הארוכות של קפ'
און, אי אי התקדמות, מחסת שתי מלי'
המות-עולם, ופובליקטיבית, בגלל מדי'
ניות כלכלית של ממשלות שקיפחה את
הענף ולא איפשרה לבעליו להתפרנס
ממנו בכבוד, יצאנו בתקופה האחרונה
לדרך המלך של המשך התבססות.

אנו תקוה שלקראת המאה השניה לי'
קיומו, הענף לא בלבד שימשיך ביהר'
מרח בתהליך שבו הוא מצוי כעת ויזכה
להתגבר על משט העננים שעוד מעיבים
עליו ועל עתידו, אלא גם יזכה להכרה
המגיעה לו מהציבור והשלטונות שי'
יסוישו לו להתבצר ולהתקדם לקראת
היחסים נוספים, להגברת משקלו במי'
שק לטובת המדינה ולרווחתם של כל
העוסקים בענף.

האדמות, בכמה מארצות אירופה, ותה'
ליד זה יגבר בעתיד על אף אסונות ה'
טבע שפקדו אוריס אלה.
משעי האשכוליות שניטעו בזמנם כי
קובה — בסיוע ישראלי נדיב! — אף
הם כבר טולחים תוצרתם לאירופה, אך
בשלב זה פחות מהחזוי.
מצד שני אפשר לצייין שיפור רב כי
איכות התוצרת ורמת השיווק של ה'
ספרדים והמרוקאים, שבנוסף להספקת
פריין לארצות המסורתיות כמו צרפת,
גרמניה ובלגיה, עושות מאמצים להתי'
בסס ולהגדיל חלקן בארצות היצוא ה'
מסורתיות שלנו, כמו אנגליה וסקנדינב'
ביה.

הזכות על הפרי

"א פ ר י י ש ר א ל": מאבק הפרדס'
נים על זכותם לשווק את פריהם לתעשייה לי'
כל המרבה במחיר טעורה נאלה עקרונית,
טעל וטעבר לשאלה המשפטית מה מידת
ההתערבות המתקבלת על הרעת של השלי'
מדינת מחברה היסמית לסימוש זכותו של
יצרו על מוצריו. מה השפעתה בנידון ז' ובי'
עקבית חיוניות עם התעשייה, האם ובאיזו
מידה העדיפה עצמה בעלות הפרדסנים על
תעשיית הלהאי?

צ ב י ק י נ נ: לצערנו, טרם מומש
העקרון להבטחת ערכו הכלכלי של ה'
פרי לתעשייה מבחינה אובייקטיבית, לי'
מרות השיפור הנכיר שחל השנה במי'
היר.

אנו רוצים לטות שמטבר השנה יפ'
קה את עיני הנוגעים בדבר הן בממש'
לה הן בתעשייה, ובסופו של דבר תו'
גדר הנוסחה שתמנע מפיה שרירותיות
של המחיר וחלוקתו של הפרי לפי צ'
וים.

אין ספק כי התעשייה העצמית שברי'
שות הפרדסנים יכולה לתרום כאן את
הלקה החשוב.

צל"ש וטענות

"א פ ר י י ש ר א ל": מבקר המדינה
ציון לשבח את פעילות מועצת הדורים. מי'
רבו התאחדות האגרים חיבל ואת מסיפוס,
אי עם ואת נשמות טענות בלפי המוע'
צה מצד הפרדסנים עצמם. כיצד אתה מניב
על טענות הפרדסנים?

צ ב י ק י נ נ: בזמנו פורסמו פרטי
דו"ח המבקר, ומסקנות המועצה בעקי'
בותיו. כאשר לטענות הפרדסנים, לצעי'
רי, לא אוכל להתייחס לטענות אנוני'
מיות ועלומות שלא פורטו. אני מוכן
לקבל את הקבוצה הבסיסית שאין הי'
מועצה גם כיום כליל השלמות וודאי יש
שטחים הטעונים תיקון. אנו שותחים לי'
ביקורת, אבל לביקורת בונה תוך שיו'

אירטנים כלכליים באירופה, עם אנשי
ממשלות ופרלמנטים, שיש להם עמדות
ביקורתיות וגם אינטרסים ביחס למדי'
ניות החקלאות של השוק בכללו ואלה
היטו איון קשבת לבעיותינו מתוך נכור'
נות לשתף פעולה. כן פיתחנו פעולות
תיאום עם הארצות המגדלות הדרים
באגן הים-התיכון העולות להיפגע כי'
מונו, אם לא תיעשה בדיקה חזרת בי'
מדיניות התמיכות של השוק ליצוא ה'
הקלאי של חברות השוק.

בפעולות אלו זכינו לעידוד מצד שרי'
החקלאות ושרייר ישראל בשוק המטרי'
תף, אולם, לדעתנו, עדיין חסרה מצד
השרים ההכרה שנושא היצוא החקלאי,
קדימותו וחשיבותו, אינו נוסל מנושאים
אחרים שבהם הם מטפלים במדיניות ה'
עולם, כדי לקדם את כלכלת המדינה.
אנו סבורים בהחלט כי זהו גם נושא
לטיפולו של משרד-החוק ושרי-החוק.

"א פ ר י י ש ר א ל": כיצד אתה מי'
מכם את נטיונותינו לחזור לשווקים חרישים,
ומה הפגנות הצפויות לנו מהחזרת נורטים
חרישים, טעבר לאוקיטוס, לשווקים המסור'
חיים שלנו?

שווקים חדשים —

צ ב י ק י נ נ: המועצה יכולה לסכם
לעצמה שבעשור האחרון הוסיפה לר'
שימת השווקים מספר ניכר של ארצות,
מקן, אקסוטיות" כמו יפאן, סינגפור ו'
אוסטרליה. שיווקנו לאיראן ופתחנו שי'
ויקים בקנדה ובארה"ב.

לא כל השווקים האלה הצדיקו את
הצפייות ואת המאמצים שהשקענו בי'
חזירה אליהן.

יהו עם זאת, יש לזכור כי השווקים
שזינו צריכים להיות ה, טבעיים" לפרי'
שלנו, במזרח-אירופה, סגורים כמעט,
כפנינו מלבד יוגוסלביה ורוסניה, אף
כי הם קולטים את הפרי מרצועת עזה
וגם זה טעל עלינו.

לפיכך השווקים העיקריים שלנו הם
עדיין ארצות אירופה המערבית שבהן
רשימנו היטבים לא מעטים בהחזרה נו'
ספת של הפרי ושיפור חלקנו בצריכת
הפרי בארצות אלו.

— ותחרות גוברת

כאן אנו עומדים בתחרות בכל אתה
מתן כאשר נגדנו מתחרים ותיקים ו'
חרישים. קפריסין, טכמעט ונעלמה מה'
שוק בעקבות כליחמת-האזרחים שנת'
חוללה בה לפני שנים אחדות, שיקמה
את מיטקה ואת מטעיה עד שהשיגה
ואף עברה את כמויות הייצוא ואף שיפ'
רה את איכות הפרי.

קיימת חזירה והתבססות של הפרי
מפלורידה וטכסס, בעיקר האשכוליות

פרדס העתיד:

לא עוד מטע רב שנתי, עצי־ננס; יחור קצר־חיים

מאת ד"ר קינג הרצל, יוזר הסקציה להדרים

"הפרדס הראשון הראוי לשמו"

בשנת 1883, לאחר הקדוה נטע שנים מפותח־הספר, ביקר בו קארל נמר מדרם, וזוהו בסיסו ענפים לפרים: "המיעוהו קשר אלה תפודו והם נטערו בשנה זו, וכן נקטפו פעם ראשונה אתרונים כשנים וטרוחם".

ענה הדרים החל צעד קדימה, כותב יצחק רוקח בספר זכרונותיו, "פריטים מספרים":
מיסודי של מקדחי־ישראל קארל נמר החל נטע אתרונים בשנת 1878, אולם המנהל הראשון של מדינה נטע פרדס ראוי לשמו אפילו לאתה תקופה היה שמואל חילש. הוא היה זה שנטע פרדס שנוקט בשם פריים לייחטו מנדל ששים יונם, ב1880. המנהל יוסף נינו ויפיה פרדס על שם מולדשטיינס טראשי אליאנס וייקאלוס והמנהל לוסו נטע פרדס שנוקט בשם פריים חמשת ליה ספני קירבתי למשתלת בית הספר.

שיטת הפרטים ניטעו לפי שיטות קריניות, חיינו: הקצים חובם שמינו עם קצת ליטונים מספים לגבולות: מיספר העצים למעלה מטאה לרונם, הכל מורכב על ליטון מתוק, כך גם שיטת הקיפוח, שהיו דומות מפרטיון למקובל בפרטים הקריבים.

פריטים חייבים חובננו בפרטים האלה שניים מרח חובו, נקטה חולל במיספר העצים, כנות ליטון החולפו בחישוב.

כאשר ספרתי בפרטים האלה לאחרינה, בשנת 1880, נראה היה לי כי הם דומים יותר למוזיאונים הקלאיים כאשר לפרטים, שפריטים לקיים את פעילותם ביבוליהם, שני הפרטים אשר נשא שמות ראשי חפרת כל ישראל חברים עוד נקשרו מנדלס האנהניגלי, ואילו מפרדס המשתלה נשאיו שרדדים כלבד כוכב לחורבן.

הפרדס המנונס, 200 עצים לדונם

במסום כ־80 עצים מדונם, שגובהם הממוצע הוא כ־5 מטר, ניטעו כ־200 עצים ננסיים לדונם, שגובהם לא יעלה על קומת אדם.
כל מהלך עיבוד הקרקע במטע צפוף זה יעשה דרך המערכת, וההדברה תעשה כמאור.
ניזום לא יודרש כלל, כי העצים מטבעם יהיו נמוכים, בניסתם לפוריות תהיה בשנה השניה ותוחלת חייהם כ־15 שנה. חיבול לא ישתנה מחיבול העכשווי, לגבי כל זן זון, והקטיף

בתום 100 שנות גדול דדרים בישראל, ניתן לסקור את הפרדס הקיים, ומנני להקיש לגבי הפרדס העתודי. הפרדס המסורתי בארץ נטוע בשתי קבוצות גילאים:

* לפני קום המדינה — במרווחים קטנים, ותוך התעלמות מוחלטת מדרישות המיכון.

* לאחר קום המדינה — במרווחים יותר גדולים, ותוך התחשבות בדרישות המיכון, כפי שהיו ידועות בשעת הנטיעה.

* שתי קבוצות גילאים אלה של הפרדס המסורתי נשענות על שתי הנחות יסוד, המהוות בסיס לכל שיקול נוסף:

* פרדס הוא גידול רב שנתו, ויתכן אפילו רב דורי, כאשר פירות התחלטה באיזה צורך זניכה לבחור בעת הנטיעה, נקטפים רק לאחר שנים. העצים הם גדולים ובעלי תוחלת חיים ארוכה.

* שני הזן או הכנה תוך כדי מהלך גידול הפרדס הוא תהליך קשה, ורוב הפרדסים במדינה נטועים כיום, עשירות שנים לאחר נטיעתם, באותם זנים בהם נטעו בעבר.

* פרדס הוא גידול המצריך דיים עובדות רבות, הן בשלבי הגידול והן בשלבי הקטיף.

* פריית שתי הנחות יסוד אלה מראה, כי אינו קוטריות עוד בטבעו המציאות.

* דרישות השוק משתנות לבקרים, ופרי מבוקט היום איננו עוד כזה כחור, ותורך הלילה, אין עוד אפשרות לחוות את דרישות השוק לעשור מראש.

* זמינות דיים עובדות לעבודה בפרדסים, וביחוד בקטיף מעצים בגובה כ־5 מטרים, הולך ונעשה בעייתי מיטנה לשנה. הנושא הוא טכניולוגי יותר מאשר כלכלי, וספק אם תוספת שכר, תסיף אנשים חדשים למעגל העובדים.

על רקע שרפור שתי הנחות היסוד של ענף ההדרים — חיותו נטוע עצים גדולים בעלי תוחלת חיים ארוכה וחיותו עתיר עובדות אדם רבה, יש לראות את דרישות הפרדס העתודי.

הפרדס העתודי יתפתח בשני שלבים: שלב הביניים — הפרדס המנונס. השלב הסופי — פרדס הגן.

פרדס — גן, 1000 יחורים

שלב הפיתוח הבא יתמודד עם מינפלות אלו, כאשר ינטע "פרדס ירוק".

במקום שמוש בכ"ס 200 שתילים מורכבים בפרדס המנוגס, ינטעו בפרדס הגן כ"ס 1000 יחורים לדונם. היחורים לא יהיו מורכבים, ומכאן האפשרות הכלכלית של השמוש בהם.

נטיעת היחורים תעשה במכונה, אורך חייהם יהיה קצר והקטיף יעשה בקומביין, כדוגמת קטיף העגבניות כיום. ניתן גם לדמיין יחור חד־שנתי המניב בשנת הנטיעה ונקצר, ביחד עם פריז, ביום הקטיף.

פיתוח דומה קיים כיום בנשורים, ביחוד באפריסק, ונראה כי למרות היסוני הבוטאני הרב בין נשורים לבין הדרים, אין לשלול אפשרות להגיע למטעגן גם בענף ההדרים.

בסיכום נראה, כי המגמות המצטיידות כבר כיום, מובילות את ענף ההדרים מטע רב שנתי העובר מדור לדור והמעסיק עובדים לא מקצועיים רבים, אל עבר גידול חד שנתי, ממוכן עד הסוף, עתיר ידע והמעסיק מספר מוגבל של טכנאים מיומנים. את קצב המעבר תקבע התפתחות הידע, אולם ברור כי בתום 200 שנה לפרדסנות הישראלית — יהיה תהליך המעבר מאחוריו.

יעשה בידים, תוך ניצול אמצעי עזר כמקובל במטע הנשורים הצפוף באירופה כיום. קטיף היובל מעצים נמוכים, ללא סולמות, קל לאין שעור מהקטיף כיום, ותחנך גם אפשרות לקטיף שכולו ממוכן.

*

מטע הנשורים המודרני בעולם הגיע כבר לשלב זה, ואין עוד נטיעת עצי תפוח או אגס המגיעים לגובה מעל 2½ מטר, כאשר העצים מעוצבים כדוגמת כרם עציים בהדלית.

ניסוס עצי הדר יושג ע"י צרופי ון־כנה חדשים, וכן ע"י החלשת עצים באמצעות וירוס האקוזקורטיס, על כנות רגישות לירוס זה.

מטעי הדר מנוגסים קיימים כבר בחלקות תצפית בעולם ובארץ, וכשלב זה ניבחת מידת שליטתו של האדם ב"עלימות" הוירוס, רק לאחר הוכחת אפשרות זו תתאפשר, לדעתו, פריצת דרך אל הפרדס המנוגס.

מגבולותיו של הפרדס המנוגס הן העובדה כי יהיה צורך גם בעתיד בשתילים מורכבים רב שנתיים וכי הקטיף יעשה, כעשוי, בידיים.

למועצה לשיווק פרי הדר

וכל העוסקים בפרדסנות

ב ר כ ה

ס ע ש א בע"נ

בחג ההדר

יובל ה־100 לפרדסנות העברית

כה לחי!

הועדה החקלאית

עיריית רחובות

שנים רבות מאד

לא נעשתה שום עבודת השבחה בהדרים
לא בזנים ולא בכנות

עשר שנות מחקר המטע של מחר

יש מקום לחשבון הנפש

אין להתפור בכל כוון, המדענים מתרכזים
בהשבחת הדרים, אבוקרו, גפן וישקד

אוטו פרופ' פנחס שפיגל, מנהל המחלקה להשבחת מטעים במינהל המחקרהקלאי

גיבה וגם כמויות פרי גדולות יותר על טנת
לבחין את הנישא כראוי.

פרינו טיפוסיים לטובה המוקדמת מתוך
אוכלוסיה של מיכל וטמפל ומתוך אוכלוסיה
לזיה של קלמנטינות ויילקינג עם מספר
זרעים קטן מאד. נמצאה, למשל, הכלאת
מיכל ויילקינג הטעסיות במספר זרעים
גמור מאד, טעם יוצא מן הכלל וצבע תרונ
עז של הקליפה.

לעטת העונה המוקדמת, הדי לגבי חי
מאחרית יש לנו, לפי שעה, פחות סלקציות.
הרבה יותר קשה להשיג ברור מוצלח מסוף
העונה, אבל יש עכשיו בדינו אלפים רבים
של מיכלואים עם מוטואלה, עם אנקור ועוד
— ואולי מתוכם תימצא הכלאה מהאיטה
לחלק השני של העונה.

התחלנו בפעולה מיוחדת להשיג
טיפוסיים בלי זרעים, פדענו כי
יבוא יום בו תיפיק משוק בחייל
גם קלמנטינה קיר יותר מאוחרת וי
היא תהיה גם מוקדמת.

לצערנו, אנהנו חשים שמהתקני
ינות רבה מנישא הקליפים עובר
הצבור לעייפות. והכל, אם לא יתי
טינו בפניות הקליפים ילד לטיון
לא הקטיר בלבד כי גם ההוה.

ננס — לשיפור
שמוטי ולימון

נושא קשה, אשר בו עדיין לא עלה בי
ידינו לעשות הרבה, אולם לגבי יש דרוי
שה רבה, הוא בירור השמוטי. קיימת התי
(הישוד פטור האב)

שים, מן הקליפים היתה בדינו הקלמני
טינה בלבד. אין בינה לבין הקלמנטינה
שמובאת לשוקי אירופה מספרד ומרוקו
ולא כלום. התחלנו בעבודה הזאת לפני
שראינו בה סיכויים מסויימים.

לא תמיד ניתן לעשות הכלאות בהדרים
ולחשיג פרי מצטיין. התפויים הינם קבוצה
צרה מאד, כמצט כל הנצאאים שלהם נוצי
לרים, דומים לאם.

יש עקרות רבה מאד, לעומת זאת בחלק
מהמנדרינות כמו בקלמנטינה, יש הרבה
זרעים. אם מפריים אותה, כל צאצא יהיה
שונה מהשני. הרי כי כן אפשר לעשות
השבחה באמצעות הכלאה במנדרינות.

אפשר גם לנסות להכליא מנדרי
יניות עם תפויים.

לפארה הכל מבטיחה ויפה, התפוי
יקנה לפני הדרש את גורלו, המנדרי
רינה את קליפתה, אך בחיים זה
לא פשוט.

יש גם הכלאות בין אשכוליות ומנדרינות,
ואלו דוקא מעניינות. כך גם המיטואלה וי
האורלנדו. כמד הכל, בהכלאות עם תפויים
וגם אשכוליות, אנהנו מובלים במקרים
רבים חמימות גבוהה מאד, בפלורידה התי
מיצות יותר נמוכה.

הסיכוי טמון
במנדרינה

בסיכוי של דבר, יש לנו סיכויים בעיי
קר בהכלאות מנדרינות שונות. ביררנו עד
עכשיו בערך 10 טיפוסיים והם נמצאים
לבחונה אצל חקלאים. דרושות עוד שטת

כמשה שנים רבות מאוד לא נעשתה
שום עבודת השבחה בהדרים למרות
החשיבות הרבה של הענף. התחלנו בה
באחרון של עשרות שנים, הזנים הי
שולטים היו והינם שמוטי, אשכוליות
מרש ומצט ולנסיה, ולצדם מצט ליטון
וקלמנטינה ונייבל.

בינתיים שוק ההדרים בעולם השתי
גה.

השינויים התחילו להיראות כבר בי
שנות השישים המוקדמות, הקליפים הגיי
עו לכמעט שלישי מכלל ההדרים הנצרי
כיום באירופה.

היחס הזה הולך ומסתנה ללא הרף
לסובת הקליפים.

את המטעים הייכונו בארץ על גבי
החירשה, אם מיר ואם בעזרת תמר.
הדבר נתגלה כמשיענת קצת יצועה —
גם מבחינת כניסה מאוחרת לניבה וגם
מבחינת סירוגיות ואף יוצר הסתכנות
הריסטות.

מסתבר כי כמו בזנים, כך גם בני
שא הכנות יש מקום לחשבון נפש.

הנוצורים שבהם תלו תקוות, פתור
חירוש, לא מתאימים ברובם למטע חי
סירגני. התוצאה היא עץ גדול, קוצני
(לאו דווקא במקרה של השמוטי) הם
לא נכנסו והם גם כנראה לא יכנסו
לפרדס שלנו, ברובם.

חיפושי
פרי מצטיין

רק לפני בערך 10 שנים בלבד התחלנו
בפעולה הכלאה ליצירת זני קליפים התי

עניינת חזרת בשמוטי, ואת הבעיות הי
מפריעות היא כניסותי המאוחרת לניבה,
בשמוטי קשה להגיע לטיפורים.
אני עושים לפיטוח שמרטי נכסי. אחרי
5-6 שנים, ברור הדינמטיבי השני, קבלנו
מספר עצים המתחילים להניב הרבה יותר
מוקדם, כשהעץ עצמו מגיע למחצית הגובה
של השמוטי הרגיל, וזהו הקרוי נכסי.

אינני בטוח אם הענקי סופית לי
הישג מטשי פחותה העץ החבסי.
קנה עלינו להרשים רכס מחצית הי
זה ואנחנו עושים כך על גבי המש
פנות. מקולה טון מתבקעת רק לאט.
עלינו לחזק את התכונות טובות
נכס בתורשה. אם כך הוא, הנכסי
יהיה איננו הישג.
מינתיים זהו אחד המצויים הי
בשמוטיים.

מעטני עמידה יומה נכס פליטון, ויש לנו
היום עצי זרקה יותר נכסיום בלו קוצים,
ופרי בלו זרעים, אך עד שלא נרכיב זני
סכסל לא נדע אם הגענו לעץ ליסוד נמוך.
ישאיננו נכנס מוקדם לפירות.
להגדיל עמידות למסוק לא הצלחנו.
הפעילה בכיוון זה הפסקה.

„שמוטי חדש, מנוקה“

בשמוטי אנחנו פועלים כשהם נוסק, בי
שיחוף עם המחלקה לווילונגות. דיה עלי
זה ורדי, העובדת אתי בכל הנושאים בהיי
רם, מרכיבה אמיר גדול של ענפי שמוטי
על גבי כנות בהרביית קטנה, ברור זו
קיבלה שמוטי שהוא חוסטי מרוב הידורי
סום הידועים, שמוטי זה ירכיבו בפרס
על גבי טרייר, על תלת עלה ועל כנות
אחרות ונראה אם הוא טוב, או יותר טוב
כן השמוטי הרגיל, ואכן קיים סיכוי שהוא
יהיה יותר טוב, ישתמש בו כשתיד בתור
שמוטי חדש, מנוקה.

תמיד האמנתי שצריך לפרוק כנות מי
חזיל, אבל יש לנסות ליצור כנות המתארי
מה לנו, ואנחנו עשינו הכלאה בהלת עלה
לבין פורטן ולבין מיננס אחרים. הכנות
לא התייזה נכסיות, אנחנו בודקים אותן
לפיטוסטורה ולטרסיטה, כדי שיחזו כי
דינו יותר כנות לעתיד.

מחפשים זני אבוקדו נוספים

בגילי העשירי נעשית על ידי שטעון
וסאי מראש הנקיה מחשתמות היי להם,
דור גזית ישלי עמידת השבחה באבוקדו,
אנחנו מחפשים זני אבוקדו נוספים לארץ.
המחקר קשה מזה שבתודים, מאחר, וכי
ניגוד להדרים, אין עוד שום ידע, שהוא
בעל השיבה, לגבי עירם של הדרים שיי
נים. כך אנחנו יודעים כי וילקונג ונכס
מיכל הורה טוב, לא כן באבוקדו, עם זאת

הפעולה מתבצעת בחיפה די גדול, שאין
עדיין אפשרות להיצור הרבה כמותים מדי
עיום, אבל נעשית עבודת סלקציה מהכלי
את שונות.

הגפן – „בלי טיפול נידרש“

ניסונו להביע לענפי מאכל בכיריים ונכס
אפילוים, את הפעולה לגבי אפילוים הסכסי
ני, ואין עושים הכלאות הרשית.

ארץ ישראל היא ארץ הנכס, אך
לא תמיד הצלחנו לתת לגנני את
הטיפול הנדרש והמזוקק, אם נכס
לא חפיים תשיה יודע לנגדלים,
לא מצאנו, לפחות כמותה הדרושים,
זנים מדומים.

בככירים השתמשנו בהכלאות בין הדי
בוקי לבין זנים אחרים. מצאנו כי בייחוד
מוצלחים המצאאים של הכלאות בין דבוקי
לאלפונס. בין דבוקי לקרדיגל, בין אלפונס
לקרדיגל, כשהצלחנו לאחר שני זנים בעלי
פרי גדול הצלחנו לקבל גם גרגר גדול
ואטביל גדול (אכן, לפעמים אף אטביל
גדול מדי).

מחפשים אחרי זנים מוקדמים מוצלחים,
העשנו כשנינו משיטה קשה, מפני שהוך
שימוש בזנים מוקדמים מאד, כמו פנינה,
מלכה, אין מגיעים לאיכות טובה, מקבלים
נשירה רבה, גרגר הלש, במשך הזמן ביי
דרנו טיפוסים בכירים למדי, אחרים כבר
נמצאים בכרמי החקלאים (בין היתר בגור
סיידון, זכרון יעקב, ובעטרות).

מהכלאה של דבוקי עם אלפונס הגענו
לכיריים אטיל בעל נינה גדול מאד, 9-10
נים, מבשיל מאוחר ומצטיין סיומי, ראיתי
זנים שפיתחו הצרפתים, ובכל זאת אין
סיכוי רב לייצא את האפיל בשנה הסארי

הרת, אפילו שהמפוסים שלנו עולים בגודל
הגרגר, ביצוי ובגודל האטביל כמעט על
כל הביצורים הצרפתים האחרונים.

מביצורים לשנה המוקדמת הגענו גם לי
טיפוסים נוספים, ובניהם טיפוס אחד בכור
בעל טעם מוסקטי, שהוא קיבל אותו כנרי
אח מהמלכה. בירדנו גם טיפוסים עם פרי
טחור מהכלאות עם אלפונס, בעיקר אלי
פונס עם קרדיגל, אלפונס עם מלכה שהם
מקדמים את האלפונס ואף באים בחשבון
לייצוא.

כיום יש בדינו 8-10 טיפוסים
מפורדים מרם בכיריים, מרם אטרי
לוב, שכבר ניסו בקנה מידה יותר
גדול, רק העתיד יראה אותה מהם
יוחסי לון. לפי הקרבתו יהיו אלה
לפחות אחד או שניים מהמפורדים
ולפחות שניים מהאפילוים.

כל השנים היינו בדעה שיש צורך בעי
בודה מטיפה בחסרי הרצנים. רבים חשבו
שנוכל לקבל את חסרי הרצנים מארהיב,
ולא יהיה צורך במחקר שלנו, בינתיים מת
ברר כי אין זה כך, אני משוכנע שכביד
10 שנים, ואולי אף פחות מזה, ישלה משקי
לם גם בשוק המקומי וגם ביצוא. הבעיה
של חסרי הרצנים קיומת – ובעיה קשה
מאד – היא כי רק אחוז קטן של הצאני
אים גם הוא חסר הרצנים, משתמשים הדי
כה במולטנינה בתור אחד החורים (סולטי
גינה לבנה וסולטנינה שחורה).

להאריך עונה בזנייין דומים

סיוון מיוחד במחקר כנפן היין
– ודוקא כאן חסרים אנו את הי
טיטון הרישי – הוא פמיית הטיי
כז. מפשקים קטנים קשה להגנים

מחלבות „ט ר ה“ בע"מ

נחלת יצחק • גבורי ישראל 65 •
טל. 251286

ברכה

ליום העצמאות

מייצרת:

חלב מפוסטר מעוקר והומוגני.
חמאה, שמנת מתוקה וחמוצה.
קקאו, קפה ושמן-תלקפה.
וכל מיני בנינות רכות וקשות.

למקדקים בכשרות מחלקה מיוחדת למהדרין.

מיכון. כך גם לא ניתן להעביר הסיכוי ממטע למשק, המסבאט שלי היא, כי מאחר די האקלים שלנו באפשר להחזיק את המרי על המפץ המופה מעוטמנת פלפ, הרי המפיון צריך להיות שורה של זנים שנתנו להשתמש בהם לאתנו יין, זנים שיהיו חמים קאר בתכונותיהם אבל ניתן למצור אותם בחמיסיות, ולו גם מרי די משפחה עצמה. אנהני סמונים מרי מר למנמח יין.

עשינו הכלאות בין מרינו קולומבי ורי מרי, ויש לנו דרום מספר ביווריום שבטי עימות סיבלו ציונים גבוהים. הם מצטיינים גם בחמיסיות יחסית גבוהה ובמאוזן סביר. עתה אנו מתחילים להרבותם במל-קה ראשונה.

עשינו גם הכלאות בין קריניאו וספאי. באוכלוסיה זו מצאנו ביווריום די מצוינים עם צבב מצויין.

אנהני עופיים על ביווריום גרנש וקברנה, ואני חושב שגם בטטה זה אפשר להגיע להכרים מצוינים.

זו פעולה מסוכנת, מסוכנת עם המבון ליון. המבון מכין ייצוג מצוינים, ולו מי קולורום אחד של פרי למעשה, לבחינה ראשונה.

משמש — בסיס צר

עשינו עבודת השבחה — אם כי מצומצמת בהיקפה — גם במישמש. עבודה זו קשה במיוחד, יש לנו בסיס גנטי צר בלי בד. לרשותנו שטר כיום רק סיפוס אחד, אם גם מצויין למדי, וזו הכלאה של קנינו ואמרי ליון המבטילה לפני הקנינו, המרי מגיע לגודל די סביר. של הקנינו ולפעמים אף שילה עליו, והוא גם די קשה. אכן, בלי שיהיה לנו נסיון משקי יותר מסודך לא נוכל לדעת מה ערכו המשיי ממני שבי כל זאת מרי הכלאה נבחן רק בהשוואה למישמש קנינו.

שקד מצטיין, שם זמני מס. 4

עבודה מקיפה עשינו בשקדים, יחד עם דיר סוכבא שחורנו זו בשם דגן שמנדלים אינו בקנה מידה מסחרי. למדנו הרבה על חורשת הטברת וכיכולתנו להגיע בצרושים מתאימים לזנים חצי קשים (בעלי אחוז גרע של 35-50%) ופרי מתאים.

אנהני עוברים כנראה לשהורר זו שקד חוש, המסומן זמנית כמס. 4. הוא מצטיין בפורינותו. העץ יוצא מן הכלל, נשאר בי ירינו טיפוסים מהסדרה של הכלאות שעי שינו בעבר עוד 4-5 טיפוסים המצטיינים בפורינותם, ומביניהם נבחר 3-2 שימלעו כזנים.

800 נושא' מחקר

* מטע שדירה צפוף ישנה מני נן המרי, מאת "ע" ציפי רחוב שנוכחם לא יעלה כי הרבה על קומת אים. מטע זה יביא לאפשרות מיכון הקפיה, או לפחות להקלת פעולה זו ולביסול השימוש בפולמות. אורך החיים של העץ יתן מעד ובסנים סמונים לא יהא צוי רר בפירות של כנה וחובב אלא ירכו את חון במפיון באמצעות ייחורים (למשל באסירקים). היסול לעץ יפחת בהרבה, אי כנגד זאת יגדל מיפפר של העצים לזיוות מי טע.

* מיכון הקסיה מעטים את המרי המבון להנחה חקי לאית. פתרונות הנרשים למיכון מי קילות הקסיה, כגון ניסור העצים להשרת המרי ארצה באזורים וזיי חום: חזיוני גור העצים וניסור די מרי באמצעות סימפיון — באפרים קים ונקמדינות ועדי. מיכון הקסיה הוא פעייתי ועדי תקבורנה שנים לא מטמית עי שימצאו הפתרונות המרי ניים למניעת נזקים במרי הקסיה.

סיבה המחקר מטעל כיום ביאוא נושא' מחקר. סיוורנו תתרכז בי נושאים חדשניים ושירות השיבותם — במידה רבה עניינו של המחקר אישית והקונה, — מוסר ק. ביברי מ, כנהל החזקה לוחשי צפור. הוא מתווח למטעים, ואומרי:

* עיצוב מטע הקטיר מהווה ועד למחקר ואף להשיי נים במחלקות המטעים השונות. ניי סיווי של החי אמנו ארו באפרים קים ונקמדינות זכו לפרסום רב כי קרב הנושאים. הופה כי ניתן לגדל מינים אלה במפיות, במורות, בי חום לנירוויישה לדרם את עי לזות העץ מיד לאחר קטיף הפירות (כמארי) ולקבל התחדשות הגוף זמן מרי נאה ומשומה מאכים הבא. שיי מיש מפנות מנפנות בהררים, נפיי עה צמיחה וחתו חושים חורטוננים לריפוי מטרשם העורשים מתחיים מהח לתקוח שנה במפיר קנפי די הקלאות — החררים — מחול מני חיד המורה בצורת המשק וגודל די 77.

האמנם דינו ב,,ענה"?

מגדלי המפחים אינם חייבים משום מה כי יש עניין ביצירת זנים או כנות חדשים, וזה למרות ההצלחה הגדולה מאד של ענה. הצלחה זו ממש חורגת במפרכת ההכלאה, היא ניצרה עיי אבא טטיון, כא שר ענה הוא מרי הכלאה בין גולדן דלישס לבין המה סטנטן סמוני.

אני עצמי משוכנע כי יש מקום להטביח. אם כי משבר גדול התפוח בעיקר כצטון, הצליור שם לאקלם זנים כגו גולדן ואחרים — ובהצלחה, וגם מבחינת האיסות. השאלה היא אם אנהני מעונינים במערך זנים דומה לענה, אולם בעלי כושר איחי סון רב למשן הארכת העונה. ועל מנת לאפשר גידול גור של התפוח גם באזורים יותר נמוכים, על כך מתנהל ויכוח מדעי. הדבר היחדי שעשייתי עד כה הוא שהכי לאתי את חון ענה עם המוח די טוב שהת' קבל אחרי 50 שנה של עבודה וחוכיה עמידות לגרב בחויל. המטרה היא להבחיל חסונה זו גם לענה.

בתוריים יש צורך לפתח כנה ישראלית שתתאים לאימות החמות

ותנו עין לא בחול. יש לומר, כי אנהני גם יודעים איך לסקול מבון זה, אבל אין לנו התנסות במחקר זה, ומאחר ואין אנהני חברים עמרי מה — לא ננסנו לרשוא. אני מאר טון כי כנה שתאחר את התפוחות של השכי מצד אחד עם תפוחות של כנות מנפנות מחויל יפולה לחי יות תרומה עצומה לגידול המפוי חום בארי.

אין לחקור בכל כוון

השבחה היא רק אספקט אחד של קידום ענה הפירות. ההשבחה היא דבר יקר, ואי רץ קשנה לא יפילה להרשות לעצמה להתי מור במחקר השבחה בכל תכוונות. יש מקרים שבהם גם החיטר אינו מצוי בארץ או בחויל. כנגד זאת יש מקרים בהם ניתן להשיג יתרון ספציפי שלט. אכן, אנהני משתדלים להתרכז באותם נושאים.

אין אפשרות ואין צורך למקט השבחה בכל הפיונים והניוולים, אנהני משתדלים להתרכז בנישאים (המערך מעטור הבא)

הטענינים את החקלאים — מהרי
יום, באפוקרו, כמנן, כשמי, והתי
חלנו גם באפוקרו.

מכרחים להחליט מה עושים ומה לא
עושים, וכשטה זה אנו פועלים כשיתוף
עם החקלאים.

עבודת ההשכלה היא עבודה לא קלה,
יש גם לזכור כי תחילתה על ידינו רק
לפני 10 שנים ושיהיו לנו זנים בודדים כבר

לפני 3 שנים, על פי רוב אין התוצאות
ניתנות להסרעה על ידי החוקר עצמו, אנו
עדים גם להפתעות, טיפוסים אשר נחשבו
יפים ביותר שנה אחת מתגלים לאחרית
סעות יפים או שנתגלה בהם פגם כלשהו,
יש צורך להעביר את הבירורים לחלקת
של המגדלים, ואכן אנחנו קשורים במגדל
לום לא מועטים, רק בדרך זו אפשר להתי
לש סופית אם הבירורים מתאימים ומוצי
לחיים.

אינני חושב שהאורלנדו ישרא במטע
שלנו לאורך ימים, אינני מבטא לו עתיד,
אפילו ישים לו תבינה חשובה של פריחת,
הרי המגדעות שלו הוא ריבוי זרעים וקלדי
סה ביטנית, הוא זקוק להפרייה, ולא באה
בהשכון המינאולה.

אשר למינאולה הרי התוצאות יותר מדי
בות מאלו שציפו להן, בקליפורניה מדובר
ביכול של סגן וחצי לערך לדונם, ואילו
בארץ יש שסחי מינאולה המנובים הרבה
יותר בהפרייה מתאימה, גם מיספר הורי
עים בהם לא גבוה במיוחד, אינו שילה על
10-12. התוצאות המסקיות טובות לפי
שעה, מפרה אותו הטמפל, אבל, עקרונית
אם נבנים זנים נוספים שיפירונו בעונה שלו,
כמו המורקט, גם הם יכולים להפירות.

פנים אל פנים עם איש מדע

נסיון מועט

בהחנית כנה חדשה

ש. — מה ידוע על הולקסטיאנה
בתור כנה להדריש?

הפריחה היא בדרך כלל טובה, החשש
הוא לגבי האיכות, וגם לגבי התקיימות
קצרה, כמו על כל הכנות הלימוניות, הדי
נסיון מועט, קיימת סכנה של פרי יותר
יבש על הוולקה, יש פיתוי גדול לפנות
לולקסטיאנה בשל כניסה מוקדמת לפרי
ריות, אך הכרחה הסתייגות מסויימה, די
ברור שההסתייגות הרבה ביותר היא דווקא
מחשש ירידה באיכות השמטטי, מורקט,
אם גם זה פחות קובע לגבי פירות אחרים.

"הניגוס מחייב גיוזם נכון, ואין אנחנו מצטיינים בו"

ש. — מה הסיכויים וההתא לי
ניגוס השמטטי?

ת. — לא ברור עדיין ערכו האופי של
השמטטי הנגסי, אבל הוכחתי מה אפשר
לעשות על ידי הכרחה כדי ליצור עץ יותר
קטן שעדיין יביא אותו פרי נורמלי, הנרי
גוס היא שאלה חשובה למטע המשפחת,
שהמיכון אינו בהישג יד.

עניין הניגוס אינו פשוט, עוד לא ראיי
הי ניגוס מועלה בלי שילוח גיוזם נכון,
אין די לקבוע עפישות כזו או אחרת כשי
סה ולהסתפק בואת, יש להשאיר שבילים
לקוטף, מקום לאור, יש לכוון את העצים
כך שהמדרסן יסיל לחיות עמיהם, אין אנחי
נו מצטיינים בגיוזם, ממעטים בו, לפעמים
מבצעים אותו לא טוב, ובצעים מבוזרים
לעמים אף לא נוגעים, הניגוס מחייב לא
גיוזם בלבד, אלא גם עיצוב צורה המביאה
בהשכון את הבעיות הנצרות בשל הצפי
פות, אין אני בטוח שהמחקר יוכל לעסוק
בזאת רבות, הנושא הוא לאנטי הרכה
ולחקלאים עצמם.

* כושר קטיף הרבה יותר גדול מן הדי
קליפים.

* עמידות יותר טובה במשלות.

יש גם חסרונות: איחור בניבה, יבולים
יותר נמוכים.

יש לשקול את העניין לכאן ולכאן, בדי
צוננו לראות ראיה נאזנת ואם אני בישי
ראל רוצים להמשיך להיות נאים כמו שאנו
כיום במדרים, עלינו להמשיך בשמטטי.

אין עתיד רב להרחבה באשכוליות, אילו
יש עניין באשכוליות אדומה, באשכוליות
מקדימה בהשכלה, אבל, באופן בסיסי, אין
סיכוי להרחבה גדולה.

כדי גם כליפון, וגם פיתוח קליפים לא
הגיש עדיין לממדים רציים.

ש. — איזה ניבול עדיף?

אינני פוסל את הניבול כאלטרנטיבה לי
מקומות ותנאים מסויימים בארץ, ומה גם
שזוא תפוז מעולה, אני לא מוכן חיים לתת
תחזית על טיבם של הניבולים השונים,
למרות שהשאלה היא חשובה, יעבור זמן
עד שנחליט מהו הניבול שאנחנו רוצים
לגדל, קיים, למשל, ניבול שאינו מצוי
בפרדס שלנו, ודווקא הוא עושה רושם טוב,
זהו הניבול של ספרד, היא מקדימה בי
גיבה ואף יכולה להתגלות מעניינת יותר
מניבולים אחרים, ספרד גם הרחיבה את
הניחול, בארץ נקנה גם נסיון מסויים
בשילול, וסקגס בונזה וניבול קרט, יש
גם ניבולים, רגילים טובים בארץ, ולגבי
טיפוסים אלה נעשית עבודה ברור מסויי
סת.

"אורלנדו לא יישאר לאורך ימים במטע שלנו"

ש. — האורלנדו — מה פריחתו
וממה החפרייה? מה על המנאולה
וניבול?

דבריו של פרופ' פ. שפיגל באו במני
שומעי הסמנריון השנתי של פעילי
התאחדות האכרים, העתיד שלנו קשור
בתוצאות פעולתכם המבורכה, אמרו
החקלאים.

השמטטי: „לא הטוב בעולם, אך בין שלשת הטובים,"

ש. — מה יסגר על המורקט?

ת. — הקליף מורקט נוכח מאוד במורי
ירדה והוא בעל איכות טובה מאד, אך
חסרונו הוא כי מרבה זרעים, ההבשלה
שלו היא בערך במפוראר והפרי עשוי לי
חזיק טעמו גם במרץ.

השמטטי — ערובה למעמדנו בעולם

ש. — למה אנחנו מתרומזים מני
יול שמטטי, כאשר מפורחת הנמנה
הדיב לא כדאי?

ת. — לגבי השמטטי אנחנו עוברים מה
וריות, לפני 10 שנים אמרו שלא צריך
יותר שמטטי, עכשיו נשמעות דעות כי
העיקר הוא שמטטי, השמטטי — אם גם
איננו התפוז הטוב שבטולם, הוא בודאי
בין התפוזים הטובים ביותר, שהם שמטטי
וניבול.

אני מכיר, למעשה, שלשת התפוזים אשר
לים — השמטטי ניבול וטרדוק, את הטרדוק
האיטלקים צורכים בעצמם, נשארים לי
שווק השמטטי וניבול, לאחרון יש ויראני
טים שונים, ואילו השמטטי לפי שעה —
אחר בלבד.

השוק נתון עתה בלחץ מסויים של הדי
קליפים, אך, יחד עם זאת, יש לתפוזים
יתרוות:

* פרי יותר גדול,

* מסלול שיחוק,

* מוניטין,

עידן המחשב בהדרים

בעונה הקרובה — כל השיווק, ולאחרית — גם הכספים והאספקה

תובו למאגר הנתונים ופידבטנו לפי שיגי רוח הגיוניות מתוכנתות מראש — פירווי שו של דבר: מניעת כפילויות מזה ועלות הוצאות נמוכה, יחסית מזה לרישום האגני פורמטית.

* אינטגרציה בין מערכות העזר למערי כוח תהלת החשבונות.

* יצירת הנאים לאחדות שיטות עבודה ודפוסי ניהול בענף ההדרים כילו עיי האינטגרציה בין טרמי השיווק בענף.

ניבחנו גם הכדאיות ואפשרויות הרחבה

הפתרון המתוכנן מבוסס, כאמור, על שר לוב בין מערכת מסופים ומחשבים אשר יותקנו במשרדי המוצעה בתיא ובסניפיה בחייל, לרבות המשרד המרכזי באירופה. פתרון זה הוא השיטה המומלצת ואשר על פי מובחנים מקצועיים ומכלליים שערי בה המוצעה משיג את התוצאות האופטימלי ליות, יהיונו בכך שהוא מגשר בין הדריי שיות לעדכניות ומהירות תגובה מירכית, לכיו הכדאיות הכלכלית ביישום הפתרון לשם השגת היעדים.

יתרויות השיטה המילבת מערכת מחשי בים ומסופים בתקשורת נתונים הם:

* הפעלה ושיטת עשיית על מערך עיי בוד הנתונים במשרדי המוצעה.

* קליטת הנתונים ואימותם בצמוד לי מקום היווצרם.

* אייתלות כגורים אנושי-מקצועי, למרות ההפעלה העצמית.

* העמדת המערך על בסיס כלכלי וטכני נולוגי משוכלל ומסונני.

השיטה המתוכנתת מהווה תשתית אבונה להתפתחות והרחבה ללא ועוצעים.

הפתרון המוצע איננו חדשני מדי וכבר כיום מופעלים בהצלחה רבה בארץ ובחזיל עשרות מסופים שונים ומגוונים, ועל סמך הנסיון שהצטבר דרכה מעבר לכל ספק כי וחי הדרך היעילה והמכללית ביותר וייי שומה יהיה השכיה ביותר בטנים הבאות.

תשובה לפיוור גיאוגרפי ולדינמיקה העסקית

אמרים אנשי המוצעה:

מיקוי הפעילות ומרכזי קבלת החלטות במועצה ברמות השונות מפורטים על פני התימים גיאוגרפיים רחבים. עובדה זו דרי רשת השומתילב מיוחדת לנושא התקשורת בין המוקדים השונים, לשם תיפעול והיפי קוד יעיל של המערכת והדינמיקה העסקית המתאימת מצעב השווקים בחזיל בכלל וביראל במפר.

השינויים התדירים בעלויות, באמצעים ובשיטות השיווק, כשערי המטבעות ובי יחסי הגומלין בין יחידות-השדה ויחידות-המטה, מחייבים הנהגת שיטות שהאפשרי רנה מאגר נתונים מרכזי אחד, ומינות של אינטגרציה בתדר, וזמן איתותי ככל הי אפשר וברמת עדכניות ומחויבות נבחרים במיוחד.

יתרויות אלה ניתנים להשגה ויישום מעי שי עיי שיטות ה,תוכנה" וה,מטרה" הי מיישגות באמצעות טכנולוגיית המחשבים, בעקרון יישתה הפתרון על שילוב בין מסופים שיותקנו הן במוקדי הורשת הי נתונים, שם יאשרו ביצוע עיבוד הנתוי נים בתקשורת למחשב, והן במרכזי קבלת החלטות לצורך העגה דיווחי ביניים ופי בלת החלטות.

* רשת עיכנותי נבחרה, המיישגת עיי הי עובדה שיישום הנתונים נעשה בצמוד למקום היווצרם ובצמוד לאירועים.

* רשת מיישגת נבחרה, המבוססת על הי ורשת כל אירוע רק פעם אחת וניי

המועצה לשיווק פרייהדר נכנסת בימים אלה לביצוע פרויקט רכי היקף של מיחשוב מלא. המערך החדש יחל לפעול במחצית עונת החדרים הקרובה, ועד תום העונה יפעל בשלמות בנושא השיווק, וי אילו לעונה שלאחרית יוכנס ויר פעל המחשב גם במערך הכספים וההספקה.

שיריה שקיים סופר, אבחי ישי ראל" עם עמי צור, ממנהיל מוקעת הדרים, ואל"ן שיי" שרי מנהל הפרוייקט, ביקש לדעת מה ישרא מקרי המחשב החדש לי קנה ולשקיים בו.

משך שנים התנהלה הפעילות כעורת ידי בית, המפעל וקיים איסוף נתונים יסודי שהצבר לעיבוד תקיפתו, שביעי או הי דעי, באמצעות לשכת שירות, למחשב, או למ, כגלל ריבוי הפעילות לא היתה אפשרות להקני מחשב את הכל, וכך גם לא נית היה להשיג הנאמה מלאה בין הנתוי נים השונים, הפועלים במערכת, הדבר בא לביטוי בגילויי אי-ההתאמה בין מערכות הכספים והיצוא (מגלוחים) והשיווק בי אירופה. כנתונים המגיעים מאירופה היה קיים סיגור של ענייני-שלושה ימים מסועד האירוע.

סיכום מעודכן, ללא פיגורים

כנגד זאת, כבר היום מפעילים בארץ מחשב בגמל אשדוד ושיקלים הכנסת מעי רך דומה גם בגמל חיפה, הדבר טוח עיי- כון מיידי של תגופת הפרי אל הנמלים, נתוני טעיה מעודכנים ומאפשר המפקה נתונים מדוייקת לצורך תשלום מיקרונות כער הפרי ל,קבלנים.

מערך הכספים במועצה ניוון כיום מנתוי נים המוסקים בעבודה ידנית, בעיקר בני ורגי שיווק הפרי המגיעים מהשווקים הי שונים (כאיתור), ואילו במערכת המתוכי ננה ישאב מערך הכספים את הנתונים בי צורה שיטת ועדכנית מהוד נתוני השיווק השונים ותהיה התאמה מלאה בין כמותי הפרי הוורטית במערכת לבין נתוני הכסי שים המתייחסים לכמויות אלו בכל עת ובכל זמן בפעילות המערכת. כחוצאה מכך יוכלו ה,קבלנים" לקבל מוקדם יותר את התשי לום המסר המגיע להם.

א. פולני ושות' בע"מ

תל אביב, רח' אלנבי 87, טלפון 293160

רחובות טל. 054-71995

מראשוני משווקי פרי הדר

ברכה

מיטת סדום ושמה - שער הדולר

מצב מוזר,
היצוא — בראש
סולם העדיפויות,
והפחות מוגן
במערכת הכלכלה

הכל מוצמד,
ולא הייצוא,
ככל שהיצואן
יעיל יותר,
או בר מזל,
והערך המוסף שלו
גבוה יותר
חרדתו גדולה יותר

הצעה להננה על הייצוא

תוך הצמדה משולבת לשער חליפין ולא ינדקס

גאת חיים לוי, יועץ כלכלי, מועצת החדרים

ההצעה היא ברוח
„הצמדת ברירה“,
הייצוא יהיה מובטח
לפחות בשנתיים באינדקס,
אם שער החליפין
יעלה בשעור
שווה או גבוה מהאינדקס
תבוא על הייצואן ברכה,
אך אם יעלה פחות
יחושב שער החליפין
לפי האינדקס האחרון

חליפין מתנוועע או שולה בקצו-
בים לא ברורים.

*

מישור שני במערכת הכלכלית
בארץ הוא מיבנה ההצמדה. לי-
משה, הכל צמוד. השכר צמוד,
החסכונות, שהממשלה ממליצה
ומעדיפה, אף הם צמודים. הלוח-
אות הבנקים צמודים, וזה, כנ-
ראה, גם גורל הלוואות פתוחה.

כדי לחזק את ההצמדה, ואף לשודדה מי-
בחינה מסויימת, קיימות מיני שיטות, הן
מבוססות על „הצמדת ברירה“, דהיינו הצו-
תה לאינדקס או למטבע זר.

אך אם נבחנו ביתר סדר, נגיע למסקנה
החמורה שהייצוא בלבד (או אילו עוד הלי-
קים לא קריטיים של הממשלה) אינו צמוד
ואינו מוגן.

הייצוא המתחייב לבצע ייצוא בחוזה לי-
הקפה מסויימת צריך להתפלל תפילה אחת,
והיא שלמות השער של „סל המטבעות“
שלו יעלה בקצב העליה של אינדקס מי-
חירי התשלומים שלו. אם יחול שינוי של
עלית שער החליפין של „סל“ שלו אחרי
אינדקס מחירי התשלומים, כי אז על אותו
חלק של הערך המוסף שלו הוא ניוק.

וככל שהוא יעיל, או בריבול, והערך
המוסף שלו גבוה יותר חרדתו גדולה יותר.

*

מכאן ההצעה, שתובא להלן,
ובמהותה היא יצירת הצמדה של
התמורה מייצוא לאינדקס כלשהו
ולשער המטבע.

המטרה היא שהיצואן ידע בתו-
כנון הייצוא שלו שמצבו יקצו-
אן לא יהיה גרוע מכל פרט א-
חר במשק, בין אם הוא יצרן לי-
שוק מקומי, או ייבאי, או חוסך
במסגרת החסכונות הממשלתיים.
ההצעה היא באותה רוח של
„הצמדת ברירה“.

מצב מוזר במשק שלנו. אפילו
שהייצוא עומד בראש סולם העדי-
פויות הכלכליות, עד כדי „יי-
צוא או מות“, הנה הוא מוגן
פחות מכל המערכות הכלכליות.
הוא הפגיע ביותר, ולפי הסימנים
על התערבויות בעתיד בפעילויות
שוונות של המשק, מצבו עוד יורע.
ההצעה הנוכחית מנסה להציג
שיטה ודרך מחשבה להגנת היי-
צוא.

גם אם מצבו של הייצוא לא יהיה עדיף
על פעילויות כלכליות אחרות, לפחות לא
יהיה גרוע מהן. — אין ההצעה מתיימרת
להשיג יותר מואת במצב הקיים, מצב
מוזר בלישון המעשה.

ההחלטה המוסכמת-כביכול על ביטול
הפיקוח על מטבע זר, לא הפכה עדיין את
שוק המטבע חזר לשיק חופשי.

יתר על כן, כאשר מרבית המערכת הכל-
כלית היא מערכת לא חפשית, או אסור
להתעד חלק מסויים מהמערכת ולאמר: אם
גם שוק העבודה בארץ אינו חפשי; אמנם
אין הנושה חפשית של גרמני ייצור; אמנם
שוק הבנק אינו שוק חפשי; אמנם שוק
הסחורות כריב חלקי אינו שוק של תחרות
חפשית, אבל מכל אלו החכנו חלק, את
שוק המטבע הזר, ואותו נחפז לשוק חפשי.

דבר כזה לא פעל בשום מערכת כלכלית.
אכן, מצב הפוך אמנם כן יכול לפעול, כי
אשר יוב המערכת חפשי ורק חלק, או סד
קטור מסויים, נתון להתערבות הממשלה.
אצלנו קרה דבר שהוא אף חמור יותר.
למעשה אין לנו גם שוק חפשי של מטבע
זר. למעשה, אין מוכרים וקונים כל מטות
שהיא בשוק זה. חלק ניכר של מטבע זר
אינו שובר באסימילי השוק, ופכשוו אף מר-
חיבים התערבות בכך שמתכוונים להנהיג
רשימות גם ליבוא וטיבולות למוני יבוא
וליבואנים מסויימים.

וכך רק חלק מתוך שוק המט-
בע הזר, שבו כלול דוקא הייצוא,
נחשף לתנאי שוק חפשי של שער

המצב בייצוא הוא שהמחיר והמחירי ה-
ליווי בשער המטבע אשר ישרוד ביום הכי-
נסת התמורה, הפגיעה בייצוא נובעת מי-
כך שאין מתאם מלא בין שני השער המטבע
(סל המטבעות) לבין השינויים באינדקס
המחירים לצרכן או באינדקס מחירי התי-
שומות.

מבחינה תיאורטית, אילו היה שוק חופשי
אמיתי, כי אז היה צריך שער החליפין להסי-
תדר כך שהשינויים בו יהיו שווים להפשי
השינויים בין האינפלציה המקומית לבין
האינפלציה בארצות חוץ.

זאת בהנחה שהאינפלציה הפנימית אמנם
משקפת את תנודות מחירי התשלומים בי-
ייצור.

המצב השברתי הוא שאין מתאם כזה.
התוצאה היא ששינוי השער (של כל סל
שנבחר) מספר, כאשר, אחרי השינויים בי-
מחירי התשלומים ובמצב שחלק ניכר מהיי-
צוא נשען ורווחיותו יורדת.

יתר על כן (הנני חוזר לצורך הדגשה),
ככל שהשער המוסף גבוה יותר יהיו הפגיעה
גדולה יותר כי שעור הפיקוח חמור יותר.
התוצאה היא שהייצוא הוא המיסטור ה-
יחיד שאינו מובטח.

*

ההצעה מנסה לבנות מערכת
שבה הייצואן יוכל להתרכז ביי-
צוא, מבלי לייטצא כל חוסן בי-
(המשך במסדר הבא)

חישט טמא ייפנע. הצעה אומ' רת שהייצוא יהיה מבוסס לפי חות בטיבוים באינדקס.

המונה הוא שהייצוא ידע, כי בחינתו מתכנן ייצוא, לפי חוים ארוכי טווח (אצי' לנו, ארוכי טווח' הגם חוים גם לתקופה של ארבעה חודשים) הוא יהיה מבוסס ט' במידה והטער לא יעלה בהתאמה לאיני פלציה או לעלות מחירי התשומות, הוא יקבל שער הצמוד לאינדקס מסויים.

*

אם יעלה שער החליפין בטער שווה או גבוה מהאינדקס, תבוא על היצואן ברמה, אם הטער יעלה כפחות, יחושב שער חלי' פיו לפי האינדקס האחרון שפורסם. לצורך תרגיל נבנה שההצמדה היא לי אינדקס המחירים לצרכן.

לשם כך ייבחר סל מטבעות כלשהו, והסל הזה ייבדק בכל חודש, ב'15 בו, לבהינת שנויי הטער לעומת ה'15 לחודש ה' קודם. והיה אם עלה הטער כפי יעלה האינדקס או בטער יותר גבוה, יקבל היצואן לפי הטער.

עלה הטער החליפין כפחות, יקבל היצואן את הטער שיוחל בכל יום שבו ימיר מטבע בחוספת הפרש השינוי. למשל, אם שער החליפין עלה ב'5% והאינדקס עלה ב'10%, יהיה שער החליפין לייצוא ב'15% גבוה מעל לשער הקודם. זה יתורגם לסו' נחי כסף, וסירושו של דבר שבמסך חודש זה יקבל כל יצואן את שער החליפין ב' כסף, פלוס הפרש מידי האוצר.

בחדש הבא שוב ייבדקו השינויים לפי ה'15 בחדש ושבו יוחלט מה יהיה הפי' צוי, אם יירדש כזה, יתכן ויימצאו יצואנים שיפסדו המרת המטבע עד 16 לחודש מתוך תקוה להכנסה נוספת של כסף, אין זה סטריד אותנו. דאי שית, התווחי המרת רק פעם אחת, ו' שנית היצואן יצטרך לשקול אם כדאי לו לחכות שבועיים שלושה או לחמיר מיד.

*

השאלה היא איזה סל מטבעות לבחור ? פתוחות כמה אפשרויות

האחת היא, לבחור את סל המטבעות ה' ממשי של הייצוא הכולל של המטק בשנה החולפת. כל שנה ישמש הסל כבסיס לשנה הבאה. לחליפין ניתן לבחור שלושה סלים שונים, בהקבלה לשלוש הקבוצות של ה' הצמדה לאינדקס (כפי שיוסבר להלן). כך או אחרת ניתן לייצוא פתרון ולבחור, סלי שישימש כמודד לאינדקס שינוי שער.

*

שאלה נוספת היא

איזה אינדקס מחיריים לבחור ?

האפשרות הפשוטה היא לבי

חור את אינדקס המחירים לצר' כן כמייצג את האינספלציה בהק' כלה לבחירת סל מטבעות כללי. אפשרי, ואולי עדיף, לבחור אינדקס מחירי התשומות.

או תצטרך בעיה איזו תשומות לקחת. יש לנו אינדקסים של מחירי השומות ב' הקלאות, יש אינדקסים בבניה, קשה למצוא אינדקס כולל של תשומות בתעשייה, אולם אם תתקבל ההצעה, אפשר יהיה להרכיב אינדקס שייצג את השינוי במחירי התשומות. ההכרח באינדקס מחירי התשומות נובע מכך שמחירים אלו נעים יותר מאינדקס המחירי רים, וכן מסיים התערבות במחירים לצרכן.

*

מוצע לחלק את הייצוא לשלוש קבוצות :

הסיבה : מכיוון שיש ערך מוסף שונה ב' ענפים שונים, עלול להיווצר מצב שכל מי שיש לו ערך מוסף נמוך יהיה יותר, כי אם הטער משתנה לפי האינדקס הכלל, סבב אולם אם האינדקס יעלה יותר מהטער, הרי שבעל ערך מוסף נמוך יקבל פיצוי גבוה יותר.

הקבוצות הן :

* ייצוא הקלאי פלוס שירותים פלוס תייר רות וענפים מסויימים בתעשייה (כמו דמוס) ידעו קבוצה שההצמדה שלהם תהיה 70%

* יחלויים — הצמדה של 25%.

* כל שאר התעשייה — הצמדה של 30%.

ברור שיהיו כאלו הנהנים יור' תר וכאלו הנהנים פחות. אולם הדבר עדיף פי כמה על המצב היום, שהרי את שער החליפין יקבלו כולם כפי שמקבלים היום, ועל כך תוספות בדרגים שונים.

כאן באה בעיית קיוויו האיני פלציה של החיל. מוצע שמדי ש' י

שה חודשים יחושב אינדקס מי' חידים ארוכי לפי סל המטבעות, ועליות המחירים תקומו כמולאה או בחלקה מתקוני האינדקס.

לדוגמא : היתה עלית מחירים של 5% בארצות, סל המטבעות' כי אז בחצי השנה הקרובה כל הקוני האינדקס, כל כמה ש' יהי, יהיו ב'5% (או אולי ב'3%) פחות מאשר האינדקס הממשי. לדעתו אפשר לוותר על הקיוויו הזה.

*

המייצגי יצוא כמותיים כחוספת לתכנית טעמים

המוטג המרין יש לו מסמכות של ע' שיהי מעל לתרגיל או למטבול, וכייצוא פיי רושו היחיד הנדלת הייצוא. מוצע שתהיה שיטה של המייצגים פרונטיסיים על הנדלת הייצוא. לדוגמא :

כל מי שיבדיל בשנת 1980 יצוא ב'100%, למשל, מעל לממוצע של שתי השנים ה' אחרונות, יקבל עבור ת'100 ס'ה, שער הנבחר יותר מהשער שיקבל על הייצוא ה' רגיל.

הנימוק הוא שהנדלת הייצוא מחייבת היצואות שוליות גבוהות יותר, ועל כן ב' דאי למשק להשיג חוספת מטבע זר במחיר גבוה יותר, אכן, מי שלא תגדיל ייצוא או אף ירד בייצוא, לא ייקנס. כי היחידה ב' ייצוא טבעת או מתקלה, ואין טונאים על תקלה, אי סכך שאמנם הייצוא לא כדאי ליצרו ועל כן יקבל את הטער הרגיל. הקנס היחיד לייצוא שיקטן כרציפות, יהיה שחוא יקבל את הטער כלבה בלי תקי' ב' אינדקס.

כעבור שנה שוב יבא בחשבון הממוצע של שנתים, ושוב יתקבל שער גבוה לפי עליה בייצוא.

גם התמריץ הנוסף הזה יינתן לפי שלש הקבוצות שהוזכרו לעיל, והיינו 70% ל' קבוצה א', 25% לקבוצה ב' ו'50% לקבוצה ב'.

„אגרא“ חבת ציון

אגודת יצרנית הקלאית

שיתופית בע"מ

מברכת

את פרדסני ישראל

במלאות מאה שנים לראשונה

מז הבייקה והסורבה אל המיכון המודרני

4000 בייקות היו פזורות על פני 300,000 דונם פרדסים —
כל בייקה בית יוצר לקבוצה מגובשת, הווי חיים, מקור
פרנסה ויוקרה

מאת אבנר כהנא, נס ציונה

שכם בבקר ועד — לתפוז האחרון בי
בייקה.

ב"בייקה" ננטרו כל עסקות הי
פרה, המושגים העשיריות לוו או
שוק מקומי מרם נלדו, קניי הפרו,
היו מניעים לבייקה על המוריהם או
נמלוחם מתמקחים מתיינים וקונים
את טרסת הפרי, ומנקיפים את הי
בייקה עד התפוז האחרון.

✽

הבייקה היתה בבחינת עמדה קידמית,
מעוז ביסודני לחקלאות ולפרדסנות העב"י
רית, בימי מאורעות הדמים והחרום. הבייקה
קבעה את גבולות הישובים.

לא ידוע על מקרה סדרד בו נעזב פרו
יהודי ולא נארז, הקבוצות העבריות הגיעו
לכל פינה גידהת ומסוכנת וארזו את הי
פרי. בייקות רבות עלו באש, על פיתחן
נמלו מנינים ועובדים, אכן היתה הבייקה
משוד אותו לא טיטשים, מטנה לא נסונים.

✽

הבייקה היתה מיטת, הווי חיים,
מקום פרנסה ויוקרה, של אנשים

הפרי הגולמי, ומטנה יצא אל דרכו לגמ"י
ליום. בבייקה באה לביטוי יכולתה הסקי
צועית, חריצותה ומסירותה של ה"סורבה".
קבוצה האריות, שהתגבשה ופעלה כמש"י
הה, עם יוקרה משלה ותפוקה משלה. ללא
לאות ללא שעות עבודה מגבילות (וללא
שביתה או עיצומים בשנה, הלילה) מה"

ותיק, המסיר בשבילי הפרדסים, פוקד
את שרדי הבייקות הניצבות משמימות,
הרוטת למהצה, מונחות, נעצר לרנע קט
וגיחש להירדורי נוסטלגיה, אל הימים כי
הם היתה הבייקה מלכת הפרדס, שוקקת
חיים, מתהדרת בגנה האדום, בקירותיה
הלבנים, ומחצלות לה מקיר לקיר ואף כי
מבינם — בייקה ומרפסת לה, ו"סקלה"
(שולחן נגרים) ו"מחדות" ו"חשבה" (מש"י)
ענת העץ שנועדה להחזיק את תיבת האריי
זה) ובפינה מחסן לכלי עבודה, וחמרי אריי
זה, גייר, מסמרים חישוקי עץ ולוחות עץ
לארנזי אריות.

בייקה — יחידה במני עצמה, גאות הי
פרדסן, בבחינת ביתו השני.
הבייקה היתה מושג, הוכן והווי חיים,
לא שם בלבד, איש לא טרה לעבר את שר
מה, כי בעילצול בייקות היה כל כו
הרבה חיבה ואינטימיות.

בייקות 4000 היו פזורות על
פני 300,000 דונמים של שנות
טרופיות בארץ האריות המדומים, פנים
מאמר, מרפסתו שטפו, נחרפו ונדו
תרו ללא ישר.

✽

וא שנים מתוך 100 שנות פרדסנות עב"י
רית, שלטו הבייקות בכיפה, בייקה לפר
דם ולפרדסן, כי הקטיף של אותם ימים
שיטתו היתה — מהעץ לבייקה קרוב ככל
האפשר, ללא טלטול יתר, קטיף אל הס
המרוכז הנישא על ראש הפועלת, ולאחר
טכן אל חובת השדה שהגיעה מג"י הקוט
לבייקה על עגלת הקטיף או מסילת הטר
זינה.

רבים אף קטפו וארזו תחת כיפת השמיים
כדי לקרב ולקצר הדרך מהעץ לעריסה
כשעם כל פרי הנשפך, כמובן, בהוריות
גדלה העריסה כמטטה של פרי.

✽

ה"בייקה" היתה בית היוצר, אליה הגיעו

קבוצת אריות של מרדכי בן-דהור, לימים יחיד, האריות, במרדסו של
איוזים בן-עזר בפתח-תקוה, לימים מייסד חברת-ייצוא.

הלוצים והפועלים אשר חזרו אליה מרי עונה פשוט עשרות שנים, ידי עי כל שקט בייצובתה וכל נטוה ספרי.

אבהו אותה, נקשרו בה.

בביקת טענת שמה המעשה : הרם תי בה ו' הלכות פסיכי הנגרים, ורחש ניר העסיפה, ואף טענת מילום : האורז שלי — הקבוצה שלי... מילום הנאמר דות בקול אבהו כפיו של פרדסן, ידועים מקרים בהם סינה הפרדסן את חזרי ביתו הנובל בפרדסו כמי קטיף וי אריות, כי באותם ימים, היו הפרדסן-הפרי דם-בית מגוריו והאריות, מיקשה אתה של כמות חיים ועבודה.

בביקת היותה השורה תולדתם והתפתחותם של הארזי העברי וי קבוצת האריות היהודית.

ידועים הספורים על הדרתם של הארזי זים העברים לקבוצת הערביית שארזו את השרי היהודי, תחילה חזרו כבודדים, כשכי מיסים דורכים משריות, כי האריות, במקי אוע, היתה מחוץ לתחום לשבד היהודי, והי אריות היתה עוברת מאכ לבנו ומשפחה למשפחה כסוד מקצועי שמור.

אל הבודדים העטרו עשרות, אף מאת ארזים, ובטנת הארבעים הגיע מספרם

לאלפים, כשכל ארזי מלכד סביבו את הקי בוצה העברית או המערבית.

שני נסיונות נועזים נעשו קיי הפרדסנות לעטר לאריות מרבות בשנות הקשרים, מכל תקינה הלוי בית ראשית, לא קטרו במיפוחן כי היתה זו יומה מערם קת, אכן, חרבה ראיות לציון מוחת בשל המפם הצומח פריסה של אנשי חזון ונעש כנעם.

הנסיון הראשון, בשנת 1920, נעשה של ידי פרדסני פתח תקוה, הם הקימו בית אריות מרכזי ממדכן לפי דגם ארצות הברית, ואף הצייד הובא מקליפורניה, אך השמיר לא השלים אם החידוש, והנסיון נכשל.

הכשלון לא מרסח ידיהם של החברה לי מרות של יושפי-אלקובסקי-פולני, הם מרי ספים נידבך למחשבה המתקדמת, ועתה ממקמים את בית האריות המרכזי הממוכן על גבול נמל ים, כוונתם היא שהתיבה הי אריות מועברת הישר לאניה מבית האריות, המהפכה שבמחשבה זו הנה כי לא עוד קבוצת אריות נודדת למקום השרי בפרדס, אלא שרי הפרדס בא לבית האריות, מחשי בה, שיטה וכזון שהו הבסיס לפיתוח בית האריות המרכזי של שנות הששים.

הביקת חייבת היתה לפנות מי

קטנה לבית האריות המרכזי עם השתנות התנאים והנסיבות שארזי ובשוקי אריות, ואפרט :

קליה סיבולים וידידה כמות ארזי מקצועי

ענף החרדים הפך כולו יהודי עם קום המדינה — 400000 דגים הדרים, 20-25 מיליון תיבות-יד ומכל הזנים (50 מיליון מיכלים של היום), מיספרים הנראים דמויי ניום בשנות התמישים, כות הארזי המקצועי פנה למקצועות מכניסים אחרים, האיוון בין יבולים לכוח אדם הפך לפער שלילי מדאי.

הפתרון לכך הסתכן בבתי אריות מרכזיים במתכונות תעשייתיות, לאורך מימון ופישוט הליכים שיאפשר קליטת עובדים ללא הכשרה מיוחדת, מימון שיאפשר הגי דלת הפירון והיך טיפולים כימיים בדוקים להגנת השרי הנפגע בתוליד.

איכות המוצר

כוללת אריות משגשגת מתפתחת לאחר מלחמת השולם השניה וצמח צולה רבת הי חיים, הטונת, הנירסן, כוכן לשלם יותר הי מורת פרו נקי, מבריק, רענן ואמין, מרי פרו העובר את תהליך הטיפולים של בית האריות (חיסוי ודיטינג).

המזווה האמריקאי להקלאות

תוכנית מרשל' הודעה, לקיטום הריי סות המלחמה, פותחת את האפשרות להקמת כתי האריות, שהתקשיות להקמתם מחיי בים הון שחק.

משלוחים רבי היקף של ציוד חקלאי אמרי קיקאו, ממזמרת קטיף ועד למערכות ענף של בתי אריות מרכזיים, באים אל נמלי הארץ ומצטרפים לבתי האריות, הסוקמים אף בריטיות של 6-8 מפעלים מסביב לי תחנות הרכבת, כמובילה ראשית של מסי עני החרד.

60 כתי אריות מרכזיים פרחי הארץ החליפו את 4000 המייסות המורדות שטרם, מרפכה זו שינתה את הקטגוריות והגישה אל תהליכי השפול כפרי הקטף תכלית שינוי.

ריסון במסגרת פיזור

הפרי הקטף נודד מהפרדס לבית הארזי זה המרכזי מרחק רב, לעתים עד 20 ק"מ, בעוד בימי הביקת נמדד מרחק זה כעשרות מטרים.

ציוד שיפר נלגולים — למשרי נליית

זכורים לנו סלי הקטיף המרופרים, וכורת לנו תיבת השדה שהיתה מיכל הקטיף הי (המשך כמותה הכא)

בית אריות מודרני

הפרדסים הלבינו...

אביב היה, ירח אדר.
הפרדסים הלבינו
וריה לבלובם חילך שיכרון.
האנשים התהלכו
בערפל אביבי זה של מולדת
ולא ידעו נפשם.

האדמה שקטה,
והשרון הכחיל — הכחיל
עד ההרים.
בארץ עמד עוד שקט הדורות,
זה שחישקה אותנו רון ותמהון
ללא ניב

— כל לב חש עוד פעם
כי לא לחינם קראה לו ארץ אז
וכי לכל כאב עוד שילומים עימה.

י ע ק ב פ י כ ט ז

של הפרדסנות, מרכות את השוק, קובעת
את מדיניות הענף, רוכשת את המרי הגלם
לאריות, מדריכה ומכוונת, במטנדרד הפרי,
איכות ריסוסים וכל נושא היכול להרום
לאיכותו של הפרי ויזקרתו.

הסיכום: מאה שנות פרדסנות — מהם
שני שנות בייקת ופיתוח איטי, כמעט על
סיו מנועות; מהם 98 שנות בית האריות
המרכזי, שתחילתן מתפק אדירים במיבנה
ובשיטה, בהתייחסות של אדם ומכונה, אל
המאה השניה המחייבת פיתוח בלתי פוסק,
יוזם, בענף המרכזי בכלכלת מדינתנו.

מאחד, מיוזד, מתחין ליום המורת — יום
עבודה בשותף.

בית האריות, המפעל, הקולט את עובדיו
מלשכות הסביבה, ומכיוו מהרכזי צי של
רכב מסיע ומביא, והעבודה בו מתנהלת
על פי נורמה מהנה גורם מפריד, אוסינית
לאריות בת זמננו החלושה רבה של עובד
דיס, הביקתה של היום הנה מפעל ככל מפי
על ביחסי עובד ומעביד ועובד לשובר, ללא
להווחת של אורת הצוות.

אורתו של בית האריות מתבטאת בשוק
שוק גלגלים רצועות ומסופים, מגלגל מעי
כיר, מחסא מדג, מסיין ואורז, סוגי ומרי
ביק המיכלים — מצד אחד מיכל הקסוף
הנשפך ומצד שני המוצר המיגמר, בתהליך
כיום נפרדים המסלומים זה את זה, עד ל־
תיבת האריות הנאה והאמינה.

בתי אריות
מתמדים

הבייקתה טיפלה בכל הזנים, כל זן ועונתו.
בתי האריות המרכזיים אף הם כך אך
בהסתנינות רבה, ובציקר לגבי הליטון והי
קליפים. עם התפתחותם המדורה של זנים
אלה, דוקטו בתי אריות המתמחים לזנים
אלה בלבד, ואכן התוצאות מצדיקות מבחי
נת האריות והאמינות.

✧

מאות מרחיים נטקו במספרי הי
הררים בשווקי היקט. איש איש ומרי
כילתו ושיטותיו בתחרות המפלה
כל מיכיו ליצירות הענף, כל זה
נחלת העבר, המספרי בפרי מרוכזו
כיר אחת.

המוצעה לשוק פרי הדר, כמסוד העליון

היקני, ועתה בשמוש מיכלי הקסוף הגדוד
ליום מיכלי 400 הקיג, ומיכלי הטונת המני
עום לבית האריות נגריים במרקטור כקרו
נות רכבת, ועוד יד הפיתוח נמיתה.

מיכלי האריות,
קל, נוח לטלטול, נאה

ערב רב של תיבות עץ, בגדלים שונים
במשקל מ־30 ועד 70 ק"ג התיבת איפיוטי
את שנות האריות בבייקת, כשכל סוחר פרי
מנגל בכישרון רב את גודל התיבה כגורם
היצע מתחרה בשווקים.

אז היו גם גברתנים שהרימו את התיבה
המבדה בכייסה, כנגל במקום השוק.

כל אלה נעלמו, פסו, ועמם נעלמו גם
תיבות העץ הגדולות הקשוחות והמרושקות
ב־"טופי" הנמרים. את מקומם תפס מיכל
האריות האחד, העשוי מקרטון או עץ
ברוס, קטן, קל, נוח לטלטול, נאה, עונה
על צרכי השוק וכן האדם במערכת השו
ניע.

✧

סו הנמל
אל שיטע

כראשית היה הנמל המביא והמוציא בי
תובלת החרדים מהבייקת לגמל, בשירות
מתנהלות לאטן בעלצול פעמונים, שמנה
תיבות על רכבת.

עם תופפת המסאית נעלם הנמל מנוף
תובלת החרדים.

עם הקמת בתי האריות המרכזיים היתה
הרכבת המובילה העקריה, כשהתיבה הי
ארוזה מחליקה הישר מבית האריות לקרון
הרכבת המוצב על השלוחה.

כיום מובל כל פרי החרד — 100% — בי
גלגלי המסאיות והגרורים לגמלי חיפה אשר
רוד ואילת, לא עוד גמל יפו אשר נחן את
שם היקרה המספרי להדרינו, גמל יפו
הסתלק ממפת החרדים כדי לחיות גמל דיג
צניע ומפנם.

אניות ענק
— גלגוע ומכילה

זכור לנו גמל יפו על הבריות שלו
והסירות המעבירות את התיבות מהרצוף
אל אניה העונגת בלב ים, והסולתה 50-60
אלף תיבות, והיא שטה שבועיים עד שלושה
לגמל היעד.

הפיתוח במסנות פורץ כל דמיון.

באו אניות ענק עד 350,000 תיבות הכרי
לה, בקרור ואוורור, אניות מכילה ואניות
גלגוע הקולטות את הרכב על מטענו. משך
הפלגה מקוצר ביותר.

בתי אריות
המרכזיים

הבייקתה אפיינה את הקבוצה המספריה,
הצוות המנוכס המושבת, היוצא ברנל
עם שחר כשבילי הפרדסים, כנשם, כבוץ,
בקר, ללא חת, וחודר עם המדומי ערב,

ברכת

העיר חדרה

לפרדסנות העברית

במלאות לה

המאה הראשונה

כה לחי!

עירית חדרה

חידוש פני הפרדס -

משימה לאומית,

מעל ליכולתו של בעליו

מאת ד"ר מאיר חיימ, גס ציונה

בגנים האחרים, מפאת כניסת השמוטי ל-
גיבה מסחרית בפרגור של כ"ב שנים ב-
הסודאה לגנים האחרים.

לאור הישגות הלאומיות להטי
שך קיום השמוטי כזו המוביל ב-
מקרה השוק שלנו בחיול יש ל-
קשות מאדו מיוחד למקן המשיך
כחול השמוטי באזורים האקולוגי
גיים המפוזרים ביותר, למידי מ-
עץ להקמת מימון פכול להודיש ו-
משימת מטני שמוטי בהשוואה ל-
גנים האחרים,
עד כאן לשון התוכי.

תמריץ לשמוטי

השמוטי מהות, למעשה את זן הוקרת
של ישראל והוא הזן המוביל בשוקים של
אמצע העונה. סביב השמוטי מתבצעות ל-
מעשה רוב פעולת השוק של ישראל, ובי
עזרתו ניתן להקל על שיווק שאר הגנים.
אנו זקוקים כדי להצליח בשיווק כלל ה-
הגנים שלנו למטה של השמוטי כדי לחי
דוד על גבו עם שאר הגנים לשוק, אנו
צריכים לשמור על רמת הפיקה מבירה של
שמוטי, ולדעת זממור השוק דיושה תפרי
קה כוללת של 650-600 אלף טון של שמו-
טי ודוקי יצוא של 150-100 אלף טון כדי
לשמור על מעמדו בשוק.

מכאן, שאם אנו רוצים להבטיח
רמת תפוקה זו מול לחץ ארביני
ופעילויות חקלאיות מרוחחות כי
מזה קצר נראית מאילו עדישה, עי
לנו לתת תמריץ משמעותי לחי
לאים שיש בדישהם מטני שמוטי,
וזם ממקמים באזורים אופטימליים
של השמוטי.

החלפת זן וכנה

ממקביל לפעולת חידוש ושינוע פרדסים
יש מיסם נרחב לפעולת שיווק בפרדסים
הכוללים החלפת זן, החלפת כנה, גיוס
רענון, - המשיך התוכי המשותף, ובד-
גיש:

מנקודת מבט כלכלית מקבילה פעולה
השיווק למה שמונה, שישורים טכנולוגי
גיים.

הכנסת השיפור הטכנולוגי מסוננת להג-
דיל את הכנסת הפרדסן, אולם מאחר וענף
ההדרים מועד כולו ליצוא, גדלה גם הכי
נכח המדינה במעבד חוץ, והמטיח הוא בעל
ערך מוסף גביר.

מאשכוליות - לשמוטי, לאו דוקא לקליפוס

התוכי קבע כי ששה האשכוליות כיום
שילה על 100,000 דונם, וכאחר שלפי דעת
מומחי השוק אין צורך בשטח של יותר מ-

שורה, ענף ההדרים ימשיך להיות גם בע-
תיד ענף מרכזי בחקלאות,
והחזני של הענף השובה לא רק לשמי
קום כי אלא גם לאוצר המדינה,
לפיכך יש מקום והצרכה לאמרים לחי
דוש פני הפרדסנות הן בתחום האגרונטכני
וזן בתחום קביעת המדיניות הממשלתית
החויבת להעמיד את כל ענפי המשיך על
בסיס התרומה שווה ערך,
חידוש הפרדסנות מחייב השקעות עתק
שנאמדו במחזורי 1979 בהצי מיליארד ליו
לבצוע במשך 5-4 שנים.

על רקע זה הוגש בסוף חודש מאי 1979
לשר החקלאות תוכיך מיונה ע"י הסקציה
להדרים של התאחדות האיכרים ושל ארי
זן מגדלי הדרים של המרכז, בדבר השקי
עות הדרושות לחידוש הענף, לאמור:

חידוש פרדסים - השנוע

מסק אם מצויות במדינה קרקעות פנוי
יות רבות למסיעה פרדסים חרשים, לפיכך,
צריך הפעילות תהיה בחידוש פרדסים שי
הדקטי וימליהם ירדו אל מתחת לנקודת
האיון, הוא השינוע.

„וזוהי פעולה חקלאית מרכזית, התקשרה
בבחינת הזן המתאים לאזור והתאמת כנה
לזן השובה שבעתיים בתנאי שינוע, יש
גם הכרח בתנאי מימשיך קפרינים ביותר,
במערכות השקיות יעילות ובתחממה בעיי
מד במשך טיספר שנים ניכר עד לקבלת
היכול הראשון.

ההשקעה בשינוע הזין כבודת, וללא
עזרה ממשלתית באמצעות הקצבו פיתוח
לא ניתן לעמוד בהן.

מבחינת עדיפות הגנים השונים הנאים
מחשבוני בעת החידוש אנו בדעה שיש ל-
ספה את השמוטי כזן המוביל של הפרדס-
נות הישראלית.

זן השמוטי מהווה כיום את חוד התנית
היצור המרכזי של מיעדת שיווק ההדרים
שלנו ויש להמשיך ולשמור על כך,
לצטרפו מבחינה אגרונטכנית מתאים זן
השמוטי רק לחלק מאזורי ישראל (אזור
החוף מבטימנה בעמון ועד אשכולון בי
דרום) וההשקעות בנטישתו גבוהות מאשר

ענף ההדרים, בן המאה, המהווה גם כיום
את אחד ממקורו החוד של החקלאות הי-
ישראלית, אם לא הגדול שבהם, והזן במי
ציקה, בעייתו מתמקרת כיום בעצם קיומו
בחוקפו הנכחי.

ענף ההדרים המפעיל סביבו, גם מערכות
נרחבות של שירותים - אריות, תעשייה,
הובלה ונמלים - נמצא בתהליך של צמי-
צום שטחיו, מפני שבלעדיי אלטרנטיבות
טיבות יותר לסוס, לעבודה ולקרקע, וזאת
כאשר מבחינה נקודת הראות של המדינה,
דונם פרדס מכניס כיוצא דולר למשק המ-
דינה לעומת 100 שמיכניס למשל, דונם בתי-
גן.

„למעט הדרים“

חלק מהמוצר מענף ההדרים לענפים א-
חרים, ובפרט במשק המעמחתי, נכס מס-
דיניות עדיפות ממשלתית, הדונמא הני
למט ביותר בנושא זה הוא המימון המועד
דף שניתן לענף החממות וההגנה על ענפי
החי לייצור מקומי, וכן ההסתמפות ממשיך
חית בקרנות יצוא ופיתוח שיוקי יצוא ו-
קידום מכירות בענפי יצוא חקלאיים למשק
הזרים.

יחר על כן, ענף ההדרים בהיותו בעל
ערך מוסף גבוה נפגע יותר מאחרים בעקי
בות הליברליזציה בשערי החליפין והמחירי
גיות הכלכלית החדשה שהביאה בדועבד
להתייקרות החשומות, כשהדולר מודגב וי
אינו מאזן את ההתייקרות.

הנה אומר, הדרים נקלעו למי
צוקה של רוחחות נמכה לא מבחי-
נה אויטוסיפית, המשיקה הוא תי-
נאה ממדיניות ממשלתית שנתנה
עדיפות לאחרים, כעוד חישובים
כלכליים מצביעים על כך שענף
ההדרים הוא - כי תחרות ומסוגל
להצליח בתנאי משק שווים.

התחדשות

עם זאת שיוקלים של טווח ארוך, כאשר
כלל ענפי המשק פועלים על בסיס התמתי

הגרזן הנוף

בתקופת המדיניות של קיצוצים דרסטיים בתכניות הפיתוח החקלאי קשה לחיות אפי' שריוות פורתה שנפתחו בפני החקלאים, וי' מהם נאחזו בהם, מהם השמיטו הודמנות בלהיחזרות מידולם, לטו ברור כי חידוש צנף ההדורים הכרחי למדינה, ואין בידי ה' פרדסן לבצע ללא קרנות פיתוח, כאשר

הזן השקפות חייב להינתן לחקלאים כהלכה אות בהנאים של תקציבי הפיתוח המתחשי בים באפשרויות הפרדסן הנשקפות מן ה' מטע שלו.

להשרכתנו, ניתן היה לבצע בעזרת הלווי את הפיתוח בדיקה של כ-500 מיליון ל"י במחירי אשתקד ששימת חידוש צנף ה' פרדסנות, חידוש שדוא לסוכת המדינה וי' הפרדסן כאחד.

80,000 דונם, ראוי להחליף כ-20,000 דונם אשכוליות. המנמה היא מעבר אל הקלי' פים, עם כל החיוב במנמה זו, יש להרגיש גם את מיגבלותיה, וכדור כי אין מקום לי' שטחי קליפים בלתי מוגבלים, לסיכך אנו ממליצים להחליף את האשכוליות בשמיטי בכל אותם אזורים אקולוגיים המתאימים לי' שמיטי ולעזור לחקלאים לבצע מנמה זו בעזרת המריך כסול לשמיטי. — אמרו בעלי החוכר, ודוסיפו:

„באזורים שאינם מתאימים לשמיטי מדי מלץ להחליף את האשכוליות בזן המתאים ביותר לאותו אזור, וזאת תוך קבלת הפי' דור המסובל.

החלפת כנה, הרכבות תמך

מטעיד החוכר:

רוב רובו של הפרדסן הישראלי מורכב בעזרה זו או אחרת, על כנת החוששים. כנה זו רגישה במיוחד למחלת הטריסטות, נזקי הטריסטות עלולים להיות מלגניים בעתיד, הכרחית פעולה רחבת היקפים מצד המדינה בכיוון של הרכבות תמך כדי לקדם את פני הרעה האפשרית.

גיוזמי רענון

מאריכים ימי המטע

לאחרונה פותחו טכניקות גיוזם ידוק א"י שד באות לתאריך חיי צעים והיקום ולהגי' ביד את ימליהם.

ניתן לציין בסיפוק, כי ביצוע פעולות גיוזם אלה, עשוי להיות תחלפת מיסטר לא מבוסס של חלקות פרדסן אפילו שהגיעו לגיל מכובד, ברור כי מדובר בפרדסנים בררי' אים מיסודם, נראה כי ניתן לקבל תוספת של כחצי טון יבול לדונם החל מהשנה השניה לאחר הגיוזם.

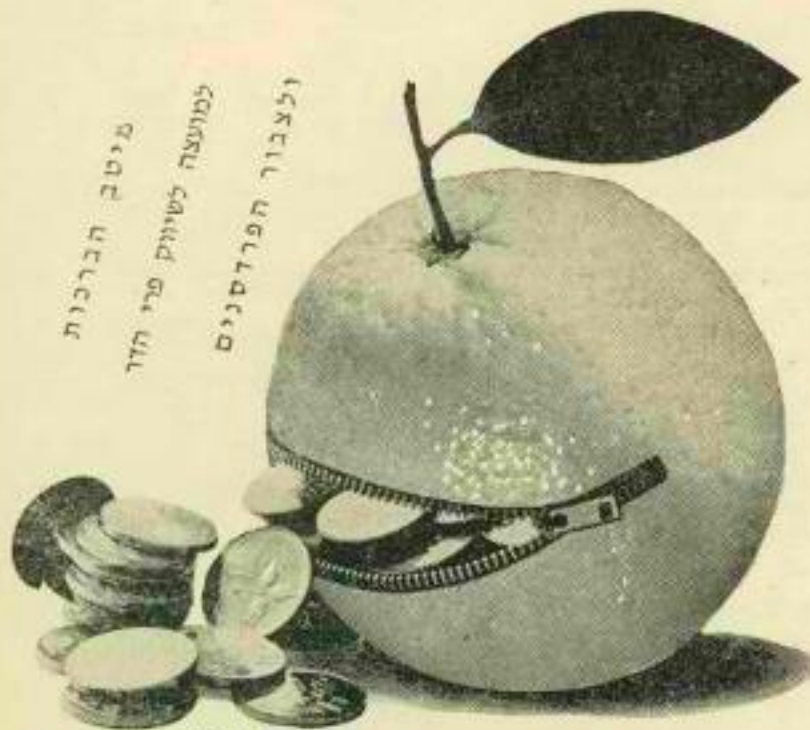
שפור טכנולוגי זול מנטיעה,

תוספת 110—100 דולר הכנסה

המסקנה מן התוכני' המשותף לשני ארי' גוני הפרדסנים היא כי אם הערך המוסף הכולל בענף ההדרים הוא 25%, הרי שה' ערך המוסף השולי מפעולת השיקום יגיע לכי' 85% לפחות, — זהו טיטמעותו של ה' שיפור הטכנולוגי, חישובנו, בסיקציה להדי' דים, כי השיקום יוסיף כדי חצי טון לדונם, שי' 50% מהם מיוצאים ליצוא.

בהנחה שעבור תיבת הדרים במשקל 20 ק"ג מקבלים הכנסה של 5.36 דולר פריב' בשמיטי ו-5.80 דולר פריב' באפילים, מגיע לפי ההערכת, הערך המוסף של תוספת ה' תוספת לכדי' 85% שהם 110—100 דולר לי' דונם.

ראוי לשים לב לכך שפעולת השיקום, שלא כמו נטיעת מטע חדש, חיתה את ה' סטת התוספת תוך 3—2 שנים, בעוד שמיטע הדי' טכנס לניבה מסחרית רק בעבור 7—5 שנים, יתר על כן, הוצאות השיקום מנישות לטליים התוצאה לנטיעה חדשה.

על כל תפוז - 100 אחוז

פרדסן! שחרר עצמך מבעיות העיבוד והמימון

אנו מציעים לך אחת מהאפשרויות הבאות:

- 1) עבוד פרדסן ומימון כל הוצאות העבוד.
- או 2) חכירת פרדסן לשנה אחת ומעלה במחיר קבוע מראש לדונם וכל הוצאות העבוד והקטיף על חשבוננו.
- או 3) קניית כל יבול פרדסן במחיר קבוע מראש לכל מיכל.

א. בן-עזר ובניו בע"מ

חברה לשיווק פרי הדר ועיבוד פרדסים

תיא, רח' לבנונית 2, טל. 615738, רחובות טל. 054771917, נתניה, טל. 053723983, פתח, טל. 010333.

הפרדס בקבוץ ובמושב

במושב הפרדס הוכיח עצמו — יציב לטווח ארוך
מי שהשקיע נשכר, מי שהזניח הפסיד

בקבוץ ענף ללא משמעות בהכנסות,
ללא מעמד, נשמר בידי וותיקים

ראיון וכתב א. סויטי

במושבים

יחס חיובי לפרדס המטרה — להעלות הכנסה מיחידת קרקע ומים

„הרצון להשקיע בפרדס מושפע ישירות ממצב רווחיות הפרדס ב אותו מושב. במצבה של החקלאות כיום, כשמצב הפרדסנות, יחסית, טוב יותר, הוכח כי היה כדאי להשקיע בפרדסים. מי שהשקיע מצבו שפיר, והוא יצא נשכר, ומי שהזניח הפסיד. ה' פרדסנות הוכיחה עצמה כענף יציב לטווח ארוך”

—אלו המסקנות העיקריות של רור סויטי, כפי ש' מנע, נציג המושבים בארצות מנדלי הדרום של החתישנות. ראשיתם של הפרדסים במושבים לפני חמישים שנה בלבד, כאשר שני חברי גרין עין מושב היות בגוש תלמונר החלו ביחנת המשתלה לפרדס של המושב.

150.000 דונם פרדס במושבים, רק שליש מהם שמוטי

הפעולה המאורגנת הראשונה של המושב בים בשטח הפרדסנות החלה עם „התיישבות האלון” הוא התיישבות בעמק הפר, וארץ חוראת בשמו הודם. בתקופה זו ניטעו הפרדסים בגוש תלמונר—עמקיחפר, בפריז'הקין ואביחיל, — וביחודה ובדרום — בנטעים ובתיחנן, כשהלקם של הנוטי עם כאן היו פועלים בפרדס הפרטי הגדול ג'וריות. כפרר שנתחיישלוש מאיתר יותר

ניטעו פרדסי יכון בגוש עמקיחפר, שהפכו אחיכ למושב בית חירות, הנטיעה העיקרית בים מהם הוחה שמוטי. לימון וולג' סיה, בשנים 1935/6 ניטעו מטעים גדולים של קלמנטנות בעמקיחפר, כשהרכב בא מפרדסי הנודד באביחיל.

כיום יש במושבים כ-150 אלף ד' פרד' סים, מהם כ-55 אלף שמוטי, כ-100 אלף אשכוליות ושטח דומה של ולנסיה, כעשרת אלפים ד' לימון וכחמשת אלפים טבוריים ועוד כעשרים אלף ד' קליפים ושונים. כיוון שהנטיעה הראשונה היו בעיקר שמוטי ובעמקיחפר החבחו קלמנטנות, עברו בי מסד השנים תהליך של גיוון הונים.

בשנים האחרונות במיוחד חל מע' בר של חלק ממטעי השמוטי שהי ניבו ופולים נמוכים לונים הדרים של קליפים ואשכוליות.

בשנים 1953—1963 ניטעו ע"י המוכנות בשביל החתישנות החדשה בדרום כ-60 אלף ד' פרדסים — לימונים, אשכוליות ולנסיה וטעט טאוד שמוטי. בשאר האזורים ניטעו אה כל הונים, כולל שמוטי, כ-100 אחוז מהפרדסים במושבים עברו כבר את גיל העצורים, בשנים האחרונות לא היו, כמעט, נטיעות חדשות מלבד החלפת זנים.

לאחר שחלקם של הפרדסים בני הטישים ואחרים בני עשרים ויותר ואין כמעט מטעים צעירים, קולו הדבר להיות בעייה לעתיד.

השטח הכולל של הפרדסים במושבים לא צומצם, ובחלק אפילו גדל ובעיקר באותם מושבים שהמוכנות נתנה להם את הפרדס המשותף, יש שהוסיפו נטיעות בחלקת הפרסות.

בחלק הוחה גם עקירה, בגלל נטיעה בי קרקעות ובאזורים בלתי מתאימים, יש שי ניטעו אביקוד ויש אפילו שהכניסו לתור שטחי הפרדס לולי הודים או חמסות.

„השתתפות פעילה בעבוד פרדס תלויה במצבו של כל מושב”

במושבים הצעירים נעשה העיבוד ע"י אירטונים אזוריים משותפים כגון דררי ה' נגב-לכיש, וחברת דרר שמגמתו לנהל את הפרדסים בשותפות עם האגודות ולהגביר עד כמה שאפשר את המעורבות וההשתתפות בעבודה של חברי המושבים, וזאת כשלב בונים להעברה מלאה של הפרדס לרשות המתישבים.

במושבים הוותיקים קיימים אירגונים בי תוך המושב, ישנה עזרה הדדית בעיבוד הפרדסים והתארגנות לפעולות מיוחדות כגון ריסוסים וקטיף.

ההשתתפות הפעילה של החבר הבודד תלויה במצבו של כל מושב ומושב, יש קיבוצים בעבודה עצמית מלאה, ויש כמעט ולא עבודה ע"י בית.

הארגונים אחראיים לעיבוד אותם פרדסים שהבריהם אינם מסוגלים מכוונת גיל או בריאות לעבדם, בחלק יש גם מכוני-מיון לשיוק ישרי לשוק המקומי של הקלמנטריות.

חברי המושבים הוותיקים קיבלו הכשר רחם במוטיבות ועברו נסיון של 50 שנה, הבנים, מהם כבר טבורים, בחלקם עברו כתיים הקלאיים ויש שסיימו את הקול-טה לחקלאות וניטעו תארים אקדמיים, במושבים הצעירים כנטישים כוהיעבודה מקצועי ע"י המוכנות ובקטרוסם במודרשה החקלאית.

השקעות גדולות במערכת ההשקיה

ברוב הפרדסים במושבים מעריכות הש' קייה קפדות, חרישות עם ברמדים. השקיע (השש' בעמוד הבא)

בכך השקעות גדולות כדי להסגן גם כסחי
אדם וגם כמים, צטרות האלוטניום יצאו
בכלל מהשימוש, בחלק אף קיימת מערכת
סיסטי, מהזים וכד'.

„זה הזמן להחזיר הפרדסן לפרדסו!“

דאם מנושם, ככללו, יש יחס לפני ה
פרדסנות? — שאל „אכרי ישראל“ את
דוד סובבסקי, התשובה:

למישם בררן מלל ויחזיקיסקע זמים מי
נפלה, ימניבות אלו צורך המישישם לי
התקיים, חיים לפרדס בררן מלל חיוני, מי
המישנה המישישי מאסיר מוח נמישות די
החלופה מין ענפים מאשר מקבוצים, המסרה
היא להגיע לאינפנסיוסטיה מלאה של הי
ענה והענת הננסה מירבית מאותו ששה
קרקע ואיתה כמות מים, מאן גם הנטייה
לעבור לזני הקליטים השונים.

לפרדס כמנושם גם חשיבות מבחינת הי
שווק המאורגן, כאשר ההכנסה שורית בי
מאה אחוז דרך האגודה, ולכך השפעה על
חלוקה של האגודה ואסירות מוטון פעולתי
היה.

אין ספק כי צריך לנצל את המצב המישי
כולוני שנגרם בגלל השפל בענפים אחרים
ולצאת עם הסיסמא: „זה הזמן להחזיר
הפרדסן לפרדסו“, יש להשקיע בפרדס
ולהבטיח לו מימשיק נכון.

„נראים סימנים ראשונים של חסרונות הריכוז במועצה“

תנובה־אקספורט היא קואופרטיב והנסיון
חובת בכל המקטורים כי השיווק הקואופי
ריטיבי הוא הנדאי ביותר, אנו מעורבים
באופן פעיל בניהול הקואופרטיב, וסרגישים
כחלק בלתי נפרד בתוכו, אנו מציגים גם
את דאגתה של תנובה־אקספורט לשיחות
הרשת הגדולה של בתי־אריזה בכל חלקי
הארץ, לאו דווקא משעמים כלכליים אלא
גם התיישבותיים.

במועצה המצב קשה שונה, מדי פעם שר
לה השאלה האם לא הנענו לגבול שיהר
עם יחזונות הריכוז ביד אחת אין נראים
הסימנים הראשונים של החסרונות, המעבר
מתביבה הסטנדרטית ולמיספר סוגים של
פרו וריכוז זנים, הצמיחה האורגנית, כשי
הארטון לא תוכנן מראש לצמיחה זו מעורר
מחשבה של התאמת פעולות במועצה לתי
נאים החדשים.

במקצוע וארגון — הטובים בעולם, וידת הרווחיות מסכנת הענף

את מעמדו של ענף־הדרים הישראלי
ופתידו בשוק העולמי רואה איש המיטבים
דוד סובבסקי באור זה:

לפני הישראלי מוניטין מעולה, לנו נמי
יון רב ואפשר להגיד כי מבחינה מקצועית

בקבוצים

לא גדל, לא פוחת, מתחלפים זנים, לפחות — להתפרנס בכבוד

בחמש השנים האחרונות לא נד'
לו שטחי הפרדסים בקיבוצים, אך
כן גם לא פחתו. כמה אלפי דונ'
מים, בעיקר שמוטי, נעקרו אמנם,
מחמת חוסר רווחיות או בגלל עיי
קרון העבודה העצמית, אך במקור
מם ניטעו מטעים חדשים — קלדי
פיום מהזים השונים ואשכוליות
ורודות, ובכך חל גם גיוון יתר בי
הרכב הזים אבל שוב אין לענף
ההדרים מעמד.

כיום יש בקיבוצים למעלה מ-20 אלף
דונם פרדסים שבראשם, האשכוליות —
30 אלף ד', שמוטי — כ-15 אלף ד', ולני
קיה — כשמונה אלפים ד', לימונים — 2500
ד', סבוריים — 2300 ד' והשאר קליפים
ושונים כמו סרוביטה, סומלו ושד, — אשר
ל„אכרי ישראל“ יצחק פרייס, מקבוצ יקום,
נציג הקבוצים במזכירות ארטון מגדלי הי
הדרים של התיישבות.

בעשור הששי שלהם ניטלה מן ההדרים הבכורה

ראשיתה של הפרדסנות בקיבוצים בי
משע תפוזים שניטע ב-1922 על שטח של
כ-10 ד' בגני־שמאל, המש שנים לפני שי
קם הקבוץ ועלה על הקרקע בסביבת הדרה,
והמשע עבר לידיו, המשע היה תחילה של
אחרונים ונשתרר חובבי־ציון ב-1894 לכבוד
מנחיים ר' שמואל מוהליבר,
באותו זמן ניטע גם בדגניה א' מטעי

הפרדסים שלנו כרמה הנבונה ביותר בי
שלהם, האינזן השקולה, מפורזי־החמק,ר,
האקלים הנות — אלה יתרונות יחסיים על
מני האחרים.

מאין מיצרים מונה פרייהדר כמורד זל
יותר מאשר בכל מקום אחר בעולם,
אולם, הבנייה שלנו מתקשרת מרנע
שהפרי קוב את הפרנס ועי הגיעו לזרי
הצרכן באירופה.

כאן יש לספר יתרון עלינו, ויש לפעול
לפיתוח דרכים חדשות לשינוע, להיבולה
וכד'. לאחר שספרד הצורף לשוק מצבנו
ירדע עוד יותר,
כאן יש להוסיף כי התמורה דריאלית שי

שמוטי, אך בהמשך התברר כי האיזור יתי
אין לגידול אשכוליות בלבד, והחל בשנת
1928 החלה נטיעת אשכוליות בכל קיבוצי
עמקי־הירדן — דגניה, גשר, בית־דוד, שנה
לפני כן כבר ניטעו 30 ד' ראשונים של אשי
כוליות עיי שלמה לביא בעיני־חרוד ובחמ'
שך בכל יעזבי העמקי־המזרחי — תל־יוסף,
גבע, כסרי־חוקאל, בית־אלפא והפציי־בה,
הטרון ואיזור החוף, וכן פרדסות הדרום
רחיבות, ראש־ליצ וגסי־ציונה, שבסביבתן
היו גם קיבוצים, היו ידועים מכבר הימים
כאזורי הדרים.

אבל רק לאחר קום המדינה ופתחת מר'
חבי הנגב להתיישבות, ניטע בשנות הי
המישים הפרדסים הראשונים בדרום הי
צפוק, חרף הנבואות השחורות כי הנגב לא
יעלה לפיתוח ענף־ההדרים, הצליחו המטי
עיים מאוד, השרנו ימלים גבוהים באיכות
טובה.

ענף הדרים הפך אחד מחשובי הענפים
במשק הקיבוצי, עד שנדחק עיי ענפים
אחרים שרווחיותם גבוהה יותר, ובעיקר
הם אינם זקוקים לכח־אדם כה רב לאסוף
היבול.

— מה מעמדו של ענף־ההדרים בי
משק הקיבוצי ומה יחסם של מיטי
זות המשק אליו, מבחינת הנכונות
להשקיע בו ולהקצות לו כוח־אדם
מקצועי?

„אין להדרים משמעות רבה בהכנסות הקבוץ“

אישי שיתנו אומר כי אין לענף מעמד,
בני הניצור מהרור העניי אינם מעוניינים
לעבוד בו, הענף מפגר בדווחיות אחר ענפי
הקלארת אחרים ובקושי משלים את יומ'
העבודה הממוצע של הקיבוץ. אין בו דווי
חיים, אין לו משמעות רבה בכלל ההכנסה
של הקיבוץ.

עם זאת ייאמר לזכותם של הקיבוצים כי
כמעט בכל מקום ישנם ותקיים בעלי־מקי'
(המשך בעמוד הבא)

מקבל הפרדסן שלנו בעד הפרי נמוכה,
אם רוצים לטכור על מעמדו של הפרדס יש
ליצור תנאים כלכליים כאלה שימנעו צמי
צום השטחים עיי הבטחת תמורה ריאלית
לדולר היצוא.

אם לפרדסן יהיו רווחים, ישקיע בפרדס
ויצעה לחיודשו, תגיל של הפרדסים שלנו
מחייב השקעה מתמדת בהם, אם הפרדס
לא יהיה רווחי לא יוכלו להשקיע בו ואז גם
מעמדנו בשווקים יירד, כבר עתה מרחפת
עלינו חסכנה של התחרות בהנאים לא שי
וויים בשוק־המסוהף, מצב זה דורש פשר'
לה מדינית וארגונית מהירה, כדי שלא
באחר את המוצר.

עוד, נאמנים לענף, ואין הם נותנים לקיבוץ להתגזר ממנו.

כרוב הקיבוצים נעשה הקטוף בכוחות עבודה מקומיים הכוללים, כמובן, מתנדבי בים, ררענים, בניינוער מהארץ ומחול ובן גם בני המטקים.

אף הקטוף מוחה מחלט בקיפה. איש שיהנו סביר כי לטווח ארוך יש סכנה רצייה ליתר לעתיד קנחיההחירום הקבוצים, אם לא יימצא פתרון בצורת קטיף מיבני או שיאפשרו, למחות, לקטוף מלי מקטפה, מה שעשוי להפסי ביום אחד סבויההקטופה.

„כננג מדברים על יבוש פרדסים בשל יוקר המים“

כרוב הקיבוצים חיסלו מזמן את הקווים הנודדים ועברו למערכת השקיה קבועה. חלק מהמטקים, בייחוד כננג, עברו להשיי קיפה כטיטטוף התוסבת מים.

בתקופה האחרונה נעשים בניית הסיי קיפה חדשים עיי מתנים לכל עץ, העשויים לחסוך מים, אולם הספקת מתן העידוד לי הסטון כמים עיי הלוואות מתקציבי הפיתוח, מונעת שיפור וטיקום מערכות ההשקיה. הכעיה תחריף עם התייקרות המים והי סכנת לפרדסים הנכר. ביסודי הננג כבר החלו מלברום על הסכנת ל„יבוש פרדסים“ אם יאלצו לשלם יש וחצי לירות למיק מים אחד.

„להרחיב בסיס צבורי של מוסדות מועצת ההדרים“

באשר למיעצת ההדרים קיימות בעיות של גיבור שמטורן בעבר, אם כי בשנים האחרונות חל שיפור הודות למשרבות הכי רי המטקים בודדות המועצה, אומר יצחק פרויס:

יש הרגשה כי במועצה אין מתלהבים מי מנגמה זו של משרבות הפרדסן עצמו במעי רכות השיווק, והי שגיאה מטורה. יש להריי חוב את הבסיס הציבורי של מוסדות המועצה, כי יחסי הטטליון והאמון ההדדי יקבעו בסופו של דבר את עתיד הפרדס ועתיד המועצה (רי הערות בנושא, בגליון זה, בסמטוריון השנתי של התאחדות האכרים).

הממשלה מעבירה על גבו של הפרדסן עול שלא יוכל לעמוד בו

צירופן של פרדס, פרטונל ויוון לשוק העמיד כסנינו סכנה חמורה ביותר, ול צעינו, אין בממשלה מודעות מספקת לי בעיה זו, אינני איש ההדרים של הקבוצים. גם העיסטומים בתקציבי המחקר מצד מוסדות הממשלה והורדת התקנים בשח"ם, מטילים של כבד יותר על הפרדסן שלא יוכל לעמוד בו לנוכח הפער הקיים בתמיי רת המטבעי-תחוק ביחס לעליה הגדולה כי תוצאות-הייצור, הנגרמות עיי הממשלה

ההפקרות קוצרת קרבנות, אחרי הפרדסן מרחובות — חייל מגוייבנה

לפני הודשים לא רפים נרצה ברחובות, בפרדסן, נואל אייזנברג אשר מיקש לעשור נכבים בניסו. עתה הפכה ההפקרות עוד לפרסן, הפכה חייל מגוייבנה שנחשף על ידי אנשי מרשם שתוליים, התנונים למטורור נכבים, כפירצה לפרסניות. רני צר פרני מתאר את אירת היטורר („הפרי“):

יכול להתרחש בכל מקום

מתו של נמים בירדור, החייל בן הערן מגוייבנה שנורה בשפת האחרונה של שנת 1979 על-ידיי שומר מרשם שתוליים אינו נובע מאימת המפלגים, כי אם מפעולות פליליות ישראליות מחורה, כנראה של צעירים מהמוטפה גוייבנה הסמוכה. נמים בירדור כנסיון פרוץ לצרפנית המושב, במבנה העלום המטטש בצרפנית מרמים לנו כתמו סיה המטטשם פריצות קודמות. פפרה פוח היה יומל להתרחש בכל מקום אחר. ראשוננו שתוליים, ראותם שאלה הסוכנות לפני שלושים שנה בלב מרשור המור, בין הילות אסדור (שלא הייתה קיימת) וקיסיון העור, היו תימנים משולי „מרכז הקטפיים“.

הסוכנות הקציפה פרו אחד לכל עשר משפחות, ולכל משפחה מרשמה דונמים וי 500 תרנגולות: כנראה, משום שתמיד סברו בארץ הזאת שהתימנים יכולים להתחמק מסחות, בחוץ העיוני לא העלתה האפשרות שרמתן עברו במחירת היתורים יעשרה, נוסף על קבורתו הקשה בדת משרר עד הודר, לשמור עליה בזילה לפני נכבים מ פני אהיר.

30 משקים נחרבו בניכות

שומה אחרק, למרשם תיקי פולה ולאחר ששים את ביהים החקלאי בחורה תיכונן הקמת רמת ברורה. כשישא בינונו 1970 ימי מילואים כסנינו חיי לו ספר עשר הולבות, כשחור נשא רק שמונה שתיים נכנסו, כמשיך שלשה הודשים רצופים לאחר שובו ששר שלמה כמי בלב על רפתו. אף, בינואר 1971 חורי הנכבים וסחפו סכנה עגל: כמקרים, העקבות הובילו לפרדס השמיר, המשטרה חקרה אף לא מצאה את הנכבים. ב"1 כסני אשתקד קרה חבר שניסין כוסית את תוכניותו של אחיק לירות רפתו, שום פרשו נכבים לרפת שלו, שברו את כנקילות, והקלו על הטנר הנכנס שעשו כמי שתי מפסידות. „זה שבר אחיק“ אומר שלמה.

כיום משקי חלב חיסלו כשתוליים מעשר הענים האחרונות בשל הנגיבות. מי שלא מאמין ישאל את נמים כשארי שטטנו נכבי שיש פרות. אין לספר מה הרגשת אנשים ההדרים בזילה לשמק כל איכשה כחברים — מחמת הנגיבות, שאין עליון מיצוי, החושבים שומרי המפרות מתפללים בהטישה כתי כנסת נפרדים — אבל כעניו אחד הם כולופיים. דעתם נחושה למנוע מהנכבים, שדרטת כולם הם סכני הסביבה הקרובה, להמשיך ולננום כשתוליים.

מרחק 300 מטר מן הסכנה

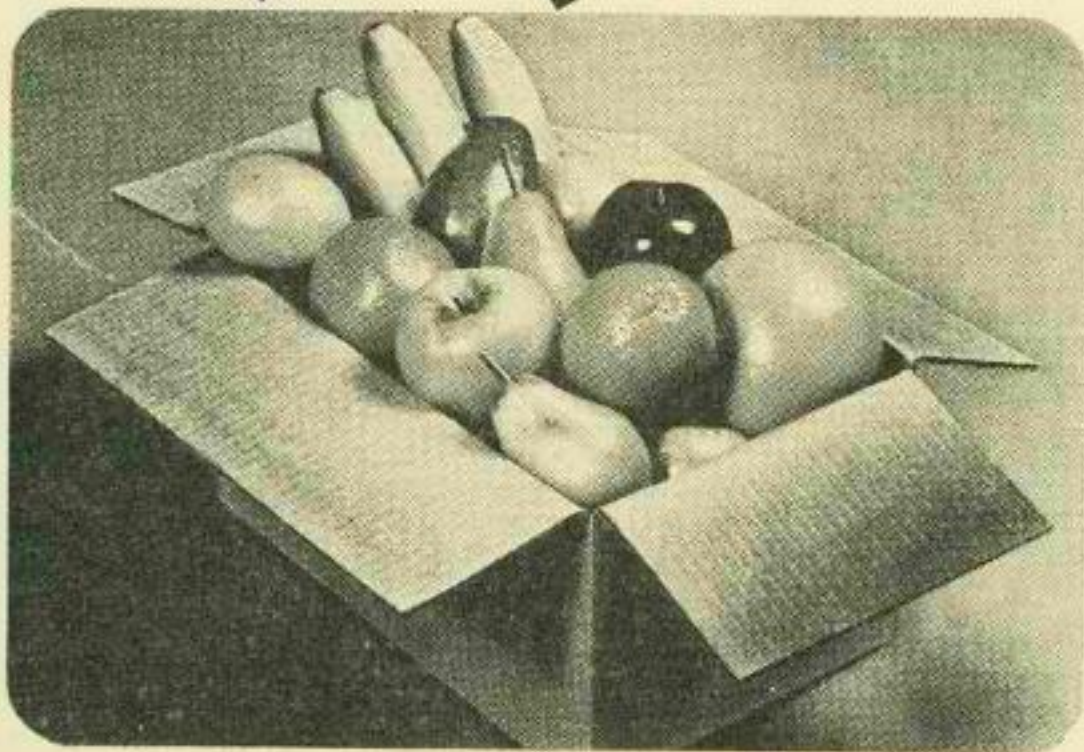
נראה שנמים בירדור, נתן בחילוחים כשאם אישייה, לא ידע שאנשי שתוליים הודשים המרשם למטרה זו. גוייבנה המיוחבת כיום 300 מטר בלבד משתוליים. הברים בני המקום כמי לפתח אותו לביוליו שהמקיים למחית ביה כמקור כמות ליר צרפנית שתוליים. השומרים, הבחינו כרמיות השורות, התפרסו אליהן וקראו „לעשור וי האלמונים ברחל פלפנית „סיספה“ ירוקה, שהנתה כסמיר, והחלו להמלט משוא עצירי, המשרו הרשבים נופמים למירדו, שפספסו נקטלו חייו של נמים. גוייבנה סובלת לא פחות משתוליים מוטציות פקילות החבורה הפלילית שצמחה כסרבה ומטולה מרור על חיי המושבה המסודרת. תישובה המספרים להתלונן נגדה סכני אולת יוד של החוק.

כיו אנשי שתוליים לגוייבנה אין מתחיות, כפי שנכתב בסטה קטונים. ישנה כמריטת הכורה אליטה שאימנה שריויה על יושבי שני המסומות, הולחה, כככל לירה, ישמרו אנשי שתוליים המרשם על ריפושם. יסוחם השופים של הנכבים תיקני אולי לקרוב. כמי תמיד דרש הדבר קורבן.

עצמה — מים, דשנים, השטל, תובלה יבטי תית ריטית ועוד, מנגמה זו של הטלת כל הימט על שכמו של החקלאי אינה קיימת בארצות המתי הרות בני בשוק ההדרים, להיפך, איטלית וספרד נתנות לענף עורה מטיטית כיתר — הראשונה עיי מחיר מובטה וכספרד עיי סובסידיות לפרי כשחוקים השונים (לתעי שיה עד אלפיים לירות למונה פרי), מבחינה זו חלה כשנתים האחרונות אצי

לנו הרצה מסמטותית, והפרדסנות, שהיא ענף היצוא הראשון של ישראל, מקופחת בכל תשתיים וזאת עוד לפני שתנחת עליי נו סבת ההערפות וההמיטות המפליות לי ארצות השוק, מול הפלילית ישראל בכנסים אם רוצים לעודר יצוא, כפי הצהרות קברניטי האוצר, אין די בתקנות אלא יש לתבטיח את הת נאים הנאותים שהפרדסן לא יהיה מסופח ושלאחות יוכל להתפרנס מפרדסו בכבוד.

לפני תכנון אריזה

מיכלי כרמל

תעשיות קרטון גלי בני"ח, טירת הכרמל
ת.ד. 860 חיפה טל. 04-538261 טלפקס 04/46837

ד"ר המנכ"ל

מאת שלמה רייזמן

הישרדות

מי והן ליצוא, יצוא חקלאי תוך בי-
דיקת דרך להדבקות שער הדולר לת-
שומות, כאשר חברי הועדה מאוחדים
בכך שהערך המוסף הנכונה בחקלאות
היוב לטמש אינדיקציה לדרך בה צרי-
כה הועדה להמליץ לתיקון המצב;

* תחיקה מיסקאלית בתחום חק עי-
דוד חקלאות, הסקעות הן ומיסים;

* מחירי המים, יבוא מבוקר של חר-
צרת חקלאית, בעלי המים לשוק
המקומי;

* מעמדה של החקלאות, כמקובל בי-
עולם הנאור, והיינו מעמד מועד
דף, ומתוך כך שיטת לב מיוחדת לאזורי
התיישבות הנדרשים מבחינה לאומית
וחברתית.

סביב הנושאים בכללם תידון בעית
התכנון החקלאי, התיישבות התנהלותה
בקצב מחיר, ועדות משנה מורכבות מי-
נציגי האוצר, בנק ישראל ומשרד ה-
חקלאות, תגישנה את טיוטת ההצעות
אשר יהיו בסיס לתמלוצות הועדה.
במקביל לפקודות הממשלתיות ע"י
שה כל תנועה את השבוע הנפש שלה
ומחשבת את הרכיבים שלה להקלת ה-
מבוקר, שכן — אפילו שיש הרבה מי-
המאחר, הרי מעצם מיכנה התנועות יש
גם משריר המחייב שיקולים של כל נו-
שא לנוש.

התאחדות האכרים נוספת חלק בכל
המערך הממשלתי והביורוקרטי, וכי
דרכנו, למעשה בדרגת של חקלאים, ה-
עד המעשי והאית המשותף מאפשרים
לנו להתגבר על משולשים אידיאולוגי-
ניים, חברתיים וכל משולש אחר, כי אנו
נתקלים בדרגנו אל הועד.

יישר כח לצוות

שנים רבות שלי בשורות למדוני למי-
תן ציפיות בכל הקשור למילת שבח או
תודה, ניסיתי ואני עדיין מנסה להע-
ביר תורשה זו גם לצוות הנפלא אשר
משרת את צבורנו.

בניגוד לארגונים האחרים, המקבילים
לנו, כמו התנועות הקבוציות והמושי-
כיות, אנו צוות מצומצם, עובד אחד
לכל נושא: כך במשק, במיסוי, בעבו-
דה, במרעפות הייצור וכיו"ב. בארגונים
אחרים פעילים צוותים מוגדלים, לרשו-
תם כלים טובים המאפשרים מערכת
בדיקות כלכליות, באמצעות מחשב,
כלכלנים מוסמכים, משרדי תכנון ו-
שאר מערכות. למרות כל אלה ולמי-
רות התקציב הדל, אשר במרבית המ-
קרים גם אינו מגיע במועדו, אין אנו
נמצאים בפיגור. ההיפך הוא הנכון. לא
אחת מובילים אנשינו נושאים בנוש-
אים שונים, דעתם נשמעת והם צרים
ופעילים בכל המתרחש במיגורים חק-
לאיים.

מצוקה ולא התמוטטות, כך הנדרתי
את המצב כאשר ניתנה לי רשות ה-
דבור בפני ועדות הכלכלה, הכספים ו-
הקבינט הכלכלי שנתכנסו למיפגש עם
החקלאים. כפי שאמר אריה לרנר: ה-
מאבק הוא להישרדות, להמשי-
כות של המשק החקלאי.

ביורוקס, לקראת מסקנות מחייבות

שלוש ועדות פועלות כיום במקביל
על מנת למצוא דרך לאותה „הישר-
דות“, ולמעשה לתכלית עצם קיומו ו-
המשכיותו של המשק החקלאי.

ועדה ראשונה שתחלה לפעול היתה
זו שהוקמה ע"י בנק ישראל, והמטרות
בעיקר בנושא מיסוי ותקציבי פיתוח,
ועדה אחרת, בראשותו של פרופ' פו-
הרילס, מנהל הרשות לתכנון חק-
לאי, בה חברים מכללי ומזכירי תנועות
ההתיישבות. הועדה התרכזה בבדיקת
המטרות הכלכליות, הדרך ליצולן ות-
צעות אלטרנטיביות שונות לפיתוח ענ-
פים תוך כדי בדיקתם הכלכלית.

הועדה השלישית מונחה ע"י הממי-
שלה וכוללת את מנכ"ל משרד החק-
לאות התמ"ת האוצר, נציגי בנק ישראל
ומנכ"ל תנועות ההתיישבות.
מסקנות הועדות תהווה את מיס-
מיסוי ומיסוד של ועדת המנכ"לים שמונתה
על ידי ראש הממשלה, ואשר מסקני-
תיה, באם יתקבלו, יחייבו את הנוגעים
בדבר.

הנקודות העיקריות בהן תדון ועדת
המנכ"לים יהיו לערך כדלהלן:

- * פתרון לנטל החובות המסיקים, —
בתחום זה יבדקו המסיקים, כל מי-
שק לנוש, כאשר המטרה היא לתמוך
במי שבידו אמצעי יצור על מנת להמ-
שיך ולהתקיים ללא טלאי נוסף;
- * מימון לחון חירי, הן לשוק מקו-

ישובנו, הבורה קטנה, ראשי החק-
לאות בוטרון יעקב, ראשי הועד החק-
לאי הועדה החקלאית, וחברי מעצת
הכורמים. פגישה זו נועדה לשיחה עם
נשיא התאחדות האכרים והמנכ"ל בי-
ענינים מקומיים וארציים, מיסוי, מחירי
מים, בעיות ארגון ועוד.

שוחחנו על המצוקה בענפי משק ה-
שונים ובדרך המתחייבת מן המצב על-
מנת לצאת ממצוקה זו. ואז ביקש את
רשות הדיבור אריה לרנר, יו"ר הנהלת
אגודת הכורמים, וטבע מונח חדש:

„הישרדות“

אמרתי לו באותו ערב: במילה זו
אשתמש ברישומי הקרובה ב, אכרי ישי-
ראלי, שכן מונח זה מביע בעצם את
תכלית מאמצינו המכוונים למאבק בי-
מצוקה.

יחידו, גם אם בנפרד

כון הראוי לציון כי מערכת פעולות
נעשו ע"י הסיקסורים השונים במשק,
כל אחד בדרכו שלו. ראשי התאחדות
האכרים בשיחות עם חקלאי הפועל ה-
מזרחי, הקבוצ הדתי ומשקי „חרות“
נפגשים בנפרד עם ראש הממשלה ושר
האוצר, כמו גם המרכז החקלאי אשר
בחר לו את דרך ההפגנה שהפכה —
אף שלא מרצון — לאליטה, כמו ועדת
הכלכלה של הכנסת והלובי החקלאי,
כל אלה תרמו מעט לשיפור בעצם ה-
פגישה עם הארשים המכריעים בנושא.
שתי הפגישות עם ראש הממשלה ו-
שר האוצר והחקלאות, הישיבה המ-
שוחפת של ועדת הכספים והכלכלה של
הכנסת שבאה ביוזמת ועדת הכלכלה
עם ראשי תנועות ההתיישבות החלו
להניב פרי, אם כי מעט מדי ואולי אי-
פילו במאוד. אכן, יהא מאוחר, ובל-
כך שהוכחנו כי המיגור החקלאי ניר-
תם טולו לפעולה.

לא אחיה הוגן אם לא אומר עוד מס' פר מילים לגבי צוות נוסף שאינו מק' בל משכורת, ואלו הם העסקנים. עליי הם נאמר זה כבר בדפים אלה כי הללו נושאים עליהם עול הצבור כאילו היו סקידים לכל דבר, ולעתים מעבר לכך. אנו מבורכים בצוות אנשי צבור, מצוי מצעם אננם, אחראי ובעל רמה, אשר כל נוף, חברתי ומקצועי, יכול להיות גאה בו.

הצוות העסקני והצוות הפונקציונרי משלימים זה את זה.

דברים אלה נכתבים כמטרה ברורה להעביר מסר לחברים ולהסביר כי אנו כאן, במרכז, ערשים כל אשר לא ידוי נו בכל נושא ובכל תחום. אכן, אין לנו מאה אחוז של הצלחות וגם לא יהיו בעתיד. כשלונות והצלחות אחווים זה בזה, והם פועל יוצא של גורמים שורשים ומשונים, אך בהחלט לא פועל יוצא לרשלנות או חוסר פעולה של הצוות המעשי או העסקני.

לא לצמצם שירותים

הועדות החקלאיות מתקשות בהכנת התקציבים למתן השירותים החקלאיים

במושבות. העליה הדרסטית במחירי הי שירותים הכריחה את הועדות להעלות את הארנונות בשעורים גבוהים מן הי רגיל.

התנחיות שלנו היא שלא לצמצם בי מתן השירותים החיוניים. הומנים הקי שים, יש צורך להתיעל, כאשר השדו תים הם חוליה נכבדה במסכת המשק — שירותי שדה, דרכים, שמירה חקלאית, הדברת מזיקים והדרכה.

בעוד אנו נערכים להקמת ריכוז אזורי בדרום בדומה לזה הקיים מזה מספר שנים בשומרון, לצערנו, דוקא במושבות השומרון, לאחר מיספר שנים של נסיון מוצלח, החליטו לצמצם, עקב קשיים תקציביים את הריכוז האזורי.

למנוע פגיעת האבסורד בחוקי עזר להיטלים

המרכז המוניציפלי שלנו התכנס לי דיון עם חברי הכנסת פסח גרוסר ויגאל כהן וזאת לאור מסקנות, ועדת כהן" בענין היטלים על נכסים חקלאיים, כי גין סלילת כבישים, מדרכות, כיווב ועוד. ח"כ יגאל כהן טעמד בראש הועדה הבטיח מלוא עזרתו בלחץ על משרד הפנים ליישם מסקנות הועדה. גם אנחנו

לא שקטנו על שמרינו. מנכ"ל משרד הפנים חיים קוברסקי נתבקש למלא הבטחתו בענין יישום המסקנות.

כדאי לציין כי מספר רשויות מקרי מיות, עוד טרם פניית משרד הפנים, הבינו את האבסורד שבחוק העזר הקיים והלכו במיוון של שינוי ותיקון החוק. העזר לענינים מוניציפליים, צבי גולדשטיין, קיים דיונים באותן ועדות חקלאות אשר ביקשו זאת וגם יום מס' פר פגישות לליבוך מספר נושאים כגון היטלים על בתי אריזה ועוד.

ערבי „אכרי ישראל“

אנו ממשיכים בקיום „ערבי אכרי יש" ראל" במושבות, אם כי במתכונות שור נות מהרגיל, לפי צרכים אקטואליים. השבועות האחרונים עמדו בסימן של הסברים בנושא מיסוי ואשראי עיי בניי מין מסינג ומסה מדור. חלק מן ההר צאות היו ביומת הסניפים, ויש לברך על כך. כנס החקלאים בגליל עם יו"ר ועדת המשק והמקצוע ש. קרניאל נתן אפשרות להביא בפני חברינו מערכת שלמה של נושאים, אשר הוצגו עיי חוזיר והצוות.

בנק לאומי
לישראל בע"מ

בנק יעד לפיתוח חקלאי בע"מ
אוצר לתעשייה בע"מ
לאומי ליסינג בע"מ

ייעוץ ושירותי מימון לזמן בינוני וארוך
לתעשייה, חקלאות, מחשבים, הובלה
עבודות עפר ויתר מגזרי המשק.

תל-אביב, שדרות רוטשילד 19, ת.ד. 2, ת"א טל. 03-652385.

פרטים מלאים אפשר להשיג גם בכל אחד מסניפי בנק לאומי לישראל בע"מ.

משירי התפוח

אשמולית יפת ארצי
סרי נני עם עמלי,
סרי ורבי ותפוחי
וטלאי גם עמלי.

חי, תפוח, תפוח,
אשמולית, אשמולית,
התפוחינא עי אחי
יאמרי:
עכשיו פתח...
יהודה קרני

שאם ששון מלואיחזמניים
יעיניך כי האר...
שמש, ארץ ושמים
רוקדים ורקוד פועה.

שאם ששון מלואיחזמניים,
והתו על פני הכל.
שמש, ארץ ושמים
ישחפוני כמחול.

ברוך כצנלסון

שורות עצייתפוח טיקסת
את בית מרמון... כעיצוי חיסר!
זהב מפורתו, ילדי ארצות רחוב,
בתחמון גדלו, כאגידשא חיה,
על אפסרת סלבים — — —
יפים היו מאר,
שמים שמש אקלוטים זרוב,
אך ככל זרובים לא הקלו פרו
חתת שמים אחרוב.

בג'מ'י'ן ג'ל'א'י

שיאון את האפשרויות של תביעות סבירות
מן הסקטור הכלכלי עם דרישות בלתי סבירות
של כל הסיקטור הנתמד והנסעד.

התיישבות

"הגענו אליכם מן הכפור מצאנו בית חם"

אומר נח כספי,
ד"ר ועד הישוב הקהלתי גילון

הגעתו לגרעין גילון, אז גרעין, רפ"ח
אלי' כשנה לפני הגינת בר המצווה
של בני הכפור, ובעוד שנה מתגייס ה'

גם 8:1 ירחד עם זה גם 6:5:1 יש לבטל
את החלטה של שנת 1972, ורק אז נהיה
מטוחים כי אנו מייצאים שמוטי כשל.

מצוקה

כאשר שר מציע לנו לייעל ולקצץ...

מאת בנימין פרישמונר, גדרה

ב, אכרי ישראל 196/196 נמסרה לפי
העמדות — בעד החומר הרב על מצוקת
החקלאים — גם עצמו של שר החקלאות,
בהרצאתו בפני הקלאים בהדרה, לקצץ ב'
הוצאות ולייעל, ציבור החקלאים ער מאוד
לנקודה זו, ובדאי ישמח לקבל יותר פרי
טים בנושא זה, לפע עתה המצב הוא בל'
חי מובן.

באם ננתח את האפשרויות ליישול ולי'
קיצוץ בהוצאות ונתחיל במשק, הרי בדאי
לא מדובר בעיבודים ודשנים, רסוסים ומים
או במספוא לבעלי חיים, שהרי אחרת ה'
תגובה והיבולים יסבלו, והיישול ישמע ואין
צורך לפרט.

גם רמת החיים של החקלאי מודאי אינה
זהה לזו של בן העיר, לכושנו צמצו יתור,
וכך גם מכוניחגו, ומה גם שלעתיים אנו
נאלצים להתחיק שמים אחת לעבודה (מגדר
המוכר לערכי מס) ואחת לנסיעה כפעם ב'
פעם לעיר הקרובה, לערכי תרבות, קניות
אישיות (ואולי אף ביקור ידידים).

מרחב לקיצוצים אנוני יסילים למצוא
בנטל המסדר של ניהול השבונות שלא ל'
צרכי משק, במיליון פססים ממשלתיים שוי'
גים במסור ובהתקיים, נכון הוא כי קמו
מוסדות העזרים לנו כשמה זה, אבל מטי'
לום להם איננו עוד, ענין של מה בכך,
והוצאה עליהם אינה מגדר חסכון.

לשמה זאת נדלו הוצאות בטוח הלאומי
(החייב לחפש לו שנה שנה ענפי, פרנסתי'
חדשים), התשלומים למוסד זה הפכו זה
כבר מוצאה לבטוח למס מיספר ג, גם
ט.ש.ט, איננו דומה סעיף המקל עלינו, ובי'
ודאי שלא מס רכוש, וכן כל הנימוקים בי'
מקור אשר על החקלאי לבצע ולשלם מי'
תוצרתו, עד לחשבון.

צדק השר, יש ליישול, יש לקצץ, אבל את
החשבונות יש לחפש במיוזמים אחרים והם'
הם, אמנם, הערכים להכל על החקלאות כמי'
על כל הסיקטורים הכלכליים, אבל לשם
כל על הממשלה לעשות קיצוצים במסגרתה
היא ולוותר על תאבונה הגדול להכנסות,
ואף על כמה, עקרונית' שבמצב הקיים מר'
סב לוותר עליהם, ולו גם כאופן ארצי, על
הממשלה להניע לתקצוב הוצאות סביר

בעיני

קרוב

ורחוק

הדריס

טיב השמוטי שאנו קוטפים

מאת ברוך שיפריי, כנרת (הקבוצה)

אבנר כהנגב (, אכרי ישראל 196/196)
צדק באומרו כי יש ברשות המועצה לשווק
פרי הדר כל האפשרויות לשלוח להחיל שי'
טוטי בשל דיוו, ואין צורך לדחות הקטוף
לטיב כהעצמי, צדק, כאמור, אך חסרה
הנחה מוסמכת לפי איזה קריטריון היקבע
התבטלה המספיקה. ביננו 1972 המוסדות של
המועצה היו בשוחים יעיי הבחלה אספר
להקדים את הקטוף להניץ לארץ והורידו את
הדרישות המינימום לאישור לגבי מוצי מי'
47% ל-45% ויחס התבטלה מ-1:1 ל-6:1,
ה, חינוך' של הערכן בחוץ לארץ נמסד
שלוש שנים בלבד, מ-1972 ועד 1974, ומס'
חבר כי קצו חסמטי לא, הסמטי' לפרי
שאנו בשל דיוו, הם עמדו רל כי שיהוו
אליהם שמוטי משנים קודמות.

בי' 1975 דחתה המועצה לשווק פרי הדר
קטוף שמוטי מראש ימים מתאריך הפריחה
הפתחה ל-219—221 ימים, ואכן הפרי נת'
קבל יש בחוץ לארץ.

כך היה גם ביאנון כאשר קטפו לאתר
222—228 ימים מאז הפריחה, בעונת 1979
קטפו 230 ימים לאתר הפריחה, אבל המוצ'
זה לא בטלה את השינוי במסורת האישו'
רום לקטוף שנקבע בי' 1970, וגם עכשיו
אנו שולחים שמוטי ביום הבטלה של 2:1

גם פסולת חקלאית — מקור אנרגיה, מיתקן ראשון פועל בכפר-גלעדי

משגרוש המדען הראשי של משרד האנרגיה והתשתיות, פרופ' איתור שביט, לנושא האנרגיה בישראל, הוא מוסק: „אין מים מנפט! אבל יש לו הסרוז גדול: קשה יותר ויותר להשיג... לסיכור מצביע פרופ' איתור שביט על הפניות לפיתוח מקורות חלק נוספים לו — בחלקם טכניים ובחלקם מינרליים. מטר הוא לאברהם סלג (מטרייב):

עוד תחנת-כחם, בדרום

בין התחליפים לנפט בולט הפחם במספר תרונות: ראשית, קיימת טכנולוגיות מוכרות לשיפוט הפחם. שנית, עלות הפחם היא מבוהלת מן של הדלק (המוזל). הפקלת התחנה בחירה בנפט היתה כרוכה בחוצאה של כ-600 מיליון דולר בשנה לרכישת חלק ואילו ההפקלה פחם התכנס בחוצאה של כ-200 מיליון דולר.

מקור יריבנה התנה הטל נוספת שתוכנן פחם. התחנה תיקם בדרום הארץ והיא מתוכננת להפקה של 1100 מגוואט. עם השלמתה תספקנה שתי תחנות הפחם כ-15 אחוז מתצרוכת החשמל של ישראל.

ואולם, מבוהלתה של ישראל הרי גם הפחם הוא מקור אנרגיה מינרלי. לסיכור שביט ישנה בארץ על פיתוח מקורות אנרגיה טכניים.

שני מיליארד טון פצלי שמן בבטן האדמה

המשרד הטקונומי הראשון בטענה הם פצלי השמן. ירוקים כיום, בודדית, שלושה מירבצים גדולים בארץ — בעיר, באורון והחיכוז הגדול מכולם הוא בהרשבה. בשלושת המירבצים הללו יש כשני מיליארד טון פצלי שמן שתכולת הקרוזן (היוצר האנרגיה) שבהם היא כ-15 אחוז. האנרגיה הלוזמה בכמות זו — הניתנת מכנית לכרייה אם כי לא כולה להפקה — היא שוותיקרה ל-200 מיליון טון נפט (תצרוכת הנפט הנוכחית של ישראל היא שמונה מיליון טון בשנה).

המדען הראשי מצוין ששבר נפרדים ננקים עם ממשלות זרות כדי להסמיה סיוע טכני והשתתפות בכספים בניגול הפצלים בעיר: „בכנסתנו להקים ולהפיקל תור ארבע שנים עוד קישור גדול, שיוסק מפצלי שמן, ואשר יספק בין 20 ל-30 אחוז מן קישור הקשיית לטנה. באתר זה אין צפייה בעיות אקולוגיות מיוחדות כבהלדך שיפוט הפצלים אך מתאליכי בריוזו מן הארטה. המוכחים טכניים בכרייה פתוחה של הפצלים באתר זה גם מנעם נוסף: מתחת לפצלים מצויה שכבה קשיחה של סופספירי.

המוכחים הישראליים מטרייבם שמיפוט אפשרות להפיק ממיליון טון שני מיליון טון שמן דמוי נפט בשנה, כלומר בין 10 ל-15 אחוז מכמות הנפט שיששראל צורכת. במילים אחרות: הפצלים קשיחים להפק חלק ניכר מתצרוכת הדלק של ישראל בטווח קשיחות שנים.

ההערכה היא שעלות ההפקה של הכות שמן תנע בין 25 ל-40 דולאר, כמחיר הכות נפט כיום.

הראשונים בעולם בניצול השמש

מקור האנרגיה הטקונומי השני שיששראל מטייטה עתה באמצע מחקר ופיתוח רציניים כדי לנצל — היא השמש.

„למשטח, אומר פרופ' שביט, „במצאת ישראל במקום הראשון בעולם בניצול מרכזי של אנרגיות השמשית.

נקשים באמצע מחקר ופיתוח פתוחם בריכות השמש (הבריכות הפולריות). זהו פיתוח ישראלי מסורי שהחל בו דוד בלור ומשרד האנרגיה והתשתיות טעונון לקרטו. כבר כיום פועלת לוד ים המלה בריכת שמש נפרוית גדולה על שמה של ה'ה ונאם. במרייה זו ניתן להפיק חשמל. נבדקים היבטים של התפלת מים ושימושם דום ישראים בעזרת בריכה זו.

פרופ' שביט מצוין שעל-פי התכנית יוקמו בריכות שמש נוספות בשני שלבים — תחילה על שמה של מאה ונאם ומאוחר יותר על שמה של כאלה ונאם שבכירות ים המלה. הבריכה הניולה תספק בריכות בחמישה מגוואט וזמן אנרגיה להתפלת מים, מיוזר והיטום.

גם פסולת חקלאית — מקור לאנרגיה

יש להזכיר גם את המחקר והפיתוח פתוחם ניצול הפסולת החקלאית להפקת גז שמן. פיתוח כזה כבר פועל במיזםי כבר גלעדי. „זהו נושא ירוק בעולמי, אומר פרופ' שביט, „אך אנו הצלחנו להקנות לשיטה זו כמה יתרונות הטכניים למעטפות שלנו טייפות על אלה הפועלות בעולם. ציפים שהטקרת בארץ תניס לשלב של פנחות מלאה, ואז תוכל להיכנס לשימוש גם במשקים אחרים.

בן לצבא — אכן תקופת זמן נכבדת עברה עלינו עד שזכינו לדעת כי טרי קטורים נכנסו אל אדמתנו להכין תשי הית ליישוב — אמר נח כספי, יו"ר מ"ר לון, במסיבה שנערכה להתאחדות ה" אכרים לציון המיפנה בהתיישבות ישוב קהילתי זה בגליל לאחר „המש שנות התחתיים“ כדבריו.

זאת סיפר כיצד קרם הרעיון במ"ר חם של עובדי המדע במשרד הכטחון „רפאל“, על התלבטויותיהם בדבר הצ" טרפות לאירגון הקלאי. „גם יסורי פ"ר לונ לא נחסכו ממאות משפחות הגר" עין כאשר התפצלו לשניים — גילון ועצמון.

„גם קרן אור היתה לנו עעה שניששנו דרכנו הארו" כה. קרן זו נתגלתה לנו עם הצטרפותנו להתאחדות ה" אכרים“.

גילון נתברך במאות משפחות, ה" מתאפיינות באיכות התברות והמ" קצועית וגם ניתנות בעקשנות והתמ" דה, הן יודעות כי ארץ ישראל נקנית ביוטורים — אמר יו"ר הישוב — רוב המשפחות באות מאזור חיפה והקריות. הגרעין, כמות שהוא, עוד לפני ע" לוחו לאדמתו, מקיים פעילות עניפה בקרב החברים, באסיפות ובחוגי בית, „הכל למען הגיבוש החברתי“. המטפ" הות שאופות להקים קהילה תעשייתית במתכונת המקובלת של יישובי גוש ש" גב. הגליל שבה ליבם וככל שעובר ה" זמן חברי גילון מתקשרים „להבל ארץ זה, ברך אלוקים מרהיב ביופיו, אך מתיימר בחוסר יסובים יהודיים בר“.

אפשר וצריך לייצור אר" זון טוב יותר בתקציבי הת" ישבות ביחס לכספים המוד" רמים לשני עברי הקו ה" רוק, — הדגיש נח כספי. — הקריאות החוזרות ליישוב הנליל הפכו נדושות, אף על פי שפה ושם פועלים בכיוון הנכון, עוד רחוקה התנועה הציונית מעשייה רצינית ל" טען ישוב הנליל ונאולת א" דמותו.

כמסיבה נשמעו דברי כרכה מפי אליהו איזקסון ומתי הרובלם. מיכה גר" לן, מנהל מחלקת ההתיישבות של ההת" אהדות אירגן וניהל את התכנסות זו לציון „יום המיפנה“.

„אין הרגשה יותר טובה לאדם המתארח מתחושה העמוקה שהיא היותו ב" ביתו, הגענו אליכם מן הכ" פור ומצאנו בית חם, רעות אמיתית ופתח תקוה להכ" שמת חלומנו, ביתכם — ב" תנו“.

נחלה, יקבעו דמי החכירה בעד יתרת השטח לפי תנאי חכירה שלא בדרך של נחלה, לפי סוגי הנדלילים, בהתאם לתחילת המועצה.

3. אם גודלו של השטח המוחזר לי-חוכר לתקופה ארוכה קטן משטח נחלה, יהיה שיעור דמי החכירה יחסי לגודל השטח המוחזר לעומת שטח הי-נחלה.

4. התחלטה הנ"ל לא תחול על חוכר שהוא חברה, למעט חברה אשר על מניותיה בידי בני משפחה אחת בלבד (הורים, אחים, צאצאיהם, ובני זוגם).

5. התחלטה הנ"ל לא תחול לגבי קרי-קע הקלאית שהוחכרה בעבר, שי לא בתנאי נזילה, לזמן ארוך, לפי חוזה שלא כולל בו סעיף כענין "שני יעוד הקרקע" ו/או בדבר תשלום דמי חכירה לפי החלטת המועצה כפי שיתקבלו מד-די פעם ופעם, אלא אם החוזה יומד בי-חוזה חכירה הנוהג במינהל בעת הה-מרה.

הודעה מתאימה בדבר האפשרות לי-מרת חוזה החכירה, תובא ע"י המיני-הל ליריעת החוכרים. תקף התחלטה הנ"ל מיום 1.9.80.

האחד בספטמבר נקבע כיון שבמיני-הל זהו מועד תחילת שנת החכירה, יצחק זוריאב, חבר מועצת המקרקעין, אשר פעל מייד שנים לקבלת התחלטה דיווח על כך למרכז ולועד הפועל. עמי-דתו בנושא בוטאה לא אחת על דפי "אכרי ישראל", עיקרה: התייאות כלל החקלאים לתנאי המיסק הפרטי או היסובה. הצורך בהוכחת מרבית הכנסה מחקלאות בוטל גם במשרכת דמי החסי-כמה.

סוף-סוף שיוויון

לכל חקלאי בכל הסקטורים

גם בסקטור הפרטי לא תידרש עוד הוכחה, מיחה וקלאי" כשם שלא נדרשת במושב והקבוצי

מחליטה מועצת מקרקעי ישראל כל-הלן (נאמר בהחלטה):

א. חוכר קרקע חקלאית, שלא בדרך של נחלה, לזמן ארוך, מינהל מק-קעי ישראל (להלן — החוכר), זכאי לתלם דמי חכירה בנובה דמי החכירה המישולמים ע"י חוכר נחלה חקלאית, מהנדרתה בהחלטת המועצה מיום 5.7.66, בתנאים הבאים.

1. דמי החכירה לפי תנאי נחלה יהו-לו רק לגבי שטח שלא יעלה בגו-דלו על נחלה באזור (להלן — שטח הי-נחלה).
2. אם השטח המוחזר לחוכר לתקופה ארוכה עולה בגודלו על שטח הי-

התנאים למסירת קרקע חקלי-אית, שלא בדרך של נחלה, לזמן ארוך, לחוכרים בודדים, בדמי ח-כירה זהים לדמי חכירה לנחלות חקלאיות, — זהו שמה, המסורי-בל משהו של החלטה מהפכנית שנתקבלה בחודש מרץ, ופורסמה עתה, במועצת מינהל המקרקעין. יחד עם השוויון שנקבע מעתה בר-טל הצורך בהוכחה של מרבית הי-הכנסה מחקלאות, שנדרשה במי-שק הפרטי בלבד כתנאי לשוויון. בתוקף סמכותה לפי סעיף 3 לחוק מינהל מקרקעי ישראל, תשי"ד — 1960,

המועצה לייצור ושיווק כותנה בע"מ

שולחת את ברכתה

לאזרחי מדינת ישראל ולחקלאיה

לאורך מאה שנות קיומו של קנדה הניגוים בתקופת היהודים כמו
 לו מנהיגים בעלי שיעור קומה. שטענו רובה הניה יסוד לקואופרציה בתנאים.
 בני יצחק, כי נאמר עליו, "תיבת התפווים היתה קריסתו", צבי ארנסון הפך
 להיות הרמת הייצוגית. אך כל התמונות של מנהיגות התמקדו באישיותו של
 משה סמילנסקי. האכרים הנם הצבור האחד באיין אשר הניחה את ניוטא
 דברם במישוש משול, שהספיקו למשו, והוא קמוט כראש כל העדה.
 מאה שנות הרוים — איז מוקד פום יומר להעלות רמותו מהיש.

משפחת האדמה

לדמותם

שייך יהודי

מי שלא ראה את שטענו רובה
 משהוא לבוש עסייה למנה של משי
 וכססיה של משי למן, מוזהבת כי
 קצותיה, לראשו, והוא ניצב ליד
 משדרו כיסו ומשוחח עם הצורה
 של שייכים או עולה ממחנות הי
 באריות, ברת השלטון התורכי, לי
 התייצב לפני הקיימאקאם, לא ראה
 מימיו יהודי-ישיר, יהודי נספר כי
 נוסח המורה.

משהו כן, הנסיכיות" היה גם כי
 אפילו: שקט, שיקיל רעה, מתיר
 נות, אורר אפיים, ראית הנולד וי
 חזכמה, אך מטעים ממנהיגי
 הישוב מכל הזמנים היו הכמים כי
 מיהו. ילחיה צבור טענם תמינה,
 קר רוח ומשול ברוחה, מוריר להחי
 ליש זמורר להנשים.

שטענו רובה היה אחד ההודים
 הראשונים שנטשו פרדסים, והוא
 היה גם הראשון אשר העריך את
 הפרדסנות לבני יצוא, וכי יצוא
 זה יכול להצליח רק על ידי ארגון.
 לפיכך יצר את הקואופרטיב החקיי
 לאי הראשון בארץ את, "פרדסי" —
 הוא המסד הראשון בישוב אשר
 שינה פני ההתיישבות החקלאית,
 משש טמנה את צורת התמיכה וי
 הלימיט אותה צורה כלכלית-ישירי
 בית.

משה סמילנסקי

משפחת האדמה

הוא היה קיצוני באמונתו ברוח הי
 ברייטית.
 הוא הפסיק הופעת עתון הנוסד של
 „בוסתנאי" לאחר שעורכו, יעקב הורי
 (המשד בעמוד הבא)

דף אחרון

יעקב זוראב

אמר עליו: מנהיג הוימן. הללו כי
 בקצף, הללו בתקווה. הוא עצמו להם
 בריביו אפילו אהבם.

דוד שמעוני, מגדולי הספרות בן זמרי
 ננו, הספירו ואמר: „סודות האגדה וי
 הרומנטיקה לא מנעוהו להיות איש מעי
 שה גדול."

אישית, היה משה סמילנסקי קרבן
 שני כטרונותיו — הרומנטיקה והמע
 שה גם יחד.

הם נאבקו בקרב.
 שללו מנחתו.

איש המלחמות הוהיר את הישוב מי
 פני מוראות שנאת אחים עוד בשעה
 שרבים לא הבינו מה תצטיח האבן הי
 ראשונה והמקל הראשון, ידעדי נגד
 יהודי, וטאטרו, המקל והאבן הפך כשי
 גות השלטים לקלאסיקה פובליציסטית,
 הדהר ימים רבים.

הוא היה קיצוני בחפשו ברית שלום
 עם ערביי הארץ תחת המנדט הבריטי.

„קרקע שאין דוגמתה, אדמת מיוצע
 מוכחרת, עמקים עמוסי דשא ונהר עיר
 בר בנחלה זו, ממורה — הרי אפיים,
 מצפון — הכרמל במעיל תכלת... צללי
 קסם הנוסך עליו דבר מה מכשף... —
 כך כתב לאחר שהצליח סוף-סוף לנתק
 עצמו מכל עבודה צבורית, הסתגר בי
 מושבתו ברחובות, והורו אל אהבתו
 הראשונה, עט הסופרים.

ראשי צבור, בפיסגתם, מוכרים דרך
 כלל בשל מידה אחת. משה סמילנסקי
 איש מידות היה. פייטן — מאהבה.
 איש-משעה — מאונס. זרעי מרד בי
 פקידות משעברת של הבארון הדליקן
 את עט הסופרים שלו.

כאשר נפטר, לפני 26 שנים, ב-1953,
 ערכה לו ממשלת ישראל הללויה ממלכי
 תיות. אילו עפה במסע ההלוויה על
 פני המושבות בודאי היה מצווה מראש
 להוליכו לקבר בצנעה. „ברחתי מעברי
 דה צבורית, והיא רדפה אחריי" — כך
 התוודה משה סמילנסקי בערוב ימיו
 ברשימה אוטוביוגרפית, ולמשפט זה,
 אשר בדרך כלל אינו מעורר אימון, הרי
 סוף קטע של פייט:

גדול הענוגותי בחיים היה לראות
 את הנביטה הראשונה של זרעים, והוא
 נשאר ענוני המיוחד עד היום...
 זוכרני, בעודני צעיר מתוהיל, את סמיי
 לנסקי קם בוועידת אכרים, בחור הוותי
 חה העסקנית, כשהוא מדבר אלינו —
 — על זריחת הבוקר, אשר רק אדם
 בכפר זוכה לה בשדהו.

בפיסגת שליוותו הצבורית היה הי
 תיאטרון הסטירי „המטאטא" משום —
 ודור שלם פיוס אחריי את הלחן —
 „הוא נוצף עד להתפרציי". כך לענו לו,
 לו על אשר קבל מידי הבריטים, שהעי
 ריצם, אות כבוד. הוא לא הניד עפעף.

גון, הנתון לפקוחו, נתן ללא הסכמתו
עלום של דגל, „השומר“ על סימנתו
בדם ואי יהודה תקום יי.
הוא היה נאמן ההגנה, ובעשור ה'
המשיב לחייו, במלחמת העולם הראשונה,
התנדב לגדוד העברי, מפני שהתעורר
רצון עז לשתוף מעל נפשי את הטומאה
התורכית.

✧

רק מעטים, בני הדור המתמעט, זר'
כיום עדיין את שמו הספרותי המוטאל,
חוגגה מוסה, הארון משה, ערבית.
משה סמילנסקי כתב, כמו רבים לפי
ניו ואחריו, מאות, ואולי אלפי מאמרים,
וכמו רבים הטיף לדברים, אשר התנדפו
עם החיים. אך גם הטיף לערכים, שהיו
כרו רק שנים ארוכות לאחר שסגר עיי'
ניו.

לחם בלי פשרות.

אהב בלי פשרות.

מלחמות נשכחו. אהבות דהו. רעיו'
נות מתו. רעיונות קטו לתחיה מאוחר'
רת. אכן, רעיון אחד משלו טבוע עורגו
בלב כמה וכמה מתלמידיו אשר זכו ל'
פעול במחיצתו בין האזורים:

„אין אדמה אדומה ואין אדמה שחור'
רהי, אדומה פוליטית ושחורה
פוליטית — האדמה אחת היא, —
לימדנו, — והיא מחכה לזרע אשר נובט
בירוק.“

✧

במשל אכרי זה היה מטיף לנו סוב'
לגות הדדית וחובה אל מי שעומד במ'
הנה השנו, מאחורי המחיצות המלא'
כחיות של סקטורים.
זאת הוריש לחבריו, אך לאלפים ר'
בית הוריש הסופר חוגגה מוסה אלפי
דפים של ספורי הווי, יהודי וערבי, יהוד'
די מזה וערבי מזה, בנפרד ובמשולב,
והוריש ספרים על דמויות ועל מושבות
ראשונות, על תקופה אשר רק פעם אחת
יכולה להיות בחיי עם. הוא הכתירם ב'
שם רומנטי, שהשתרש בקרבנו:
„משפחת האדמה.“

✧

עד אשר התגבשה הממלכתיות הי'
ישראלית עברו דורות, עד אשר תלבוש
צורה יציבה עוד יעברו דורות.

כל הרכו של עם.

כל דור זוכה למנת תקוה שלו, למנת
אכזבית שלו, למנת יסורים שלו, וכל
דור מבקש, כשעתו הקשה, אחוזה ב'
שרשים העמוקים של העבר. ואו, — כי
מו עתה, — מתקדש העבר, ואנשי ה'
הווה עוברים לעתים מקיצוניות של התי'
נכרות לקיצוניות של הצרעה. גם להם

הוריש משה סמילנסקי רעיון ואוהרת,
לאמור:
„ואל ישאלנו הקורא האם כמלאכים
היו הראשונים, כי אך טוב אתה מספר
עליהם? לא זאת! גם הראשונים היו
בשר ודם. והיו ביניהם רמאים ושנורי'
רים, והיו ביניהם ערב רב... אבל מי זוכר
בעבר הרחוק, רק טוב וזכור, כי הרע
נשכח...“

✧

כל דרכו בארץ, מאז הגיע אליה הנער
בן הטיף מן הכפר הרוסי ועד אשר נפ'
טר בשיבה עמוקה, שמונים שנה הסר
שלשה חרשים, היה איש אדמה.
זיה פועל בדולות ראשון.

במרתפו של אהרן אייזנברג בנחלת
ראובן לרר, מייסד נס־ציונה, חלם
על מושבה רחבת ידים, על מושבה על
מים רבים, וחלך אליה עם גואל הקר'
קעות יהושע הנקין, אל מוראות המות
והקדחת ללא־רחם — למושבה בה אני'
שים נפלו ונכרתו מהיום למהר, במרם
הכירוס בשם — לה צרה.

כאשר הידד את עטו לראשונה התי'
נגש עם, הפקודות, הוא המנגנון הכל'
יכול, המטעבר, של המארוך הנדיב —
ואו הלך, עם המורדים, שהתחייבו ב'
פני עצמם שלא להזקק לקופתו העשיר'
רה על מנת לא להשתעבר לפקדיו, אל
מושבה אשר תוכיח, כי להציל את ה'
ישוב אפשר לא ביד אפטרופוסים כי
אם על ידי ההתאמצות הגדולה של ה'
מריבות עצמך — לרהובות.
וכך, האדמה בנתה את המולדת.

✧

באחד מפרקי זכרונותיו על רחובות
מריבתי מספר סמילנסקי הצעיר על פי'
גישה בין שליחי הבארון ונציגו מושי'
בתו רחובות. המושבה, אשר תוקמה
הפגנתית מתוך סירוב לקבל עזרה, הי'
גיעה למצוקה. שליחי הפקודות באו ל'
ראות מה מתהווה בכפר מרדני זה. היה
חשש שכמה מוקני המושבה היו מאחורי'
בקורם.

„בפגישה התלקח ויכוח מו עלול להי'
ציל את הישוב — האפטרופוסים או ה'
התאמצות הגדולה של המושבות עצמן.
ויהו הדבר לפלא כשיני האזרחים (רושים
סמילנסקי בלעג). לראות אכרים המדברי'
רים אליהם בקול של תביעה ושל הכרת
ערך עצמם, ולא מתוך תחנונים.“ הללו
יצאו את המושבה בחרי אף.

✧

הוא זרע בציבורו רעיונות. בוטי ה'
מאבקים הקשים על עבודה עברית ב'
מושבות, התקומם נגד וריבי האכרים
במאמריו המפורסמים נגד מעשי אליר'
מות, ואותה יעה עצמה, באותו, בוטי'

לדמותם

ערכה של מדינה — כערך הכפר שלה

בשירת השבט, בשירת השילב וי'
מלואו, בעליות הורע ובצמיחת הי'
עין מרדש אדם את עולמו, שאם
לפני ולפנה, שאם ליצירה טעי'
שית ויוחנות.

בשבע מחזה האדם חלק מיוצרי'
רה ולמד לכפר את היוצר ואת הי'
יצירה.

✧

אנו, בארצנו הארץ, עוקבים בי'
אזרה אחרי התפתחות החברה הי'
קיוצנית והמושבת, אך אין אנו
משלימים עם התנשאות סמנית ארי'
ננות יצירת חיים אחת על פני
ולתה.

✧

החקלאות בישראל היבנית לא
היתה ועדיין איננה מפגינה בלבד.
היא גם ארזה חיים.

אנשים בעלי אידיאל, בעלי אהי'
ריות לאומית, אנשים המחשבים הוי'
מש ברוח ובמחשבת, בעמדה, מתי'
קשמים לחקלאות, לארזה החיים
בה.

✧

זכר ראשונים צריך לטמש מטיין
רוחני, אך, לצערך, אינני רואה את
האנדרטאות שהקימו לראשונים אי'
שה פני לעבודת ארמה. הקבר נטי'
הם ונחרם. אנו קוראים למדינה לי'
קבוע יום זכרון לאומי מיוחד לי'
יום הוריש הראשון בארמה פתחי'
תקוה, כדי שזכר ראשונים יהיה
מקור יציבה רוחנית לקדו טע.

✧

האכר מוודה בכל עם, בעולם מרי'
לו, את חוסר המריא של החברה.
הוא הקופס את הדעות והאופי של
העם במולדתו. קיטו של הכפר הי'
כע את עריכה של המדינה.

צבי איזקסון

תגארי שלו, התקף את חבריו אשר ה'
סכו עבודה ורה לרעיון בפני עצמו, ואף
זאת בדברים ללא רחם על, כבשים מ'
צורעים כמחנה, שום מנהיג בן זמננו
לא יעז להטיח דברים כמותו בפני צי'
בורו.

הוא נאבק בסיקטוריאליזם אשר חצי'
תה את החקלאות לטמאל וליטון —

בעוד הוא עצמו מסמל את הימין בתוך החלוקה היודעת רק שחור-לבן, ואותה שעה עצמה ידע לקבל בעתונות פני ס" פרו הראשון של כתב ה, דף" הוה, ארץ לא-נודעת", על פגישותי שלי עם אכרים בקבוצים ובמועצות, בעיון שבת מיוחד, כי מצא בו, בספר, כדבריו, אהבה שזה לימין ולשמאל.

זו היתה דרך הנכון במשפחת האדי מה. הוא כתב לנו: „כל שיטה חקלאית" התיישבותית, אם באמת שיטה היא, ולא ניבוי דברים ופרופר רעיונות, יכולה לי- היות טובה ומבורכת אם המחזיקים בה

בטוחים בצדקתה ונשארים נאמנים לה ומקיימים צויה בעקביות ובשלימות".

✽

גדולה מואת, כמאמרו הראשון בי גליון הראשון של „בוסתנאי" הוא אמר לנו דברים, אשר הפכו ליסוד של סמלכי תורת אכרית:

„החקלאות, למרות כל הקשיי שבת, כל העגוים אשר בה, היתה, הגה ותחי לעולמים ראש פינתה של כל חברה אנושית, אשר כתבה על דגלה: יצירת מו"

לדת", ומשפט נפלא זה הוא סיים בדבי רים, מתוכם שאבה התאחדות האכרים את המוטו שלה, תמצית קיומה: „אם חקלאות כאן — מולדת כאן".

הארגון, אשר מיטה סמילנסקי הצעיר, עמד בראש מייסדיו לפני כשבעים שנה, והיה נשיאו הראשון, והיה אביתו הרוי תני ללא ערעור וראש ותקיף למוסדו תיו הקואופרטיביים, עד אשר שבר בי ידיו את הכתרים על ראשו בשביל לחי זור אל זריחת השמש בשדהו — האכי רים הנצחיהו במיטפט שהיה תמצית דמו.

יוסף אקשטין ובניו בע"מ

אבן-יהודה

טלפון 053-99094

יעוץ, עבוד והנהלת פרדסים * עשרות שנות ניסיון בפרדסנות

ברכת שלום על ישראל

ולעוסקים בפרדסנות

תוצרת ואשראי בע"מ

יבנאל

מברכת

את חבריה,

התאחדות האכרים ומוסדותיה

ואת כל צבור החקלאים

בברכת שלום

למפלסי הדרך לקידום

הפרדסנות

כה לחי!

„האכר"

ברית פקוח לאגודות חקלאיות של התאחדות האכרים בישראל אגודת שתופית בע"מ

**בפרדס
ובפקאן**

להדברה ממושכת של כנימות עלה

תגור 40

מומלץ בטיכול קרקע

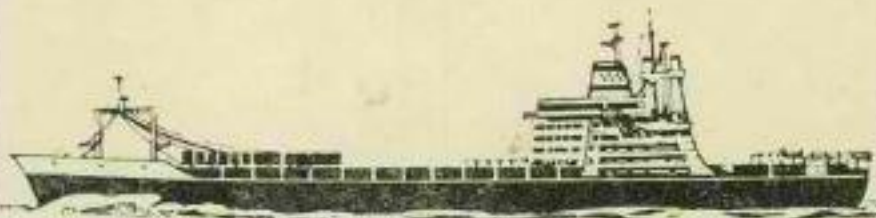
ישן והדברה
המחלקה המרכזית
תרם כאר שבע

מכתשים
מכשירים נעים בע"מ

אניות מכולה
אניות גלינוע
אניות משא
אניות צובר
אניות מיכל

**אניות צים
על פני
שבעת
הימים**

צים חברת השיט הישראלית בע"מ

הסוכנים הכלליים: מ. דיזנגוף ושות' בע"מ

משרד ראשי: חיפה, דרך העצמאות 44-42, טלפון 643311, ת.ד. 300

משרד הנמל: שטח הנמל, טלפון 641702

תל-אביב: בנין מגדל שלום קומה 28
טלפון 654111 ת.ד. 29442
אילת: טלפון 6144, ת.ד. 11

ירושלים: רחוב יפו 25,
טלפון 233041 — 222308
אשדוד: טלפון 21581, ת.ד. 4001

אם רצית
טרקטור חסכוני וטוב,
אז רק -

DAVID BROWN

קה
חורים
מיוחד
ה

מבחר דגמים לכל סוגי העבודות.
אטמקה מיידית בתנאי תשלום מיוחדים,
ללא הצמדה לתקופות ארוכות.

DAVID BROWN

case

טרקטורים ומיטון נעים

רח נחלת יצחק 20, ת.א. טל. 252777, 262543, 255996. המוסך המרכזי 482470

מתנובה אקספורט בע"מ

ב ר כ ה

לפרדסנות העברית

במלאות לה 100 שנה

כ ה ל ח י !

גאותנו

ע ם

הפרדסנות

העברית

אגודת בוסתן

פתח תקוה בע"מ

איגוד גפן היין

אגודת שיתופית בע"מ

מברכת את

הפרדסנות העברית

במלאת 100 שנים ליסודה

חלק ונחלה לנו

בפרדסנות העברית

ברכתנו

במלאות לה המאה הראשונה

אגודת „אדיר“ בע"מ

הועדה החקלאית

שליד עיריית פתח-תקוה

מברכת את ציבור הפרדסנים והחקלאים
על כל מוסדותיהם

לציון 100 שנות

פרדסנות עברית בארץ

ברכות ליום העצמאות

תש"מ

ברכות ואיחולים

לפרדסנות העברית

על סף המאה השניה

אגודת

"השקד" בע"מ

"זרעים - גדרה"

חברה לנידול זרעים מבורים בע"מ

לצבור החקלאים,

ולמאה שנות

פרדסנות עברית

ברכותינו

במלאות 100 שנה

לפרדסנות העברית

מברכת

ההסתדרות החקלאית

את כל העוסקים בענף פרי ההדר,

המוניטין של חקלאות ישראל,

הנוטעים, הקוטפים

האורזים והמשווקים

המרכז החקלאי

סקציה לפירות וירקות

שליד לשכת המסחר

לפרדסנות העברית בישראל

לראשוני הבונים והיוצרים

ברכה נאמנה

למועצת השיווק פרי הדר,

להתאחדות האכרים בישראל

ולחבריה העוסקים בייצור חקלאי

והפרדסנות

שלוחה ברכתנו

המועצה לייצור ושיווק של

בקר וצאן לבשר

לתחילת ה-100 החדשה

בפרדסנות העברית,

שתהיה כמו באמצע ה-100 הראשונה

(ודי ברמיזא),

איחולי אביב

לכל חקלאינו

הועדה החקלאית

ליד המועצה המקומית

גדרה

המועצה לייצור ולשיווק של

אגוזי-אדמה

שולחת את ברכתה

לחקלאי ישראל

ולפרדסניה

הדר

חברה לביטוח בע"מ

שולחת

את ברכותיה הנאמנות

למאה שנות הפרדסנות העברית

ולמועצה לשיווק פרי הדר

שותפים אנו

בשמחת

הפרדסנות העברית

במלאות לה

מ א ה

תהיה השמחה שרויה

בבית

הפרדסנות העברית

בהגיעה לגיל המאה

כה לחי!

המועצה לייצור ולשיווק של ירקות

מועצת הפירות (ייצור ושיווק)

בשם מגדלי הפירות הנשירים, הטרופיים,
הסובטרופיים והאגוזיים,

מברכת את ציבור הפרדסנים ומוסדותיו
במלאת 100 שנה לפרדסנות העברית בארץ

בעקבות הישגי הפרדסנים, פעלם והתארגנותם נשללה הדרך
לפיתוח החקלאות העברית בכלל ושל שאר גידולי המטע בפרט.
לאור מבחני הזמן, נהיה ערים כולנו להעמקת שיתוף הפעולה לטובת
כל נוטעי ישראל על ישוביהם ומשפחותיהם ברחבי המדינה.

מועצת הפירות (ייצור ושיווק)

להזנות עשבים חד ורב-שנתיים

*

בהדרים

*

בהכנת שטחים למזרע

*

בשטחי בור וצידי דרכים.

*

קוטל עשבים של חברת מונסנטו REGISTERED TRADE MARK

פזכים

לחקלאי ישראל ברכות
למאה שנות פרדסנות

שגשוג והצלחה למאה הבאה

זלינגר ובניו בע"מ פרדסנות

הדרי פז בע"מ פרדסנות

תפוז בע"מ מערכות השקייה וציוד חקלאי

למאה שנות פרדסנות עברית
ברכת

הדרי השומרון
בערבון מוגבל

תחנת רכבת מזרחית, חדרה

ת.ד. 310 ■ טלפון 6/24575-063

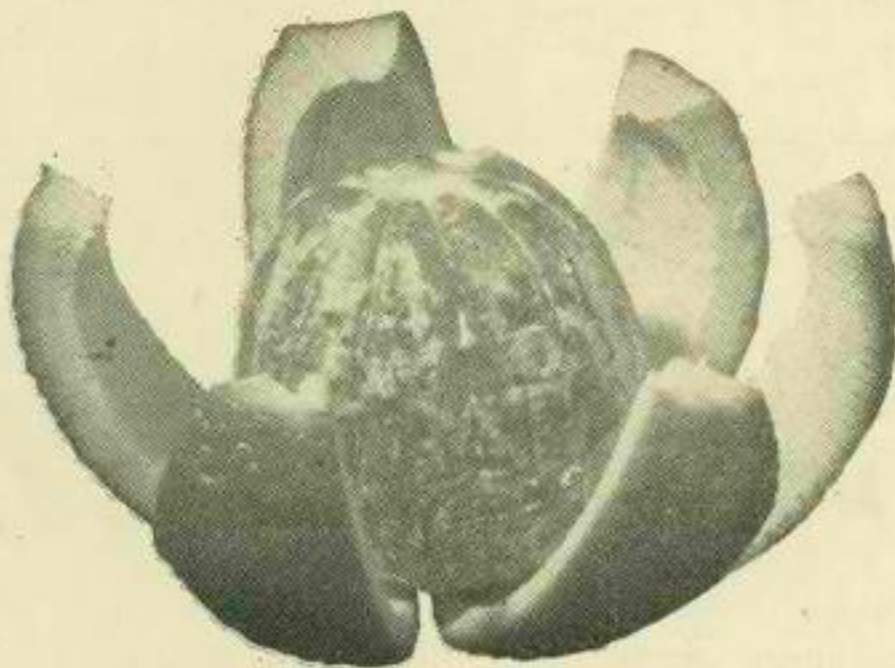
- * אריזת פרי הדר ושיווקו
- * ביצוע עבודות ריסוס במטעים
- * הדברת מזיקים
- * בית קירור
- * הבחלת פרי ע"י מיכון מודרני

פרדסון! שחזור עצימתך

מבעיות עבוד, ריסוס, קטיף, מימון, פועלים, אריזה, שיווק, וכו'.

תשלובת הילרון בע"מ נותנת לך את השירותים הבאים:

- חכירה, עיבוד ומימון של פרדסך
- קטיף, אריזה ושיווק הפרי
- קניית כל יבול הפרדס

תשלובת הילרון בע"מ

האחים הלל בע"מ נפתלי הלל ובנו בע"מ

התאחדות גידולי פירות

משרד ראשי: רח' עין הקורא 36, ראשון לציון, טל. 999121, 2-995651
משרד אשדוד: אזור תעשייה, אשדוד, ת.ד. 231, טל. 3-31002, 055-32225
משרד ראשון לציון: רח' הרצל 94, ראשון לציון, טל. 942233

ברכות

ליובל 100 שנות

פרדסנות בישראל

מוצרי סייפ פק בע"מ

יצרני דונג זיודר

חומרי חיטוי ונקוי

לפרי הדר

חג הפרדסנות העברית

הוא חגנו

מהדרין בע"מ

בתי־אריזה לפרי הדר בנתניה בספריה ובחדרה
בית אריזה לפירות נשירים ואבוקדו בספריה
בית אריזה לקליפים בספריה
בית־איסום ממוזג אויר לאיסום פירות בספריה

*

תל־אביב, רחוב בן יהודה 1, טלפון 652288

ב ר כ ו ת

לחלוצי היצוא

מחלוץ תעשיית

מיכלי הקרטון

ק ר ג ל בע"מ

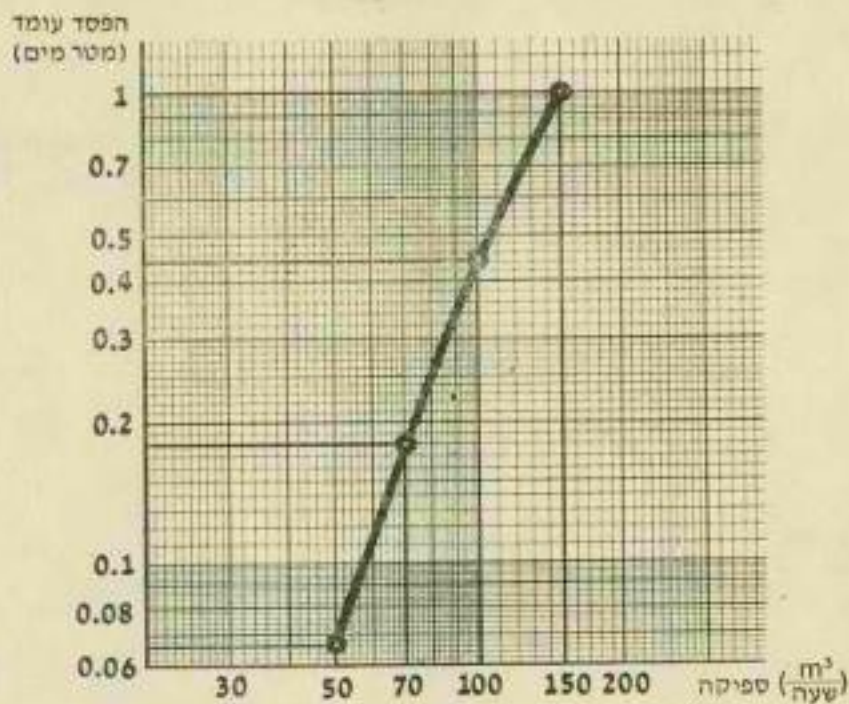
ת.ד. 65

לוד

טלפון: 054-28666

חדש

ללא מילים מובן טוב יותר!

שסתום "דור" החדשני!

- הפסדי עומד אפסיים!
- מאפשר חיכוך ברשתות ואביזרי השקיה!
- הפעלה הידראולית עם אמשחות של הפעלה ידנית!
- סגירה איטית המונעת הלם מים!
- פיתוח דורות, ייצור דורות, אחריות דורות!

קבוצת דורות, 2 חוף אשקלון
 סל' 47241/2-051 ממיל, טל' 051-47082
 טלפקס: ATT DOROT 341730
 משקל מבירות, מל' דרך סתח' חקוקה 28, תיא
 סל' 332544/332572-05

דורות
 מפעלו יציקה ומחבת

נ ר י ם כ ו ם

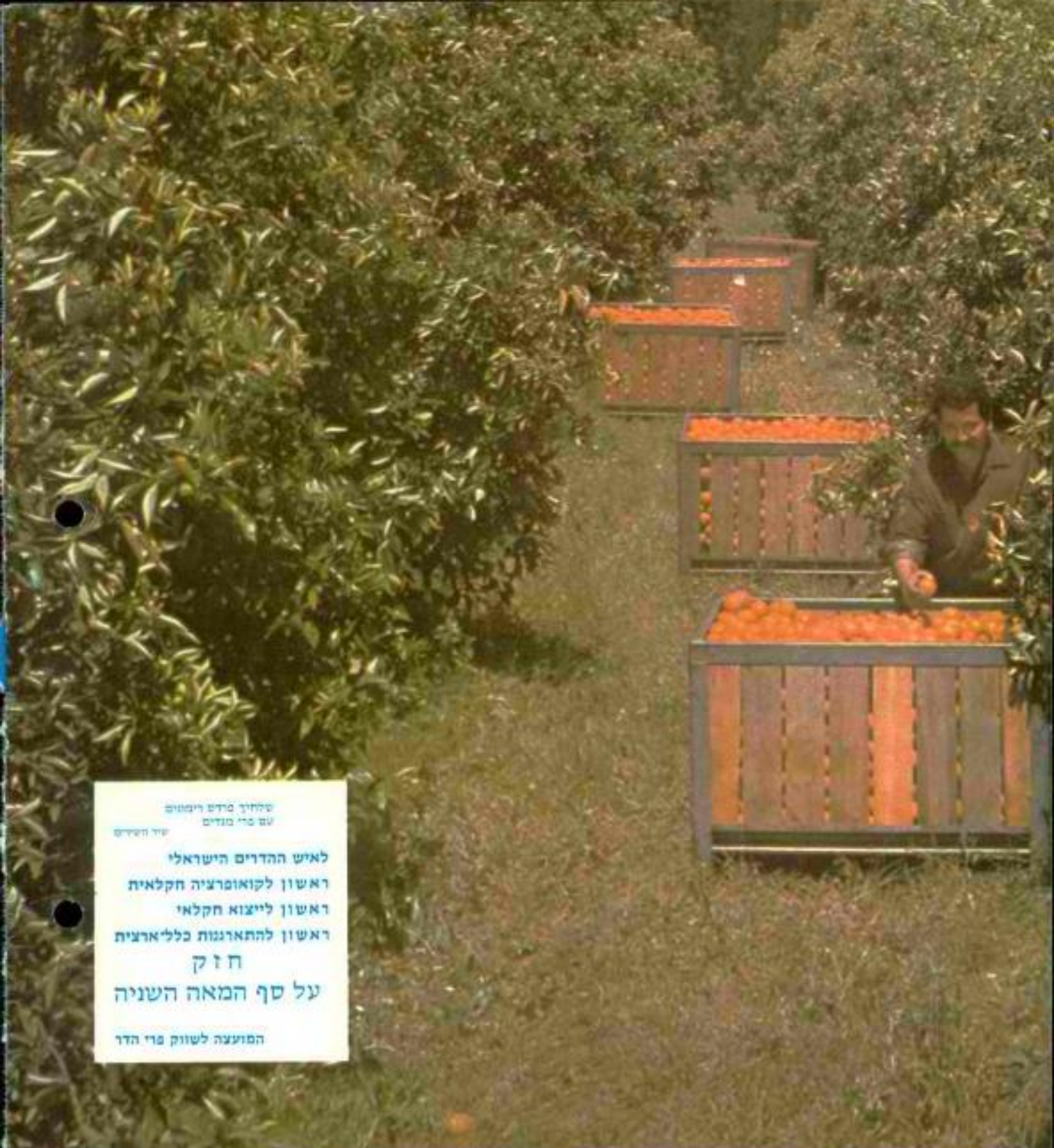
ל כ ב ו ד

ה פ ר ד ס נ ו ת ה ע ב ר י ת

א ג ו ד ת ה כ ו ר מ י ם ה ק ו א ו פ ר ט י ב י ת ב ע ״ מ

כ ר מ ל מ ז ר ח י

מ י ק ב ר א ט ו ן ל צ ו ן ז ח ר ו ן י ע ק ב

מלחיק מידים וימונים
עם מדי בנדים
עיר הירוקים

לאיש ההדרים הישראלי
ראשון לקואופרציה חקלאית
ראשון לייצוא חקלאי
ראשון להתארגנות כללי-ארצית
ח ז ק
על סף המאה השנייה

המועצה לשוק מדי הדר

תל-אביב—יפו
Tel-Aviv—Jafa
שולם — P.P.
2114

אכרי ישראל
בטאון
התאחדות האכרים בישראל

197—198

תל-אביב, רח' קמלן 8 * ת.ד. 209 * טלפון 9-8-252227 * ניסן תש"מ * אפריל 1980

ירושלים, י"ג בחשוון תשל"ט
8 ביולי 1979

360-0

לכבוד
מר אליהו איזקסון,
בטיא התאחדות האכרים בישראל,
רחוב קפלן 8,
תל-אביב

מר איזקסון הנכבד,

הדיוני מאמר בתורה את קבלה מכתבך סיום
ב' בסיון תשל"ט. מרבן מאליו שהנחתי איתו על
סולחנו של ראש הממשלה לעיונו ולתפוסת-לבו.

בברכה ואמנה,

י. קדישאי
מנהל לשכת ראש הממשלה

ירושלים, י"ג בחשוון תשל"ט
8 ביולי 1979

360-0

לכבוד
סר אליהו איזקסון,
נשיא המועדות האכריים בישראל,
רחוב קפלן 8,
תל-אביב

סר איזקסון הנכבד,

הריני מאשר בתורה את קבלת מכתבך מיום
ב' בסיון תשל"ט. מרבן מאליו שהנחתי אותו על
פולחנו של ראש הממשלה לעירוננו ולתשומת-לבו.

בברכה ואמנה,

י. קדישאי
מנהל לשכת ראש הממשלה

משרד ראש הממשלה ירושלים
נתקבל
4-6-1979
מס' 360-0

ב' בסיון תשל"ט
28 במאי 1979

8.7.79

10%

מר שמחה ארליך
שר האוצר
משרד האוצר
ירושלים

לכבוד
מר מנחם בגין
ראש הממשלה
משרד ראש הממשלה
ירושלים
כב' ראש הממשלה,
כב' השר,

הנני חוזר להצעתי אשר הובעה בנוכחות ראש הממשלה בעת ועידתנו האחרונה ביום 25.1.79, להקמת מועצה כלכלית מייצגת ליד ראש הממשלה.

המצב הפנימי בארץ דורש, לדעתי, שתיעשה פעולה אשר תיראה לצבור שראש הממשלה, במקביל לדאגתו ולהשגיו במיגור מדיניות חוץ ובטחון, נותן תשומת לב ומביע דאגה גם לבעיות חברה וכלכלה.

יהיה זה חבל מאד אם דעת הקהל כאן, יחד עם תמיכתה בממשלה בעניני מדיניות חוץ, תגיב בשלילה על הנעשה במדיניות פנים.

אין בדברי אלה ובהצעתי שום הבעה שלילית, תו"ח, בשר אחר. ההיפך הוא הנכון. שר האוצר יודע את יחסי האישי המלא הערכה וידידות אמת כלפיו, אולם קורה למעמים, כפי שקרה גם במיגורי חוץ ובטחון שהתערבות ראש הממשלה נחוצה מבחינה פסיכולוגית ומבחינת אכיפת אמצעים על הצבור שיקבלם אחרת כאשר באים מצדו. בנוסף לכך מעורבות המשק והקשר בין נציגיו לראש הממשלה ולשר האוצר ביטיבות שתתקיימנה לפי לוח זמנים, פחות או יותר מסודר, יביא לברור הענינים ואף להתאמת דעות אשר יוכיחו לצבור שהממשלה לא רק יוזמת חוקים, אלא גם מעונינת בקשר ובעצה אשר היא מקבלת במסגרת מועצה מייצגת לפני שהיא מחליטה על חקיקת החוקים במיגור זה.

שר האוצר הביע דעה שלילית להצעה והתייחס למועצה הקיימת לידו. אני פונה בזאת אליו בכל לשון שיסיר את התנגדותו למועצה ושירשה לנסיון מסוג זה לחזק את מעמדה של הממשלה כולה בהקמת הקשר החי בינה לבין המשק הישראלי על הסקטורים שלו.

המועצה המוצעת שונה במהותה מהמועצה הקיימת מפני שיחד עם השינויים האחרים שבאים כתוצאה מחתימת חוזה השלום עם מצרים מצפה הצבור לראות גם פעולה חדשה וענפה יותר גם במדיניות פנים בדרג הגבוה ביותר.

"/.

הצעתי להקמת המועצה מושתתת על הרגשה ברורה שהקשר הזה חסר כיום, אם
כי לא באופן אישי, בין השרים לגורמי כלכלה, אלא על בסיס ממוסד ומסודר.
קיימת תחושה שהתקרבות ראש הממשלה לנושאים אלה תהיה לתועלת בעיקר בזמן שהמשק
עובר תקופת התאמה ומעבר שלא ידע כמוה לפני כן, כתוצאה מחתימת הסכם השלום עם
מצרים והשלכותיו על המשק.

הנני מצפה לתשובתכם ובינתיים מביע בזאת את מלוא הערכתי האישית
לפעלכם.

בברכה,
אליהו איזקסון
אליהו איזקסון
נשיא

אם תקטנות כאן
פולדת כאן
שמה סטילנטי

א י ש י

20

לכבוד
מר מנחם בגין
ראש הממשלה
משרד ראש הממשלה
י ר ו ש ל י ם

התאחדות האכרים בישראל

רח' קפלן 8 בית האכרים תל-אביב 41000 • ת.ד. 209 • טל. 0597-252227

ירושלים, כ' בטבת תשל"ט
19 בינואר 1979

360-0

אל: שר החקלאות

אדוני השר,

הנני מתייחס למכתבו של מר אליהו איזקסרן, נשיא
התאחדות האכרים, מיום 11 בינואר 1979, אל ראש-הממשלה,
אל שר האוצר ואליון בענין שיקום ועידום ענף הפרדסנות.

אני מניח שאתה חשיב להם לבדור של ענין.

בכבוד רב,

י. קדישאי
מנהל לטבח ראש-הממשלה

ירושלים, כ' בטבת תשל"ט
19 בינואר 1979

360-0

אל: שר החקלאות

אדרבי הש',

הנני מתייחס למכתבו של מר אליהו איזקסרן, נשיא
התאחדות האכרים, מיום 11 בינואר 1979, אל ראש-הממשלה,
אל שר האוצר ואליון בענין שיקום ועידות ענף הפרוסות.

אני מניח שאתה תשיב להם לגורם של ענין.

בכבוד רב,

י. קדישאי
מנהל לשכת ראש-הממשלה

ירושלים, כ' בטבת תשל"ט
19 בינואר 1979

360-0

לכבוד
מר אליהו איזקסון
נשיא התאחדות האכז"ם
רחוב קמלן 8
הל-אכ"ב

מר איזקסון הנכבד,

היינו מאשר בתודה קבלת מכתבך אל ראש-הממשלה מיום 11
בינואר 1979, בענין שיקום וקידום ענף הפריסנות. הוא הובח
על שולחנו של ראש-הממשלה, לקריאתו.

ב כ ר כ ה ,

י. קדישאי
מנהל לשכת ראש-הממשלה

ירושלים, כ' בטבת תשל"ט
19 בינואר 1979

360-0

לכבוד
מר אליהו איזקסון
נשיא התאחדות האכרים
רחוב קפלן 8
הל-אביב

מר איזקסון הנכבד,

הריני מאשר בתודרה קבלת סכתבך אל ראש-הממשלה מיום 11
בינואר 1979, כענין שיקום וקידום ענף המרדסנות. הוא הונח
על שולחנו של ראש-הממשלה, לקריאתו.

כ ב ר כ ה ,

י. קדיטאי
מנחל לשכת ראש-הממשלה

יב' נסבה חש"ם
11 בינואר 1979

לכבוד
מר מנחם בגין, ראש הממשלה
מר שמחה ארליך, שר האוצר
מר אריאל שרון, שר החקלאות
ירושלים

אדוני ראש הממשלה, שרים בכבדים,

הנדון: שיקום וקידום ענף הפרדסנות.

מבוא

1. ענף ההדרים הנמנה על אחד מענפי החקלאות הותיקים, הווה משענת כלכלית לישוב היהודי ומשבותיו בתקופת האחזותינו בקרקע, ושימש כענף החקלאי העיקרי בניסוס וחידוש תרופת ההתיישבות לאחז קום המדינה.
2. ענף ההדרים מהווה כיום את אחד מענפי החקלאות העיקריים. שטח ההדרים משתרע על כ-400 אלף דונם ברשאי פרי ועוד כ-25 אלף דונם מטעים צעירים. הענף צורך כ-325 מיליון מ"ק מים. הענף מספק כ-3.8 מיליון ימי עבודה. ערך התפוקה של ענף ההדרים מגיע לכדי כ-16% מסה"כ ערך התפוקה החקלאית של ישראל, ומפעיל בנוסף לייצור הפרי עצמו גם מערכות ברחבות של אספקת חומרים ושרותים באריזה, בתעשייה, בהובלה ובנטלים.
3. ענף ההדרים פותח בעבר כענף ייצוא ומהווה גם כיום את ענף היצוא הראשון של החקלאות הישראלית ובושא הדגל שלה. הענף משמש כספק מטבע החוץ (נטו) מבין החשובים במשק הלאומי. שעור הערך המוסף שלו גבוה יחסית ובע בתחום של 60%-50% ומחיר הדולר ערך מוסף הוא בטווח יחסית ובע בתחום של 16.0-9.1 ל"ד ל"ד, במחירי ינואר 1978.
4. ענף הדרים זה נמצא בתקופה האחרונה במשבר ובנסיגה.

מהות המשבר והסיבות לבסיגה

1. נסיגת ענף ההדרים מתבטאת בראש וראשונה בהפסקת גביעה סדירה של הזבים העיקריים - שטחי אשכוליות ואפילים - המהווים יחדיו כ-90% מכלל השטח הנטוע. בנוסף ובמקביל לכך, קיים תהליך של עקירת שטחים מניבים מסיבות של קיום אלטרנטיבות כלכליות עדיפות בתחום החקלאות, שנוצרו בין היתר בעקבות תמיכה ממשלתית מאסיבית והלחץ האודבני להפיכת שטחי פרדסים לאדמת בגין.

2/..

תהליך זה של עקירת פרדסים וצמצום השטח המניב מוצא את ביטוי המכאיב בצמצום רמת התפוקה הלאומית בהדרים, ראה לוח 1.

לוח 1: היקף שטחים ותפוקה פיזית של ההדרים לפי זנים עיקריים בשנים תשכ"ח - תשל"ח.

פרוט	שנים	תשל"ח	תשל"ז	תשל"ו	תשל"ה	תשל"ד	תשל"ג	תשל"ב	תשל"א	תשל"ל	תשכ"ט	תשכ"ח
שטח מניב												
סה"כ		401	405	388	400	406	413	400	410	400	384	407
שמוטי		184	188	192	200	211	220	218	222	222	214	222
אשכוליות		107	107	87	85	82	80	71	71	65	64	65
אפילים		70	73	74	74	74	76	78	81	76	72	81
אחרים		40	37	35	41	39	37	33	36	37	34	39
תפוקה פיזית												
סה"כ		1467.6	1414.1	1513.4	1506.0	1698.0	1688.6	1552.8	1513.5	1261.9	1178.1	1265.3
שמוטי		543.8	618.2	648.1	679.8	834.4	817.0	842.2	746.4	677.9	543.3	684.6
אשכוליות		497.5	449.3	456.4	416.8	395.5	390.8	334.3	361.3	284.3	263.4	264.8
אפילים		321.7	256.7	298.3	299.7	358.5	362.6	273.5	298.2	207.6	228.1	218.3
אחרים		104.6	89.9	110.6	109.7	109.6	118.2	102.8	107.6	92.1	93.3	97.6

המקור: הלמ"ס לשנים תשכ"ח - תשל"ו

המועצה לשווק פרי הדר לשנים תשל"ז - תשל"ח.

הבעיה היא שבסיגת ענף הפרדסנות וצמצום השטחים המניבים מתרחש דווקא באותם אזורים שהם אופטימליים לגידול ההדרים. זאת כאמור כאשר עקירת פרדסים באזורים אלה נובעת, בין היתר, מהוצרות תנאים קוניוקטוראליים בענפים אחרים שהשתרשו והעמיקו בעיקר בעזרת תמיכות מסשלתיות.

2. הזן הנפגע ביותר בתהליך צמצום השטחים הוא דוקא השמוטי המהווה את זן התפוזים הטוב ביותר בעונת החורף בשווקי היצוא שלנו והמהווה למעשה את הסמל המסחרי שלנו מזה קרוב לכ-100 שנה. זן השמוטי הווה בשנת תשל"ח כ-37% מכלל התפוקה הפיזית של ענף ההדרים וכ-46% מכלל היצוא ההדרים.

זן השמוטי מהווה למעשה את חוט השדרה והמנוף לכל מערכת שיווק ההדרים שלנו בשווקי היצוא ובסיגה בהיקף הייצור שלו עלולה להכביד מאוד על יצוא ההדרים שלנו.

3. במקביל לצמצום היקף השטחים המניבים וברמת התפוקה הפיזית הכוללת, אנו עדים גם לתהליך של ירידה ברמת היבולים הממוצעת לדונם, תופעה המתרחשת בעיקר בזן השמוטי. ראה לוח 2.

לוח 2: יבול ממוצע לדונם הדרים לפי זנים עיקריים
בשנים תשכ"ח - תשל"ח, בסוג לדונם.

פרוט	סנים	תשל"ח	תשל"ז	תשל"ו	תשל"ה	תשל"ד	תשל"ג	תשל"ב	תשל"א	תשל"	תשכ"ט	תשכ"ח
סה"כ	3.7	3.5	3.9	3.8	4.2	4.1	3.9	3.7	3.2	3.1	3.1	3.1
שמוטי	3.0	3.3	3.4	3.4	4.0	3.7	3.9	3.4	3.1	2.8	3.1	3.1
אשכוליות	4.6	4.2	4.8	4.9	4.8	4.9	4.7	5.1	4.4	4.1	4.1	4.1
אפילים	4.6	3.5	4.0	4.0	4.9	4.8	3.5	3.7	2.7	3.2	2.7	2.7
אחרים	2.6	2.4	3.2	2.7	2.8	3.2	3.1	3.0	2.5	2.7	2.5	2.5

הירידה ברמת התפוקה הממוצעת לדונם בממוצע ארצי, מצביעה לדעתנו על שני דברים:
- תהליך הזדקנות של הפרדסים מבלי שמתקיים חידוש בהיקף מספיק.
- בעקרים פרדסים בעלי רמת יבול גבוהה מהממוצע הארצי ולא דוקא פרדסים שוליים.
הירידה ברמת היבול לדונם, ויהיו סיבותיה אשר יהיו, גורמת במישרין לירידת רמת הרווחיות וגוררת אחריה עקירה בוספת.

4. אי חידוש ושנטוע הפרדסים בעבר גבע בעיקר מהסיבות הבאות:

- רווחיות נמוכה של הפרדסנות ותקנות מס הכנסה שלא הכירו בפחת ריאלי של המטעים ולא אפשרו לחקלאים לצבור קרבות פחת בהיקף ריאלי שיאפשר להם חידוש הפרדסים. בנושא הפחת אכן חל בשנה האחרונה שיפור רב, אם כי לא מספיק, אך המצב בשטח הוא שמרבית החקלאים אין בידם ההון הדרוש לחידוש פרדסיהם.
- קיימות בעיות אגרוטכניות חמורות בנושא שנטוע וחידוש פרדסים ואין מינהל המחקר וההדרכה של משרד החקלאות יכול למצוא פתרונות יעילים וטובים במהירות.

5. במקביל ובנוסף לתהליך ההזדקנות של הפרדסים ורווחיותם הבעייתית, בא המהפך הכלכלי של סתיו 1977 וגרם לבסיסה בוספת ברווחיות הפרדסנות. אותו ענף שהוקם והורחב בישראל למטרות יצוא ואשר כ-90% מהיקף תפוקתו מיוצאים במישרין ו/או בעקיפין, ואשר המהפך הכלכלי היה מיועד לעודדו, מצא את עצמו נפגע ביותר בעקבות הפיחות.

עבודה שנעשתה ע"י 'הרשות לתיכנון ופיתוח החקלאות ההתישבות והכפר' במשרד החקלאות מצביעה על בסיסה ברווחיות זני והדרים העיקריים בעקבות הפיחות. ראה לוח 3.

לוח 3: השוואת רווחיות זני ההדרים העיקריים בין ינואר 1977 לבין ינואר 1978, מחושב לפי רמת מחירי אוג' 1978¹⁾

סדר מס' 2)	סה"כ הוצאות ל"י לדונם	רווח נקי ל"י לדונם ³⁾		היתרה בלירות				שער דולר ל"י/\$	שער דולר אפקטיבי להשוואה ל"י/\$		
		מסק		מסק		מסק					
		בדד	לאומי	בדד	לאומי	בדד	לאומי				
שמוטי	1977	12,341	10,944	559	1,996	442	276	3.4	1.9	10.55	11.60
	1978	12,561	11,289	915	-356	355	203	2.1	0.7	16.66	15.77
	שינוי ב-%	+1.8	+3.1	-54.2	-159.4	-19.7	-26.4	-38.2	-63.2		
אשכוליות	1977	14,623	13,518	1,270	164	331	219	2.3	1.4	11.30	11.60
	1978	14,813	13,839	131	-841	254	156	1.1	0.1	17.97	15.77
	שינוי ב-%	+1.3	+2.4	-89.7	-82.8	-23.3	-28.7	-52.2	-92.9		
אפילים	1977	12,469	11,194	4,438	3,162	648	546	6.5	5.3	7.53	11.60
	1978	12,678	11,530	3,198	2,050	590	467	5.1	3.9	11.96	15.77
	שינוי ב-%	+1.7	+3.0	-17.9	-35.2	-13.7	-15.5	-21.5	-26.4		

- 1) מסד החקלאות מוסר שהנתונים ארעיים ויתכנו בהם שינויים אך על אף השינויים האבסולוטיים יש להניח שהיחסיות תשמר.
- 2) בזן השמוטי הנתונים מתיחסים לממוצע של כל אזור החוף שהוא בית הגידול העיקרי של השמוטי. בזני האשכוליות והאפילים הנתונים מתיחסים לאזורי חדרה-רעננה דהיינו מישור החוף שבין חיפה בצפון ובית דגן בדרום.
- 3) מחירי התפוקה מחושבים לפי 3-4 שנים ואינם המחירים שנתקבלו בפועל בשנים 1977 ו-1978.

בתוני לוח 3 מצביעים על ירידה דרסטית ברווחיות שלושת הזנים העיקריים בעקבות המהפך הכלכלי. רווחיות התז"ם האפילים ירדה ברמת המסק הבודד ב-17.9% השמוטי ב-54.2% והאשכוליות ב-89.7%. ברמת המסק הלאומי חלה ירידה ברווחיות בשעורים גדולים הרבה יותר.

הבעיה החמורה שבתוני לוח 3 מציגים היא שרווחיות השמוטי והאשכוליות היא שלילית מבחינת חישובי המסק הלאומי, אם כי בשמוטי הבעיה היא פחות חמורה מאשר באשכוליות.

סיכום המצב:

1. ענף ההדרים נמצא במשבר ובפרט זני השמוטי והאשכוליות.
2. אין לנו ספק שענף ההדרים הוא רווחי ביסודו ובעל כושר תחרות עם ענפי המסק העיקריים, בפרט כאשר אנו מדברים בענפים בעלי היקף פעילות מאסיבי. הסיבה לתופעת הנסיגה בענף ההדרים נובעת לדעתנו מהווצרות תנאים קוניוקטורליים בענפים אחרים, שהשתרשו והעסיקו במסק בעיקר בעזרת תמיכות ממשלתיות.

3. לוא היה ענף ההדריים נהנה מאותה מסכת שלמה של תמיכה ועידוד ממסלתיים, אין לכו ספק שהיה תופש שנית את מקומו הריאלי והחשוב במערכת הפעילות החקלאית.

פתרונות מוטלצים לשיפור המצב

1. כדי להחליץ ממצבו הקשה זקוק ענף ההדריים לעזרת הממשלה בתחומים הבאים:

א. התחום החקלאי

- (1) פיתוח וקידום שיטות עיבוד חדשות. יש לתת פתרונות אופטימליים לבעיות קרקע-מים-דישון במגמה להעלות את היבולים ולשפר את צורת ואיכות הפרי, ולעשות כל זאת תוך מציאת פתרונות יעילים יותר לעבודה בפרדס ובקטיף.
- (2) שיפור מערך הגנת הצומח שאינו יעיל כיום במידה מספקת. על המחקר וההדרכה להתארגן כיום למחקר כוללני בנושא במגמה לארגן משטר הדברה מאוזן בכלל החקלאות ולא רק בכל ענף בפרדס. חלה הרעה בנושא הגנת הצומח והוצאות החקלאים להדברת מזיקים ומחלות הולכות וגדלות, כאשר התוצאות אינן תמיד יעילות. קיים חשש שההרעה בענף ההדריים בוכעת משימוש רחב של קוטלי מזיקים חריפים בפרדסים עצמם או בגידולים אחרים הגורמים להפרת המאזן הביאולוגי הטבעי שהיה קיים בעבר.
- (3) המחקר חייב לפתור את הבעיות האגרוטכניות הקשורות בשיבוט פרדסים, ובעיקר שמוטי בו קיימות בעיות קשות בשיבוט. במקביל עליו לפתח זנים וכנות חדשות בעלי כושר צמיחה מהיר, עמידות לוירוסים מחלות ובטטודות, והחשוב מכל - יבולים גבוהים. כל זאת במגמה לאפשר לפרדסן להכניס את המסע הצעיר לפוריות מסחרית גבוהה מוקדם ככל האפשר.
- (4) המחקר חייב להרחיב את קשת הזנים והכנות במגמה לאפשר הרחבת והעמקת תקופת השיווק וניצול יעיל יותר של מערכת האריזה והשיווק.
- (5) המחקר חייב לבחון אפשרות וכדאיות פיתוח פרדסים לתעשייה.
- (6) חייבת להבנות מערכת הדרכה אפקטיבית שתוכל לקדם את הענף בהתאם למסגרותיו הארגוניות - משק משפחתי, משק קיבוצי וחברות, כאשר לכל אחת מהמסגרות בעיות ודרישות שונות מההדרכה.

ב. אשראי מחידים וכספים

- (1) יש להבחין כיום בענף 3 אפיקים ראשיים הדורשים אשראי:-
 - הון חוזר למימון הפעילות השוטפת.
 - הון השקעה לחידוש פרדסים ובטיעות נוספות, כולל ציוד.
 - הון השקעה לפיתוח מערכת האריזה, ההובלה והשיווק.
- (2) הענף דורש שיעמידו לרשותו את ההון הדרוש בתנאים זהים לשאר ענפי המשק, כאשר יש הבחנה מראש בין 3 דרגים שונים במערכת הייצור והשיווק:
 - הפרדסן
 - אגודות השיווק ובתי האריזה
 - מועצת ההדריים

- (3) במסגרת השקעה בשינוע יש ליחס חשיבות מיוחדת לנושא השפטי המהותי
אח הוט השרה של מערכת היצוא, אנו מציעים להקים קרן ממסלחיה של
500 מיליון ל"י לשינוע והידוש מטעי השפטי. קרן זו תעמוד לרשות
החקלאים לתקופת של 5-7 שנים.
- (4) למחירי הפרי לתעשייה השפעה על הרווחיות הכוללת של הפרדס. מחירי הפרי
לתעשייה נמוכים מערכם האטרופטיבי בשוק הבינלאומי. יש לבטל את צו
שר המסחר והתעשייה ביחס למחירי פרי לתעשייה ולקבוע את המחיר בהתאם
לדמה הנגזרת מהמחירים הבין-לאומיים של פרי.
- (5) ענף הדרים הישראלי נמצא כחברות חריפה בטווקים הבין-לאומיים. יש לעשות
רבות בפיתוח מערכת השיווק, כולל אחסון וקרור, פרסום וקדום מכירות. על
הממשלה להשתתף במימון הוצאות פיתוח הטווקים והפרסומה, בדומה למה שנעשה
בענפים אחרים.
- (6) ענף הפרדסות מרגש בכבוד את כל הקטורים בו, כלומר כל נוהגי הפרדסים
וספקי הסחורות, אולם מצבו של הפרדסן עצמו מקומה לגמרי במצב הנוכחי.
בכדי להעלות את רווחיותו של הפרדסן ולהפריצו להחזיק את פרדסו כמקור
הכנסה, יש לעשות דרויזיה יסודיה בתנאים אשר בהם הפרדסן אינו מקבל
שום תמכה או הטבה בכל ההיסלום והמסים, וזאת למרות ש-95% של הוצרתו
מיוצאת לחו"ל, בין כשרי פרי או כחומר בלב להוצאה לרואי המיוצא גם
היא.
- עם ביטולם של החפריצים ליצוא, אנו מבקשים בכל לשון ובנקודה מפתח להצלת
הענף, מתן הקלות מכירות לפרדסן לחיקרון החטר, וזאת בנוסף להחזרת מיסי
עקיפין כנזכר להלן.

2. מיסוי

- (1) יש לחוקק בתקדם את חוק עידוד החקלאות (השקעות) ובמסגרתו לתקנות לענף
הפרדסנות את אותן זכויות הנהנות לתעשייה ובמסגרת החוק לעידוד השקעות
הון.
- (2) יש לתקנות לפרדס מעמד של מפעל באזור. במסגרת הגדרת הפרדס כמפעל באזור,
יש לשים לב לבעייתיות הקשורה כמועד כניסת הפרדס לפוריות מסחרית (לאחר
5-7 שנים) וההכרה לאפשר שקרון לצרכי פחת.
- (3) החזרת מיסי עקיפין על הטומות המיוצרות לייצוא.

אנו מצפים לטפוע מכתב בהקדם.

בכרמל,

 אליזה איזקסון
 נשיא התאחדות האכרים.

ירושלים, ט' בשבט תשל"ט
6 בפברואר 1979

360-0

לכבוד
מר אליהו איזקסון
נשיא התאחדות האכרים בישראל
רחוב קפלן 8
תל-אביב

מר איזקסון היקר,

הריני מודה לך על מכתבך מיום א' בשבט תשל"ט, 29 בינואר
1979.

שמח אני שכתבת על נושא זה לשרים העוסקים במישרין בעניני
כלכלה. אבקש קודם כל לשמוע את הוות דעתו של שר האוצר בענין
הקמת המועצה הכלכלית.

בהזדמנות זו אני רוצה לשוב ולהודות לך על קבלת הפניס
המרגשת לה זכיתי באהרי יום הומישי, כ"ו בטבת תשל"ט, בו עידת
התאחדות האכרים.

בכבוד רב ובברכה,

מ. בגין

ירושלים, ט' בשבט השל"ט
6 בפברואר 1979

360-0

לכבוד
מר אליהו איזקסון
נשיא התאחדות האכרים בישראל
רחוב קפלן 8
תל-אביב

מר איזקסון היקר,

הריני מודה לך על מכתבך מיום א' בשבט השל"ט, 29 בינואר
1979.

שמח אני שכתבת על נושא זה לשרים העוסקים במישרין בעניני
כלכלה. אבקש קודם כל לשמוע את הוות דעתו של שר האוצר בענין
הקמת המועצה הכלכלית.

בהזדמנות זו אני רוצה לשוב ולהודות לך על קבלת הפנים
המרגשת לה זכיתי באהרי יום החמישי, כ"ו בשבט השל"ט, בו עידת
התאחדות האכרים.

בכבוד רב וכמנחה,

מ. בגין

א' בשבט תשל"ט
29 בינואר 1979

לכבוד
מר מנחם בגין
ראש הממשלה
משדד ראש הממשלה
ירושלים

כב' ראש הממשלה,

בעת שהיה לנו הכבוד לארח אותך בוועידתנו, הצעתי להקים מועצה כלכלית
בראשותך, בתיאום עם שר האוצר.

פניתי עכשיו במכתב לכל אחד מהשרים הכלכליים וחזרתי והצעתי בפניהם
שאמנם תוקם מועצה כזו.

אני מקווה שהממשלה תאשר את הקמת המועצה הזו.

המעורבות של ראשי המשק בייצוג לממשלה ובתיאום עמדות בבעיות החשובות
העומדות בפנינו, יכולה להיות לברכה ולתועלת למשק הלאומי.

ברצוני לציין שלפני כמה שנים התקיימה כבר מועצה כזו, ליד ראש
הממשלה דאז ואני מקווה שהמועצה המוצעת בזאת תומיד ואף תצליח להביא תועלת
מירבית.

רצוי שהמועצה תהיה מצומצמת ככל האפשר במספר חבריה.

בתודה מראש על תשומת לבך להצעה זו.

בברכה,

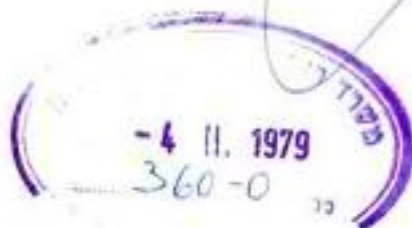
אליהו איזקסון
נשיא

אם תפגשו כאן
מילת-כאן
מטה-מילת-כאן

התאחדות
האכרים
בישראל

כ"ט בטבת תשל"ט
28 בינואר 1979

לכבוד
מר מנחם בגין
ראש הממשלה
משרד ראש הממשלה
ירושלים.

כב' ראש הממשלה,

ברצוני להודות לך על השתתפותך בוועידתנו.
אני חושב שנוכחותך תרמה בהרבה להצלחתה של הוועידה.
ברצוני להביע הערכה מיוחדת על דבריך אשר הרשימו
אותנו מאד ועל מאמציך בבואך לוועידה, תוך עיסוקים
מדיניים בירושלים.

תודה שנית.

בברכה,
אליהו איזקסון
נשיא